

วารสาร

ราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

Journal of Academic Surindra Rajabhat

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2568
VOL.3 No.1 January- February 2025

ISSN 2822-0870 (Print)
ISSN 2822-0889 (Online)

3rd

Thailand CEF

THAILAND CULTURAL EXCHANGE FESTIVAL

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
SURINDRA RAJABHAT UNIVERSITY

กำหนดเผยแพร่ :

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ | Journal of Academic Surindra Rajabhat

ISSN 2822-0870 (Print) | ISSN 2822-0889 (Online)

มีกำหนดเผยแพร่ปีละ 6 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์) ฉบับที่ 2 (มีนาคม-เมษายน) ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน) ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม) ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม) และฉบับที่ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม)

วัตถุประสงค์ :

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ทางสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา การบริหารจัดการ การบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่ท้องถิ่น สังคม ประเทศ

เงื่อนไขการตีพิมพ์ :

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสามท่าน โดยบทความผู้เขียนภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละหนึ่งท่าน หรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อยสองท่าน ส่วนบทความผู้เขียนภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้เขียนบทความและผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ สำหรับทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บรรณาธิการ : รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม | อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร

กองบรรณาธิการ :

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพัฒน์ ลานจิตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ธิพันธ์ มีงมัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ นิธิชัยอนันต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัตรา วยะกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายฝน ทดทะศรี

อาจารย์ปิยพร สีสันต์

หน่วยงานภายนอก :

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา

รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวพล เนื่อไม้หอม

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล

รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนณภูมิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรวิไลโรส

อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ขาวสอาด

อาจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewers)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายใน : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ททรัพย์สิน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันทนา กุศลรัตน์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา พิณศรี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จันทร์ตตุการ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพร สุขทอง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ แสงอัมพร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันดีชัย กากแก้ว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา จินดาศรี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จงกิจ วงษ์พินิจ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพัฒน์ ลากิจิตร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกื้อ กระแสโลม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัส อินทวิ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพจพา สุภิมารส สิงคเสลิต
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณะชัย ปฐมสิริวงศ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดับ เรียนประยูร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรภรณ์ แก้วกุล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณรัตน์ พิงคานนท์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ วัฒนกรสิริ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพัฒน์ ลากิจิตร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ธิพันธ์ ผึ้งผาย
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวรรตน์ นิธิชัยอนันต์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิศรา ะยะสุน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายฝน ทดทะศรี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม ระโส
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย เจือจันทร์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุบลวรรณ สุวรรณภูสิทธิ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร ศูนย์กลาง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ หวังขอบ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาฤทธิ์ นวลนาง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ ไหวดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ชื่นบาน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิวัตร ศรีสมบัติ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยชนะรินทร์ ทับมะเรียง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงศักดิ์ มีสิทธิ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงกลด พลพวง
 อาจารย์ ดร.จักรพงษ์ เจือจันทร์
 อาจารย์ ดร.วิโรจน์ ทองปลิว
 อาจารย์ ดร.ศิวาพร พัยคณันท์
 อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร
 อาจารย์ ดร.ชาติรี เกษโพหนอง
 อาจารย์ ดร.จิราวรรณ อยู่เกษม

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ชีรสาคัด	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวนารถ พันธุ์เพ็ง	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ใจอารีย์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ฐิติรัชฎาณ์ แก่นเพชร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ บุญวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนोक	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สถาพร โภคา	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สัมมนา มูลสาร	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.จินฉัตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร ผลเกิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวินนท์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต ฉื่อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.กานต์ เนตรกลาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.พิกุล ภูมิโคกรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวนารถ พันธุ์เพ็ง	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สารณี วรรณตรง	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ธงชัย วงศ์เสนา	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ สมหมาย ชินนาค	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ บุญยง หมั่นดี	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินนิตย์ ไสยโสภณ	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ ชิมวงษ์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา รัตนธรรมเมธี	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป แชรรัมย์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์พัชร์ ศรีเพ็ญ	นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัฒน์ ภูระธีรานรัชต์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีโรจน์ หมื่นเทพ	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรลาลี สนั่นจันทร์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิต ศรีประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทมน วัชรชโนมรส	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนเพ็ญพร ชัยภักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา คำพุกกะ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิ่งแก้ว ปะติตังโย	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรัตน์ แจ่มใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญย์เสนอ ศรีวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิศ ธรรมรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภูมิวิทย์ ไสยโสภณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อัดไพบูลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระศักดิ์ วรรณิตร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.อ.ดร.ศธาอุษ พลโคตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิกษิต์ กัลยาณมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ ชัดขุ่มแสง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารถนา แซ่อึ้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุรัตน์ อนันทนารถ	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ธิลาว	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไททัศน์ มาลา	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยกานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป พิษทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กชกร เดชะคำภู	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ลิขิต แก้วหานาม	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกันต์ แสงโชติ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร วิชัยรัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุกัญญา อุตตานนท์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี เฝือกบัวขาว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรธิดา ประสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนู ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดม ทิพราช	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ต่านประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย ยศโสธร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธาดารี มหันตรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุมาวดี เดชธำรงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนู ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐชยา นัจจนาวากุล	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพล ชะโยมชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณิตร วรวิรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษศิริ ทองเฉลิม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธีรุต ชูชื่น	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนล สวนประดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดนัย ลามคำ	วิทยาลัยพิษณุพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บรรจง โสดาดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทัศน์ กองทรัพย์	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัมพาพรรณ พงศ์ผลาดิษฐ์	นักวิชาการอิสระ
อาจารย์ ดร.เบญจวรรณ วงษาดี	นักวิชาการอิสระ
อาจารย์ ดร.ดำเกิง โถทอง	นักวิชาการอิสระ
อาจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อาจารย์ ดร.ปริญา บริพุฒ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร.ภัฏวัชร สุขเสน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.ธนระวีร์ อนุกุล	มหาวิทยาลัยบูรพา
อาจารย์ ดร.วิยะดา วรรณทวินิช	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
อาจารย์ ดร.อัครสิทธิ์ ไชยณรงค์	มหาวิทยาลัยบูรพา
อาจารย์ ดร.นริศรา ลอยฟ้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์ ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.อุมาพร ไชยสูง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
อาจารย์ ดร.ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
อาจารย์ ดร.วิภาสิทธิ์ หิรัญรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ขาวสะอาด

อาจารย์ ดร.ปณณวีร์ หนูประกอบ

อาจารย์ ดร.หัสพร ทองแดง

อาจารย์ ดร.ปิ่นฉัตร หอมบุญมา

ดร.วิชญ์ณัฐ ทองแมน

นางสาวสุภาพร ลากจิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาสุรินทร์

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษาณอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุรินทร์

กองเลขานุการวารสาร :

เลขานุการ : อาจารย์วิเชียร พรหมแก้ว

ผู้ช่วยเลขานุการ : นางนิรดา งามพานิชกิจ

ศิลปกรรม : นายณัฐนันท์ แสงสว่าง / นายอนันต์ แสงวงมี

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ : นางสาวสุปราณี บุญรอด

DOI : นายทศพล คำชู / นายอธิมาตร เพิ่มพูน

สำนักงาน :

กองบรรณาธิการวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

ฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 31 ชั้น 2

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044 710 000, 091 835 8558, 088 723 5944

<https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru>

E-mail : jasrru@srru.ac.th

ISSN 2822-0870 (Print)

ISSN 2822-0889 (Online)

บทบรรณาธิการ (Editorial)

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ เป็นวารสารทางวิชาการที่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ประเมินคุณภาพวารสารรอบที่ 5 อยู่ในกลุ่มที่ 2 (Tier 2) ตั้งแต่ 2568-2572 แต่ทั้งนี้ทั้งนี้กองบรรณาธิการได้ใช้รูปแบบการนำเสนอบทความพร้อมกับข้อเสนอแนะสำหรับผู้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เข้มข้นเช่นเดียวกันทุกฉบับโดยเฉพาะปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ทางวารสารยังคงใช้รูปแบบบทความเช่นเคยที่ดำเนินการมา ซึ่งตั้งแต่ฉบับที่ 2 เป็นต้นไปทางวารสารได้ปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการเขียนบทความ การอ้างอิง เพิ่มเติมจริยธรรม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพวารสารและยกระดับขั้นสู่ฐานข้อมูลสากล และเช่นเดียวกันทุกบทความทางวารสารได้มีการดำเนินการขอหมายเลขทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล หรือตัวระบุวัตถุดิจิทัล (ดีโอไอ) (Digital Object Identifier : DOI) มีการบรรจุอยู่ในฐานข้อมูล Google Scholar และระบุ Citation ทั้งไทยและอังกฤษในทุกบทความที่เผยแพร่ในวารสารเพื่อสะดวกต่อการสืบค้น อ้างอิง และการนำไปใช้ประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษา

โดยบทความในวารสารฉบับนี้มีผู้พิมพ์มาจากหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ซึ่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวทางกองบรรณาธิการได้จัดส่งไปให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จำนวน 3 ท่าน พิจารณาแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการเผยแพร่ทางวิชาการที่มาจากหลากหลายหน่วยงานของแต่ละสาขาเป็นผู้พิจารณาเพื่อความสมบูรณ์ของบทความ และมอบให้ผู้พิมพ์นำบทความไปปรับปรุงแก้ไขเป็นการเรียบร้อยแล้วก่อนการตีพิมพ์ตามกติกาและรูปแบบการตีพิมพ์เผยแพร่

ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ในวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและตรวจสอบบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	I
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewers)	II
บทบรรณาธิการ (Editorial)	VII
บทความวิจัย (Research Articles)	
การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพโรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 Development Of Responsible Behavior in Early Childhood Children by Organizing Experiences Learning Through Storytelling Activities with Pictures Nikhomsangtonengprasart 4 School สุนิสา สมเนียม Sunisa Samanyam	1
แนวทางการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ บ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ Career Development Methods of the Elderly People in Ban Ron Thong, Ron Thong Sub-District, Satuek District, Buriram Province ชาญพัฒน์ รัตนแสง, อมรฟ้า สราญบุรุษ และอ่อนนุสุรินทร์ มวลทอง Chanphat Rattanaesaeng, Amornfa Saranburut and Onnusurin Mualtong	19
ความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ The Satisfaction Study of Special Program Students on the Service of the Office of Academic Resource and Information Technology, Surindra Rajabhat University กนกอร สิงจานุสงค์ Kanokon Singjanoosong	33

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
บทความวิชาการ (Academic Articles)	
การศึกษาคำสอนในพิธีกรรมมะมัวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	55
A Study of the Teachings in the Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism	
ยโสธารา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล Yasothara Siriphaprapagon, Suriya Klangrit, Kroekwut Kanthiang and Namfon Channual	
Community Innovation and Sustainable Development Community Action: A Neglected Site of Innovation	73
Supattarawarisara Ketsoontron, Nakamon Punchakhetthikul and Chartnarongsak Suthamdee	
ศึกษาบทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล	85
Study the Role and Methods of Spreading Buddhism During the Time of the Buddha	
ยโสธารา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล Yasothara Siriphaprapagon, Suriya Klangrit, Kroekwut Kanthiang and Namfon Channual	
ภาคผนวก (Appendix)	
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ	99
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์ ในวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ	100
จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน	113
แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ ลงวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ	117
ใบตอบรับการเป็นสมาชิกวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ	118

X

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ : ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (2568) : มกราคม-กุมภาพันธ์

Journal of Academic Surindra Rajabhat : Vol. 3 No. 1 (2025) : January-February ISSN 2822-0870 (Print) ISSN 2822-0889 (Online)

การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพโรงเรียน
นิคมสร้างตนเองปราสาท 4

Development Of Responsible Behavior in Early Childhood
Children by Organizing Experiences Learning Through
Storytelling Activities with Pictures Nikhomsangtonengprasart 4
School

สุนิสา สมเนียม^{1*}

Sunisa Samanyam^{1*}

Received : May 7, 2024; Revised : February 28, 2025; Accepted : February 28, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ โรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเล่านิทาน และ (2) เปรียบเทียบความรับผิดชอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 โรงเรียน

---

¹โรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 จังหวัดสุรินทร์; Nikhomsangtonengprasart 4 School, Surin Province, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : sunisasomniyam@gmail.com

Citation : Samanyam, S. (2025). Development Of Responsible Behavior in Early Childhood Children by Organizing Experiences Learning Through Storytelling Activities with Pictures

Nikhomsangtonengprasart 4 School. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

นิคมสร้างตนเองปราสาท 4 อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 15 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยประกอบด้วย (1) แผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ (2) นิทานจำนวน 10 เรื่อง และ (3) แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า (1) พฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ เด็กมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับเพื่อน/ครูปอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ และหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ เด็กมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง (2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนนอคนิมสร้างตนเองปราสาท 4 โดยรวมและรายด้านมากกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

คำสำคัญ (Keywords) : ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย, กิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ, โรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study responsible behavior of early childhood children; By organizing learning experiences by storytelling activities with pictures Nihom Sang Ton Eng Prasat 4 School, Kindergarten Year 2, before and after organizing activities of groups that received learning experiences with storytelling activities and (2) comparing responsibilities before school and after school. By organizing learning experiences with storytelling activities with pictures for early childhood children. Kindergarten Year 2, Nihom Sang Ton Eng Prasat 4 School Research methodology was quasi-experimental research. The sample group included preschool children in Year 2 of Kindergarten who were studying in the second semester at Nihom Sang Ton Eng Prasat 4 School, Phanom Dong Rak District. Surin

Citation : สุนิสา สมนิยาม. (2568). การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดย

กิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพโรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

Province, 1 classroom with 15 students. The research tools include (1) an experience plan Learning through storytelling activities with pictures (2) 10 stories and (3) observational forms of responsible behavior of early childhood children. Statistics used in data analysis include mean, standard deviation. and t-test (t-test)

Major Findings: (1) responsible behavior of early childhood children Kindergarten Year 2, Nikhom Sang Ton Eng Prasat 4 School, before receiving a learning experience with storytelling activities with pictures. Children have overall self-responsibility behavior. and each aspect is at the level A friend/teacher told or asked to cooperate. and after receiving a learning experience with storytelling activities with pictures Children have overall self-responsibility behavior. and each aspect is at the level of being able to practice on their own sometimes. 2) Results of the comparative analysis of the responsibilities of early childhood children Kindergarten 2 level, Nokhom Sang Ton Eng Prasat 4 School, overall and in each aspect, was more than before the activities were organized, with statistical significance at the .01 level.

Keywords : Responsibilities of Early Childhood, Children Story Telling Activities with Pictures, Nikhomsangtonengprasat 4 School

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันสังคมไทยได้รับผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านของสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเคยเจริญด้วยศิลปวัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความเป็นชนชาติไทยที่บรรพบุรุษเคยสร้าง และ ดำรงรักษาไว้จากสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หน่วยงานทุกหน่วยงานควรมีการร่วมมือกัน ดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง โดยเฉพาะสถานศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จะมุ่งบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาในระยะยาวตามยุทธศาสตร์ 20 ปีโดยยึดหลัก “คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา” พัฒนา คนให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม พัฒนาคอนทุกช่วงวัย ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการ พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อค้นหาศักยภาพเด็กให้สอดคล้องกับ

Citation : Samanyam, S. (2025). Development Of Responsible Behavior in Early Childhood Children by

Organizing Experiences Learning Through Storytelling Activities with Pictures

Nikhomsangtonengprasart 4 School. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

ความสามารถ และความถนัดควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพราะฉะนั้นสถานศึกษาต้องจัดการศึกษาที่จะต้องดำเนินการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็ก และ เยาวชนให้มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทั้ง 4 ด้าน ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ให้เติบโตขึ้นเป็นคนดีของสังคมไทย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มีจุดหมายเพื่อมุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทาง ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และ สติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ลักษณะการจัดกิจกรรมเรียนรู้ ระดับปฐมวัยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเหมาะสมกับคุณลักษณะตามวัยของผู้เรียนตามที่ เฟรดริค วิลเฮม เฟร็อบเอล (Friedrich Wilhelm Froebel) ผู้นำการศึกษาอนุบาลที่ได้รับขนานนามว่าเป็น “บิดาการศึกษาปฐมวัย” กำหนดให้มีการวางแผนการสอน มีหลักสูตรสำหรับการศึกษาปฐมวัย มีการฝึกหัดครู รวมถึงการพัฒนาการสอนเด็กปฐมวัยด้วยการผลิตอุปกรณ์การสอน ซึ่งลักษณะการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติควบคู่กับการใช้ประสาทสัมผัส 5 เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและมีพื้นฐานสามารถในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบให้กับเด็กปฐมวัยนั้นครูควรสนับสนุนพฤติกรรมที่ดีและพึงประสงค์ของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ริเริ่มวางแผน ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยครูมีบทบาทเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือตามโอกาสที่เหมาะสมหรือตามที่เด็กต้องการซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวว่า แนวทางการจัดประสบการณ์เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กได้คิดริเริ่มวางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็กและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความเชื่อมั่นกล้าแสดงออกมีวินัย มีความรับผิดชอบ โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่น ให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 41-43)

ภารกิจหลักของสถานศึกษาคือ การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของหลักสูตร นอกจากนั้น โรงเรียนยังมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังแนวทางในการปฏิบัติ ให้แก่นักเรียน เพื่อให้มีการปรับตัวที่รู้วิธีการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำคัญของนักเรียนที่จะช่วยให้สามารถลดปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม โดยมีผู้จัดแบ่งประเภทของความรับผิดชอบไว้หลากหลาย สามารถสรุปได้ 2

Citation : สุนิสา สมนิยาม. (2568). การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดย

กิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพโรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

ประเภท ปรกษยมศ รตทวโรภศ (2551 : 44) ได้สรุปรกษยของควมรบัผดชอบได้ 2 ปรกษย คอ ควมรบัผดชอบต่อตนเอง ควมรบัผดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม หมยถึง การรู้จกฐนษณหที่ ควมรบัผดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม อันได้แก่ ควมรบัผดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ปรเทศษติ และบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยปฏิบัติอย่างถูกต้องหมยสมเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ดังนั้น การปลูกฝงควมรบัผดชอบจึงเป็นเรื่องสำคัญและเป็นพื้นฐานของสังคมที่มีระเบียบ

จกเอกศรและงนวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่าคุณธรรม จริยธรรม ด้านควมรบัผดชอบ เป็นคุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่มีความสำคัญมาก ในการช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเอง สังคม และ ปรเทศ ซึ่งคุณสมบัตินี้ สามารถเสริมสร้งขึ้นในตัวบุคคลได้ ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนา จริยธรรม ด้านควมรบัผดชอบในเด็กปฐมวัย ซึ่งถือว่าอยู่ในวัยที่เหมาะสมในการปลูกฝงคุณลักษณะ ดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นคุณค่าของการเล่านิทานประกอบภพที่จะนำมาใช้ในการจัดประสภการณ์ การเรียนรู เพื่อพัฒนาควมรบัผดชอบของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบ ภพของ โรงเรียนนิคมสร้งตนเองปราศศ 4 ตำบลบักโต อำเภพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ สำนกนงเขตพื้นที่การศึกษาประถมศีกษสุรินทร์ เขต 3 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศีกษาพฤติกรรมควมรบัผดชอบของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสภการณ์การเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภพ โรงเรียนนิคมสร้งตนเองปราศศ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมควมรบัผดชอบก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัด ประสภการณ์การเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภพของเด็กปฐมวัย โรงเรียนนิคมสร้ง ตนเองปราศศ 4

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-6 ปี จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 30 คน ในภคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนนิคมสร้งตนเองปราศศ 4

Citation : Samanyam, S. (2025). Development Of Responsible Behavior in Early Childhood Children by

Organizing Experiences Learning Through Storytelling Activities with Pictures

Nikhomsangtonengprasart 4 School. Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 15 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. นิทานส่งเสริมความรับผิดชอบในตนเองของเด็กปฐมวัย 10 เรื่อง ซึ่งจะครอบคลุมความรับผิดชอบ ทั้ง 2 ด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

2. แผนการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ ซึ่งมีหลักการดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลจากการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ผู้สังเกต จำนวน 2 คน คือผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

2. เก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้านจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ เป็นเวลา 1 สัปดาห์ ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง เป็นเวลา 1 สัปดาห์

3. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐาน ทุกด้านเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ก่อน และหลังจัดประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย
 ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการ
 เล่านิทาน โดยรวม

ความรับผิดชอบ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ระดับความรับผิดชอบ
1.ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง	1.11	0.31	1	เพื่อน/ครูบอกหรือขอให้ร่วมมือ
2.ด้านความรับผิดชอบต่อ	1.12	0.33	1	เพื่อน/ครูบอกหรือขอให้ร่วมมือ
ส่วนรวม				
รวม	1.12	0.32	1	เพื่อน/ครูบอกหรือขอให้ร่วมมือ

จากตารางที่ 1 พบว่า เด็กปฐมวัยโรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ด้วยกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ มีพฤติกรรม ความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับที่เพื่อน/ครูบอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ ($\bar{X} = 1.12$) เมื่อ พิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีพฤติกรรมความรับผิดชอบ อยู่ในระดับที่เพื่อน/ครูบอกหรือขอร้อง ให้ร่วมมือทุกด้าน

Citation : Samanyam, S. (2025). Development Of Responsible Behavior in Early Childhood Children by

Organizing Experiences Learning Through Storytelling Activities with Pictures

Nikhomsangtonengprasart 4 School. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบ ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง

ความรับผิดชอบต่อตนเอง	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ระดับความรับผิดชอบต่อตนเอง
1.เด็กมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมจนเสร็จ	1.13	0.35	1	เพื่อน/ครูบอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ
2.เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง	1.07	0.26	1	ร่วมมือ
3.เด็กเก็บของเข้าที่ได้เรียบร้อย	1.20	0.41	1	เพื่อน/ครูบอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ
4.เด็กตั้งใจทำการบ้าน	1.07	0.26	1	ร่วมมือ
5.เด็กเก็บภาชนะเองได้เมื่อรับประทานอาหารเสร็จ	1.07	0.26	1	เพื่อน/ครูบอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ
รวม	1.11	0.31	1	เพื่อน/ครูบอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ

จากตารางที่ 2 พบว่า เด็กปฐมวัยโรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองโดยรวม อยู่ในระดับที่เพื่อน/ครูบอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ ($\bar{X} = 1.11$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า มีระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง อยู่ในระดับที่เพื่อน/ครูบอกหรือขอให้ร่วมมือทุกข้อ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ประกอบภาพ ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ระดับความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
1.เด็กมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมจนเสร็จ	1.13	0.35	1	เพื่อน/ครูบอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ
2.เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง	1.20	0.41	1	เพื่อน/ครูบอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ
3.เด็กเก็บของเข้าที่ได้เรียบร้อย	1.07	0.26	1	ร่วมมือ
4.เด็กตั้งใจทำการบ้าน	1.07	0.26	1	เพื่อน/ครูบอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ
5.เด็กเก็บภาชนะเมื่อรับประทานเสร็จ				เพื่อน/ครูบอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ
โดยรวม	1.12	0.33	1	เพื่อน/ครูบอกหรือขอร้องให้ร่วมมือ

จากตารางที่ 3 พบว่า เด็กปฐมวัยโรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ มีระดับที่แสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยรวมอยู่ในระดับที่เพื่อน/ครูบอกหรือขอให้ร่วมมือ ($\bar{X}$ = 1.12) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า มีระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อยู่ในระดับที่เพื่อน/ครูบอกหรือขอให้ร่วมมือทุกข้อ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ประกอบภาพ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยรวม

ความรับผิดชอบ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ระดับความรับผิดชอบ
ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง				
1.เด็กมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมจนเสร็จ	1.93	0.26	2	ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง
2.เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง	1.93	0.26	2	ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง
3.เด็กเก็บของเข้าที่ได้เรียบร้อย	1.87	0.35	2	ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง
4.เด็กตั้งใจทำการบ้าน				ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง
5.เด็กเก็บภาชนะเองได้เมื่อรับประทานอาหารเสร็จ	1.87	0.35	2	ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง
รวม	1.89	0.31	2	ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง

จากตารางที่ 4 พบว่า เด็กปฐมวัยโรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ มีระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง ($\bar{X} = 1.89$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง อยู่ในระดับปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้งทุกด้าน

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับที่แสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยโรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ระดับความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
1.เด็กมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมจนเสร็จ	1.93	0.26	2	ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง
2.เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง	1.87	0.35	2	ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง
3.เด็กเก็บของเข้าที่ได้เรียบร้อย	1.87	0.35	2	ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง
4.เด็กตั้งใจทำการบ้าน	1.93	0.26	2	ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง
5.เด็กเก็บภาชนะเมื่อรับประทานเสร็จ				
รวม	1.91	0.30	2	ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง

จากตารางที่ 5 พบว่า เด็กปฐมวัยโรงเรียนประสาทวิทยาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน มีระดับพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ด้านความมีระเบียบวินัย โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง ($\bar{X} = 1.91$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า มีระดับพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง อยู่ในระดับปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง ทุกข้อ

Citation : Samanyam, S. (2025). Development Of Responsible Behavior in Early Childhood Children by Organizing Experiences Learning Through Storytelling Activities with Pictures

Nikhomsangtonengprasart 4 School. Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพของเด็กปฐมวัย โรงเรียนนิคม สร้างตนเองปราสาท 4

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2
โรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4 ก่อนและหลัง การได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานประกอบ
ภาพ โรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4

ความรับผิดชอบ	ก่อน		หลัง		t	Sig
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1.ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง	1.11	0.31	1.89	0.31	6.92**	.00
2.ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	1.12	0.33	1.91	0.30	6.51**	.00
รวม	1.12	0.32	1.90	0.31	6.17**	.00

**P < .01

จากตารางที่ 6 พบว่า เด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานประกอบภาพ
มีพฤติกรรมความรับผิดชอบ โดยรวมและรายด้านทุกด้านดีกว่า ก่อนการได้รับการจัดกิจกรรม อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาระดับพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ก่อน และหลังการจัด
กิจกรรมของกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพ โดยรวมและรายด้าน เป็นดังนี้

ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน เด็กปฐมวัยกลุ่มที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีระดับพฤติกรรม
ความรับผิดชอบโดยรวม และรายด้าน ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และ ด้าน
ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อยู่ในระดับที่เพื่อน/ครูบอกหรือขอให้ร่วมมือ (ระดับ 1) หลังจากการ
จัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพ เด็กปฐมวัยกลุ่มที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีระดับพฤติกรรมความ
รับผิดชอบโดยรวม และรายด้าน ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านความ
รับผิดชอบต่อส่วนรวม อยู่ในระดับที่เด็กมีพฤติกรรมความรับผิดชอบ ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง
(ระดับ 2) จะเห็นว่า พฤติกรรมความรับผิดชอบ ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพ

Citation : สุนิสา สมนิยาม. (2568). การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดย

กิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพโรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

อยู่ในระดับที่ 1 คือ เด็กมีพฤติกรรมความรับผิดชอบ โดยเพื่อน/ครูบอกหรือขอให้ร่วมมือ และหลังการจัดกิจกรรมการเล่นที่ประกอบภาพ เด็กมีพฤติกรรมความรับผิดชอบ อยู่ในระดับ 2 คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ปฏิบัติได้ด้วยตนเองบางครั้ง ทั้งนี้ เป็นเพราะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น ทีละน้อย และการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบ จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนา การปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับเด็กปฐมวัยนั้น จะต้องให้เด็กได้ฝึกฝน เรียนรู้และค่อยๆ ซึมซับทีละเล็กทีละน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ วิทยา นาควัชร (2544: 86) ที่เยาว์วัย เด็กจะบังคับการพัฒนาตนเองได้ โดยได้รับการแนะนำอย่างดีในวัยเด็กให้เข้าใจถึงบทบาททางสังคม และจากการดูแบบและเลียนแบบอย่างที่เป็นที่ปฏิบัติกัน เด็กสามารถตระหนักถึงความจำเป็นในการทำตามสังคม เด็กจะได้รับความรู้มิใช่จากผู้ใหญ่เท่านั้น แต่ได้รับจากเพื่อนของเขาด้วย ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงปฐมวัย มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างฐานความพร้อมในการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ตลอดจนบุคลิกภาพต่างๆ ต้องมีการอบรมสั่งสอนต่อเนืองอย่างเหมาะสม จึงจะเกิดคุณธรรมหรือความดี แต่ถ้าสังเกตคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเล่น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อเด็กในการพัฒนาทางด้านความคิด คุณธรรม ความพร้อมในทุกๆ ด้าน รู้จัก

ปฏิบัติตามกฎกติกาในการทำกิจกรรม มีการช่วยเหลือกัน มีการยอมรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของเพื่อนในการวางแผนในการร่วมกิจกรรมต่างๆ เด็กรู้จักควบคุมตนเองในการเล่น รู้จักอดทนรอคอยและ ตรงต่อเวลาในการเล่น จะเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการคิด และการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการพัฒนาการปลูกฝังวินัยในตนเอง ให้เกิดขึ้นในเด็กนั้น เป็นการดำเนินการปลูกฝังหรือสร้างความประพฤติที่ดีงามให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก และทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นความเคยชิน โดยไม่ต้องมีผู้อื่นคอยชี้แนะหรือตักเตือน ให้กระทำ แล้วสามารถทำให้เด็กบรรลุวัตถุประสงค์ที่เราต้องการให้เด็กได้รับ

จากการเปรียบเทียบเปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ในด้านต่าง ๆ ก่อน และหลังการจัดกิจกรรมของกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นที่ประกอบภาพ พฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นที่ประกอบภาพ โดยรวมและรายด้าน มีความเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะจากการจัดกิจกรรมการเล่นที่ประกอบภาพ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เมื่อเด็กได้มีส่วนร่วมกับการเล่นแล้ว เด็ก

Citation : Samanyam, S. (2025). Development Of Responsible Behavior in Early Childhood Children by

Organizing Experiences Learning Through Storytelling Activities with Pictures

Nikhomsangtonengprasart 4 School. Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

จะเกิดความภาคภูมิใจที่มีส่วนในการช่วยเหลือ และรับผิดชอบต่อส่วนรวม รู้จักปฏิบัติตามข้อตกลง รู้จักอดทนและรอคอย รู้จักตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยพัฒนาต่อไปเป็นความรับผิดชอบ เด็กจะเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมในตนเองได้เต็มตามศักยภาพของตนเอง และไม่เครียด จึงทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบออกมาโดยไม่ต้องมีการบังคับให้เด็กทำเพราะเมื่อเด็กอยู่ท่ามกลางเพื่อนๆ และสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย เด็กจะเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด และเด็กจะแสดงความสามารถที่แท้จริงของตนออกมา สอดคล้องกับ ฉันทนา ศรีภักดี (2554 : 35) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการยอมรับผู้อื่น และด้านการตรงต่อเวลา ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย ก่อน ระหว่างและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทยและแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ และการวิเคราะห์ขนาดส่งผลโดยใช้ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยก่อนระหว่างและหลังการทดลองมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยรวมและรายด้านเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน เพิ่มขึ้นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ พบว่า การจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นิทาน อย่างทั่วถึง มีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น เด็กเกิดการเรียนรู้ความคิด ความรู้สึก ปฏิกริยา และพฤติกรรมซึ่งกันและกัน (สุจิตรา สิทธิไทย 2553 : 74) การวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง เด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองแต่ละสัปดาห์ มีค่าเฉลี่ยของการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง เด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองแต่ละสัปดาห์ มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ระหว่างการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองโดยอำนาจภายในตัวบุคคลนั้นเองและเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้ หรือการยอมรับ คุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถ บังคับพฤติกรรมของตนเองได้

Citation : สุนิสา สมนิยาม. (2568). การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดย

กิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพโรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน พบว่าเด็กส่วนใหญ่ยังปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียนไม่ได้เท่าที่ควร ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลง แยกกันเล่น ไม่ยอมเข้าแถว มีการทะเลาะกัน ผลักกัน และแก้งกันตลอดเวลา แต่พอในระยะเวลาต่อมาหลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน และเด็กได้มีโอกาสเรียนรู้และฝึกการควบคุมตนเอง เด็กเริ่มควบคุมตนเองได้มากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และบุคคล ช่วยให้เด็กเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนในสังคมทำให้มีความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ ไม่แบ่งพวกเขา พวกเรา ซึ่งเป็นหนทางในการฝึกเด็กให้ปฏิบัติตามกฎกติกาต่างๆ ทั้งนี้ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางส่งเสริม กระตุ้นให้เด็กทำภายใต้บรรยากาศที่อิสระและผ่อนคลาย โดยที่ครูไม่ได้บอก หรือออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตามกฎกติกา อันเป็นหนทางในการฝึกเด็กให้ปฏิบัติตามกฎกติกาต่างๆ ทั้งนี้ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กทำภายใต้บรรยากาศที่อิสระและผ่อนคลาย โดยที่ครูไม่ได้บอก หรือออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตามกฎกติกา แต่ครูจะชวนให้เด็กเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่เกิดจากการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ เด็กยอมรับและปฏิบัติตามครูด้วยดี

การที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบ ในด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทั้งนี้ ครูยังมีบทบาทสำคัญที่ต้องสอดแทรกความรับผิดชอบ ในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพ คือ ในขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป โดยเฉพาะขั้นสรุป ครูจะต้องชี้แนะ และกระตุ้นให้เด็กตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรม ความรับผิดชอบ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจในการศึกษา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย สามารถศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การสอน ให้สอดคล้อง กับพัฒนาการความสนใจตามวัยและวุฒิภาวะ ตลอดจนระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยต่อไป

Citation : Samanyam, S. (2025). Development Of Responsible Behavior in Early Childhood Children by

Organizing Experiences Learning Through Storytelling Activities with Pictures

Nikhomsangtonengprasart 4 School. Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ มีระยะเวลาเพียง 2 สัปดาห์ แต่เนื้อเรื่องนิทานมีจำนวนมาก ดังนั้นครูผู้สอนควรขยายระยะเวลาให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ

1.2 การนำแผนการจัดประสบการณ์มาทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนควรทำการวิเคราะห์แผนการจัดประสบการณ์แต่ละแผนให้ครอบคลุมกับพฤติกรรมและจุดประสงค์ที่วางไว้

1.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในเรื่องของเวลาสามารถที่จะยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของเด็ก เนื่องจากเด็กในช่วงวัยนี้ มีระยะเวลาความสนใจสั้น

1.4 ครูควรมีการจัดเตรียมสื่อที่หลากหลาย ประกอบการเรียนรู้ เช่น หุ่นมือ และการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการจัดประสบการณ์ เพื่อให้ผลการทดลองได้ผลดียิ่งขึ้น

1.5 ควรมีส่วนร่วมในการผลักดันให้สถานศึกษา มีการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในชั้นอื่นๆ เพื่อฝึกฝน และปลูกฝังระเบียบวินัยอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเรื่อง พัฒนาการทางด้านอารมณ์ เนื่องจาก การจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานสามารถศึกษาวิจัยพัฒนาการด้านอื่นๆได้ เช่น พัฒนาการด้านอารมณ์ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านสมาธิ สติปัญญา การเข้าใจในอารมณ์ตัวเอง และเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นเป็นเรื่องสำคัญมาก สำหรับเด็กปฐมวัย

2.2 ควรเพิ่มระยะเวลาในการสังเกตให้ยาวขึ้น ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้นอาจต้องใช้เวลา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการสอน การใช้สื่อเพื่อส่งเสริมความคิดด้านคุณธรรม จริยธรรมในเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

Citation : สุนิสา สมนิยาม. (2568). การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดย

กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติโรงเรียนนิคมสร้างตนเองปราสาท 4. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

- ฉันทนา ศรีภักดี. (2555). การศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์การเล่นที่บ้านของไทย. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประกายมาศ รัตน์วโรภาส. (2551). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบของเด็ก
ปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุจิตรา สิทธิไทย. (2555). การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
กิจกรรมสถานการณ์จำลอง โรงเรียนบ้านจิ้ว จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาการจัดการการปฐมวัยศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

Citation : Samanyam, S. (2025). Development Of Responsible Behavior in Early Childhood Children by
Organizing Experiences Learning Through Storytelling Activities with Pictures

Nikhomsangtonengprasart 4 School. Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.1>

Citation : สุณิสา สมนิยาม. (2568). การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดย

กิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพโรงเรียนนิตมสร้างตนเองปราสาท 4. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 1-18.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.1>

แนวทางการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ บ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง
อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

Career Development Methods of the Elderly People in Ban
Ron Thong, Ron Thong Sub-District, Satuek District, Buriram
Province

ชาญพัฒน รัตนแสง¹ อมรฟ้า สารณบุรุษ^{2*} และอ่อนนุสรินทร์ มวลทอง³
Chanphat Rattanasang¹, Amornfa Saranburut^{2*} and Onnusurin Mualtong³

Received : March 31, 2023; Revised : February 28, 2025; Accepted : February 28, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการ ด้านอาชีพของผู้สูงอายุบ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ บ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ รูปแบบของการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้สูงอายุ จำนวน 50 คน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจงในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการสังเกต และการจัดบันทึก ให้ได้มาซึ่งข้อมูล เพื่อประกอบการการวิเคราะห์ โดยการนำเอาข้อมูลต่างๆ ที่สามารถเก็บรวบรวมได้ มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในประเด็นต่างๆ ในการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า 1) ความต้องการ การพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ บ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่มีความต้องการในการพัฒนาอาชีพด้านเกษตรกรรม ซึ่งได้มีการศึกษาแนวทางเกี่ยวกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และให้ความสนใจที่จะพัฒนาอาชีพตามโครงการโคกหนองนา โมเดล หรือไร

¹⁻³คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : amornfasaranburus@gmail.com

Citation : Rattanasang, C., Saranburut, A. & Mualtong, O. (2025). Career Development Methods of the Elderly

นาสวนผสม และด้านศิลปวัฒนธรรมมีแนวทางในการศึกษาหาความรู้ด้านธรรม เข้าวัดฟังธรรม หรือ บวช เพื่อส่งเสริมด้านศาสนา และส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุในระหว่าง 56 - 60 ปี ผู้สูงอายุเพศหญิง บ้านร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ มีความต้องการพัฒนาด้านพาณิชยกรรม ซึ่งศึกษาแนวทางเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น กลัวยทอด มันทอด และด้าน ศิลปกรรม จะมีแนวทางที่จะพัฒนาเกี่ยวกับด้านการเย็บ ปัก ถัก ร้อย ด้านการทอผ้ามัดหมี่ ตัดเสื้อผ้า และส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุในระหว่าง 50 - 60 ปี 2.) แนวทางการพัฒนากลุ่มผู้สูงอายุ บ้าน ร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการส่งเสริม การมีงานทำแบบมีส่วนร่วมที่ เปิดโอกาสให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทต่อการสนับสนุนการจ้างงาน กลุ่มผู้สูงอายุเนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่นอกเขตเมือง ดังนั้นหน่วยงาน ระดับท้องถิ่นจะ สามารถเข้าถึงและรับทราบความต้องการของประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ดีกว่าหน่วยงานในระดับ ภูมิภาคและส่วนกลางสามารถกำหนดแนวทางในการสร้างอาชีพร่วมกันของคนในชุมชน ซึ่งอาจเป็น กระบวนการสร้างงานให้แก่ประชากรผู้สูงอายุโดยอาศัยกระบวนการสหกรณ์ ระบบวิสาหกิจชุมชน และเน้นบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างงานในชุมชนให้มาก ขึ้น

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนา, การพัฒนาอาชีพ, ผู้สูงอายุ, บ้านร่อนทอง

Abstract

The purposes of this study were: 1) to examine the demand for careers among the elderly people in Ban Ron Thong, Ron Thong Sub-district, Satuek District, Buriram Province. 2) to present career methods for elderly people in Ban Ron Thong, Ron Thong Sub-district, Satuek District, Buriram Province. The form of this study was qualitative research, and the target group that provided the main information was 50 elderly people. Using a specific interview form collected the data. Including observation and note-taking. To obtain information for analysis. Bringing information that can be collected to analyze, and synthesize various issues in research.

The findings revealed that: 1) the demand for developing careers among the elderly people in Ban Ron Thong, Ron Thong Sub-district, Satuek District, Buriram

Citation : ชาญพัฒน์ รัตนแสง, อมรฟ้า สราญบุรุษ และอ่อนนุสุรินทร์ มวลทอง. (2568). แนวทางการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ

บ้านร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 19-32.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.2>

Province. Most of them needed to develop careers in agriculture. The study applied the royal sufficiency economy philosophy methods to daily life and was interested in developing a career according to the Khok Nong Na Model project or joint plantation. Also in the field of Art and culture, there were methods in dhamma education, listening to the sermon or ordained. To support religions and most of them were elderly people between 56 to 60 years old. Female elderly at Ban Ron Thong, Ron Thong Sub-district, Satuek District, Buriram Province. Needing for commercial development, which studied agriproduct processing methods. Such as Banana Chips, French fries, and Applied arts. There were needlework development methods, weaving Mudmee's silk, and dressmaking. And most of them were elderly people between 50-60 years old. 2.) career development methods for elderly people in Ban Ron Thong, Ron Thong Sub-district, Satuek District, Buriram Province. It should support the participation in work that allows the community and local administrative organizations to have a role in supporting the employment of elderly people. Because most elderly people live in suburban areas. Therefore, local authorities are better able to reach and acknowledge the needs of the local elderly people than regional authorities. Also, the Central can define career creation methods accompanied by the community that it might be a process of job creation for elderly people. Through the cooperative process, the community enterprise system, and emphasizes the role of local administrative organizations to participate to create more jobs in the community.

Keywords : Development, Career Development, The Elderly, Ban Ron Thong

บทนำ (Introduction)

จากปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลต่อ อัตราการพึ่งพิงรวม ทำให้วัยแรงงานต้องรับภาระหนักมากขึ้น เพื่อรับมือกับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นในสังคม ซึ่งไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนให้ต้องแข่งขันกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นทำ

Citation : Rattanaaeng, C., Saranburut, A. & Mualtong, O. (2025). Career Development Methods of the Elderly

People in Ban Ron Thong, Ron Thong Sub-District, Satuek District, Buriram Province. **Journal of Academic Surindra Rajabhat.** 3(1) : 19-32. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.2>

ให้วัยทำงานต้องทำงานอย่างหนัก กลุ่มผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อวิจัย เรื่องการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุบ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศักยภาพและความต้องการที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอแนวทางการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ บ้านร้อนทอง หมู่ที่ 1 ตำบลร้อนทอง อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสตึก อยู่ห่างจากท่าอากาศยานบุรีรัมย์ประมาณ 8 กิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 16 กิโลเมตรและอยู่ห่างจากตัวเมืองบุรีรัมย์ประมาณ 30 กิโลเมตร เนื้อที่เขตการปกครองบ้านร้อนทอง หมู่ที่ 1 ตำบลร้อนทอง มีทั้งหมด 16 ตารางกิโลเมตร บ้านร้อนทอง หมู่ที่ 1 ตำบลร้อนทอง ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2357 จนถึงปัจจุบัน 200 กว่าปีมาแล้ว ซึ่งปัจจุบันความเจริญได้ขยายตัวจากเมืองสู่ชนบทอย่างรวดเร็ว บ้านร้อนทองซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันเก่าแก่ เช่นขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังนั้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม ส่งเสริมอาชีพของกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนบ้านร้อนทองให้คงอยู่ และกระบวนกรรมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนล้วนเป็นปัจจัยสำคัญ และมีความสำคัญมาก ในปีงบประมาณ 2561 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ ได้มีการทบทวนวิสัยทัศน์ และกำหนดยุทธศาสตร์ใหม่ ซึ่งตัวแทนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลร้อนทอง ได้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และการปฏิบัติงาน ที่มีการกำหนดทิศทาง เป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน และแผนกองทุนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านร้อนทอง มีการนำยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ไปสู่แผนปฏิบัติการและกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ มีกระบวนการสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ทุกคน จัดให้มีการประชุมบูรณาการงานร่วมกันเป็นประจำ โดยมีการมอบหมายตามความรู้ความสามารถ เพื่อที่จะทำแผนให้สอดคล้องกับเป้าหมายกระทรวง จังหวัด และปัญหาของตำบลร้อนทอง มีการขออนุมัติแผนงานโครงการจากนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสาธารณสุขอำเภอ และขอความเห็นชอบจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลบุรีรัมย์ เพื่อสนับสนุนแผนปฏิบัติงานที่สำคัญไปสู่การปฏิบัติ และกำหนดผู้รับผิดชอบตัวชี้วัดที่สำคัญ และมีการติดตามผลการดำเนินการตามแผนทุกครั้ง ดังที่กล่าวข้างต้น จึงควรค้นหาศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ในผู้สูงอายุซึ่งเป็นแนวทางหรือกระบวนการที่ทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญและคุณค่าของผู้สูงอายุที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อนำศักยภาพเหล่านั้นออกมาเส้นทางอาชีพ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์แก่ผู้สูงอายุและชุมชนในเวลาเดียวกัน และยังช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพาลูกหลานและรัฐบาล แล้ว ยังเป็นการลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานอีกด้วย (Kitatron et al., 2017)

Citation : ชาญพัฒน์ รัตนแสง, อมรฟ้า สราญบุรุษ และอ่อนนุสรินทร์ มวลทอง. (2568). แนวทางการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ

บ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 19-32.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.2>

ในปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในปี 2564 นี้ประเทศไทยมี ผู้สูงอายุคิดเป็นประมาณร้อยละ 1.23 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตามคำนิยามขององค์การ สหประชาชาติ (UN) ที่กำหนดไว้ว่าประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป สัดส่วนเกินร้อยละ 20-30 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society)

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยให้ความสำคัญและคุณค่าของผู้สูงอายุที่จะนำความรู้ความสามารถด้านอาชีพมาพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ จึงได้ศึกษาความต้องการ และนำเสนอแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุ บ้านร่อนทองตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มีความรู้ประสบการณ์ พร้อมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุในบ้านร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนากลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุบ้านร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานด้านศักยภาพและความต้องการ ด้านอาชีพผู้สูงอายุบ้านร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ มีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้สูงอายุจำนวน 50 คน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสังเกต และการจดบันทึก เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ และจะได้ทำการนำมาเรียบเรียงใหม่ อีกที โดยมีขั้นตอนดำเนินงานดังนี้

การสร้างเครื่องมือวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากตำราเอกสารทางวิชาการ แผนพัฒนาชุมชนโรงเรียนผู้สูงอายุ แผนพัฒนาท้องถิ่น งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเลือกสุ่มกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง โดยการลงพื้นที่และใช้แบบสัมภาษณ์ การสังเกต การจดบันทึก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายบ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเอาข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ จัดระเบียบแยกแยะส่วนต่างๆ เพื่อหาคำตอบตามประเด็นปัญหาการวิจัย แล้วนำมาสรุปความหรือสังเคราะห์ข้อความ จากข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ ถึงข้อมูลพื้นฐานด้านศักยภาพและความต้องการ ด้านอาชีพผู้สูงอายุบ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยเป็นการสรุปในรูปแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

1) ความต้องการด้านอาชีพผู้สูงอายุ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุบ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เพศชายที่มีอยู่ระหว่าง 56-60 ปี มีความต้องการที่จะพัฒนาอาชีพทางด้านเกษตรกรรม และรองลงมามีความต้องการที่จะพัฒนาอาชีพด้านศิลปวัฒนธรรม ส่วนความต้องการที่จะพัฒนาอาชีพพาณิชยกรรม และศิลปกรรมกรรมมีน้อยมากหรือไม่มีเลยในรายละเอียด และข้อมูลพื้นฐาน ศักยภาพ และความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุบ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เพศหญิงที่มีอยู่ระหว่าง 50-55 ปี มีความต้องการที่จะพัฒนาอาชีพด้านพาณิชยกรรม และรองลงมามีความต้องการที่จะพัฒนาอาชีพด้านศิลปกรรม

1.1) ด้านเกษตรกรรม ผู้สูงอายุเพศชายในบ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ มีความต้องการพัฒนามากที่สุด ซึ่งได้มีการศึกษาแนวทางเกี่ยวกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และให้ความสนใจที่จะพัฒนาอาชีพตามโครงการโคกหนองนา โมเดล หรือไร่นาสวนผสม มีสาเหตุมาจากสภาพภูมิประเทศ ดิน ฟ้า อากาศ ที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม ตอบสนองนโยบายของทางรัฐบาลที่สอดคล้องกับสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองในปัจจุบัน

1.2) ด้านพาณิชยกรรม ผู้สูงอายุเพศหญิงในบ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ มีความต้องการพัฒนาด้านพาณิชยกรรม ซึ่งศึกษาแนวทางเกี่ยวกับการแปรรูป

Citation : ชาญพัฒน์ รัตนแสง, อมรฟ้า สราญบุรุษ และอ่อนนุสรินทร์ มวลทอง. (2568). แนวทางการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ

บ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 19-32.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.2>

ผลผลิตทางการเกษตร เช่น กล้วยทอด มันทอด และด้านด้านศิลปกรรม จะมีแนวทางที่จะพัฒนาเกี่ยวกับด้านการเย็บ ปัก ถักร้อย ด้านการทอผ้ามัดหมี่ ตัดเสื้อผ้า มีสาเหตุมาจากสภาพชีวิตความเป็นอยู่ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเกื้อกูล จนส่งผลทำให้การดำเนินชีวิตเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

1.3) ด้านศิลปกรรมและด้านศิลปวัฒนธรรม ผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิงบ้านร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ มีความต้องการที่จะพัฒนาน้อย ซึ่งมีสาเหตุมาจากความไม่เหมาะสมทางด้านสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสภาพการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ และอาชีพดังกล่าวไม่สามารถสร้างรายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันสำหรับตนเอง ครอบครัวได้

1.4) เหตุที่ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิงที่ต้องการพัฒนาอาชีพ เพื่อยังคงรักษาประเพณีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตตามรูปแบบของสังคมไทย โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนา ซึ่งอาชีพทางด้านเกษตร และด้านพาณิชยกรรม ที่ยังเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว ชุมชนได้เป็นอย่างดี ตลอดทั้งผู้สูงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิงบ้านร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ยังได้มีแนวทางในการส่งเสริมอนุรักษ์ และสืบทอดโดยการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มชุมชน และสร้างเครือข่ายอาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้า มีระบบบริหารจัดการที่ชัดเจนครบองค์ประกอบของการผลิต กระบวนการแปรรูป และการบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) แนวทางการพัฒนาด้านอาชีพกลุ่มผู้สูงอายุ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งจากที่มีการรวมกลุ่มอาชีพสำหรับผู้สูงอายุแล้วคือการขาดตลาดรองรับสินค้าและผลิตภัณฑ์ ควรมีการฝึกอบรมเพื่อให้เป็นแหล่งนำเสนอผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุมาจัดจำหน่ายหรือบริการเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพซึ่งเป็นรายได้สำหรับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และเหลือเป็นเงินออมในยามที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ในส่วนของภาครัฐซึ่งมีความพร้อมในการหาแนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ควรจะมีการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดควรมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมวิชาชีพโดยให้มีการเสนออาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในส่วนของภาครัฐซึ่งมีความพร้อมในการหาแนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีการจัดสรรเงินทุนแบบให้เปล่าเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุและควรมีสถานที่ ที่มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นนอกจากศาลากลางหมู่บ้านในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพที่เป็นการถ่ายทอดภูมิ

Citation : Rattanasang, C., Saranburut, A. & Mualtong, O. (2025). Career Development Methods of the Elderly

People in Ban Ron Thong, Ron Thong Sub-District, Satuek District, Buriram Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 19-32. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.2>

ปัญญาของผู้สูงอายุจากรุ่นลูกสู่รุ่นหลาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเพิ่มแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีเครื่องมือเครื่องมือและอุปกรณ์ที่พร้อมอำนวยความสะดวกในการหาข้อมูลด้านอาชีพ ต่อเนื่องด้วย เพื่อที่จะสามารถนำไปประกอบอาชีพให้มีรายได้เพียงพอเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หลังจากที่ได้รับบริการฝึกอบรมแล้วควร มีการติดตามและประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมอาชีพ และเห็นว่าควรมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วเสร็จนั้นด้วย เพราะผู้สูงอายุคาดหวังที่จะประกอบอาชีพเสริมหรืออาชีพอิสระเมื่อตนเองไม่ได้ทำงานประจำแล้ว

ภาพที่ 1 สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

ที่มา : บ้านร่อนทอง ม.1 ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 2 สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

ที่มา : บ้านร่อนทอง ม.1 ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 3 สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

ที่มา : บ้านร่อนทอง ม.1 ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

Citation : Rattanasang, C., Saranburut, A. & Mualtong, O. (2025). Career Development Methods of the Elderly

People in Ban Ron Thong, Ron Thong Sub-District, Satuek District, Buriram Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 19-32. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.2>

ภาพที่ 4 สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

ที่มา : บ้านร้อนทอง ม.1 ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 5 สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลวิจัย

ที่มา : บ้านร้อนทอง ม.1 ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

Citation : ชาญพัฒน์ รัตนแสง, อมรฟ้า สราญบุรุษ และอ่อนนุสุรินทร์ มวลทอง. (2568). แนวทางการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ

บ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 19-32.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.2>

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1) ความต้องการด้านอาชีพของผู้สูงอายุบ้านร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้สูงอายุบ้านร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ มีความต้องการพัฒนาอาชีพทางด้านการเกษตรกรรม และด้านพาณิชยกรรม รองลงมาคือด้านศิลปกรรม ส่วนด้านศิลปวัฒนธรรมมีน้อยหรือไม่มีเลย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ และสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันยังมีผลต่อความต้องการที่จะประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมของประชากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธารัตน์ จันตะนี (2014) ระดับความต้องการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีระดับความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด ยกเว้นอาชีพด้านเกษตรกรรม มีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน, มีสถานภาพต่างกัน มีระดับการศึกษา, มีอาชีพต่างกัน, มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน, และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีระดับความต้องการพัฒนาอาชีพโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ในด้าน อาชีพด้านเกษตรกรรม อาชีพด้าน อุตสาหกรรม อาชีพด้านคหกรรม และอาชีพด้านศิลปกรรม

2) แนวทางการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ บ้านร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้สูงอายุบ้านร่อนทอง ตำบลร่อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ มีแนวทางพัฒนาโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริม อนุรักษ์ และสืบทอด สร้างเครือข่ายอาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้า มีระบบบริหารจัดการที่ดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ส่งผลต่อแนวทางในการพัฒนาอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พายุ นาวาคุระ (2021) แนวทางในการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุเริ่มจากการตระหนักว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีคุณค่าของชุมชน หากผู้สูงอายุสามารถมีรายได้เป็นของตนเองที่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ ไม่ต้องพึ่งพารายได้จากลูกหลานและเบี้ยยังชีพจากภาครัฐ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมกับบริบทชุมชนของตนเอง และผู้สูงอายุยังมีความสนใจที่จะเข้าร่วมฝึกอบรมอาชีพที่มีมาตรฐานเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในอาชีพที่จะทำให้มีรายได้เพิ่มสูงขึ้นเพียงพอที่เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และต้องการมีเงินออมเพื่อใช้จ่ายในเวลาที่ไม่สามารถทำงานได้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานประจำที่เป็นงานหลัก แต่ยังคงทำงานเกี่ยวกับ

Citation : Rattanasang, C., Saranburut, A. & Mualtong, O. (2025). Career Development Methods of the Elderly

People in Ban Ron Thong, Ron Thong Sub-District, Satuek District, Buriram Province. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 19-32. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.2>

การเกษตรบ้างเป็นบางเวลาเพราะผู้สูงอายุมีความพึงพอใจและมีความสุขที่ได้ทำงาน และผู้สูงอายุส่วนหนึ่ง ต้องเลี้ยงหลานเนื่องจากลูกต้องไปทำงานในเมืองหรือต่างถิ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการนำผลการวิจัยไปพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุบ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านอื่น ๆ เช่น โรงเรียนผู้สูงอายุ จิตอาสาพัฒนาสังคม หรือโครงการสนับสนุนด้านศักยภาพ และด้านอาชีพต่าง ๆ

1.2 ควรสร้างแรงจูงใจ ชี้แจงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ และส่งเสริมให้ประชาชนหรือผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของอาชีพและศักยภาพเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการกำหนดวิธีการวิจัยโดยหาค่าทางสถิติ ที่ทำให้ผลการวิจัยนั้นเกิดความชัดเจน ถูกต้องแม่นยำ มีความเที่ยงตรง เพื่อพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุในตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 ควรจะมีการทำเปรียบเทียบกับตำบลอื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้ทราบปัญหาและอุปสรรคระหว่างตำบลที่ทำการศึกษานั้น และ จะได้หาข้อเปรียบเทียบและดำเนินการแก้ไข

เอกสารอ้างอิง (References)

จิราพร ไชยเชนทร์. (2021). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลท่าทองใหม่ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

เมธารัตน์ จันตะนี. (2014). ความต้องการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุในตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- พายุ นาวาคุระ. (2021). **แนวทางการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุของบ้านหนองบ่อ ตำบลหนองบ่อ อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี**. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ. (2561). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

Citation : Rattanaaeng, C., Saranburut, A. & Mualtong, O. (2025). Career Development Methods of the Elderly

People in Ban Ron Thong, Ron Thong Sub-District, Satuek District, Buriram Province. **Journal of Academic Surindra Rajabhat**. 3(1) : 19-32. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.2>

Citation : ชาญพัฒน์ รัตนแสง, อมรฟ้า สราญบุรุษ และอ่อนนุสุรินทร์ มวลทอง. (2568). แนวทางการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ

บ้านร้อนทอง ตำบลร้อนทอง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 19-32.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.2>

ความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและ
เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
The Satisfaction Study of Special Program Students on the
Service of the Office of Academic Resource and Information
Technology, Surindra Rajabhat University

กนกอร สิงจานุสงศ์^{1*}
Kanokon Singjanoosong^{1*}

Received : September 26, 2023; Revised : February 28, 2025; Accepted : February 28, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษ จำแนกตาม เพศ ชั้นปี และคณะ และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการของ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาภาคพิเศษมหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 229 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การทดสอบ t (Independent t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20-30 ปี ชั้นปีที่ 3 มีระดับ การศึกษาปริญญาตรี สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีอาชีพค้าขาย/ประกอบกิจการ ส่วนตัว มีความถี่ในการใช้บริการต่อเดือน 1-2 ครั้ง มีวันที่ใช้บริการส่วนใหญ่คือวันเสาร์

---

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : kanokondow05@gmail.com

Citation : Singjanoosong, K. (2025). The Satisfaction Study of Special Program Students on the Service of the Office of Academic Resource and Information Technology, Surindra Rajabhat University. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 33-54. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.3>

วัตถุประสงค์ของการใช้คือค้นคว้าหาข้อมูล ระยะเวลาในการใช้บริการแต่ละครั้ง 1-2 ชั่วโมง บุคคลที่มาใช้บริการร่วมคือเพื่อน

ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวม มีระดับความพึงพอใจมาก

การทดสอบสมมติฐาน นักศึกษาที่มีเพศและชั้นปีแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาที่มีคณะแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ที่พบมากที่สุดคือ คอมพิวเตอร์มีไว้ให้บริการไม่เพียงพอ จึงควรมีการเพิ่มเติมจำนวนคอมพิวเตอร์ไว้ให้บริการ

คำสำคัญ (Keywords) : ความพึงพอใจ, นักศึกษาภาคพิเศษ, การใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

Abstract

This research aims to 1) study the satisfaction of Special Program Students on the Service of the Office of Academic Resource and Information Technology, Surindra Rajabhat University. 2) compare the satisfaction of special program students classified by gender, year level and faculty and 3) study the problem, obstacles and suggestions. The sample group was 229 special students from Surindra Rajabhat University. The research tool was a questionnaire. Statistics used in data analysis were percentage, frequency, mean, standard deviation, Content Analysis, Independent t-test and One Way ANOVA.

The research results found that

The special program students were mostly Female, aged 20-30 years old, third year, Faculty of Humanities and Social Sciences, personal business career, The frequency of using the service 1-2 times per month, most service days are Saturdays,

Citation : กนกอร สิงจานุสงค์. (2568). ความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี

สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 33-54.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.3>

the purpose of use is to research information, the duration of each use of the service is 1-2 hours and the person who uses the service is a friend.

The satisfaction of Special Program Students on the Service of the Office of Academic Resource and Information Technology, Surindra Rajabhat University at a high level of satisfaction.

Special Program Students from different faculties had different levels of satisfaction. Statistically significant at the .05 level.

Problems, Obstacles and Suggestions The most common is There are not enough computers available.

Keywords : Satisfaction, Special Program Students, The Service of the Office of Academic Resource and Information Technology

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันห้องสมุดมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ เช่น จำนวนผู้ใช้บริการลดลง อาจสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้ทุกโอกาสทุกสถานที่ ไม่จำเป็นต้องค้นหาทรัพยากรสารสนเทศเฉพาะที่ห้องสมุดเหมือนแต่ก่อน ดังนั้นห้องสมุดจึงต้องมีการพัฒนาให้เป็นแหล่งสารสนเทศที่มีเทคโนโลยีทันสมัยและพัฒนาภาพลักษณ์การให้บริการที่ตอบสนองต่อการใช้งานของผู้ใช้บริการ (จันทร์จิรา เถลาราช และสมาน ล้อยฟ้า, 2558) ภาพลักษณ์เป็นส่วนสำคัญในการทำให้องค์กร บุคคล และบริการต่างๆ ประสบความสำเร็จ รวมทั้งทำให้บุคลากรมีความภูมิใจตั้งใจทำงาน ส่งผลให้มีการบริการที่ดีมีคุณภาพแก่ผู้ใช้บริการ ตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศ และสนับสนุนการศึกษาทุกระบบ (รุ่งทิพย์ เจริญศักดิ์, 2558)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ หรือสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ เดิมเรียกว่าห้องสมุดวิทยาลัยครูสุรินทร์ เริ่มก่อตั้งครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2519 เพื่อให้ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ภาคปกติและภาคพิเศษหรือผู้ที่สนใจได้ใช้บริการ ค้นคว้าหาความรู้ข่าวสารต่างๆ ตามความสนใจของแต่ละคนอย่างไม่มีข้อจำกัด และเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ

Citation : Singjanoosong, K. (2025). The Satisfaction Study of Special Program Students on the Service of the

Office of Academic Resource and Information Technology, Surindra Rajabhat University. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 33-54. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.3>

เปรียบเทียบเป็นมันสมองของเยาวชนไทยและบุคคลทั่วไปในการค้นคว้าหาความรู้เรื่องต่างๆได้มากมาย

ปัญหาของการใช้บริการห้องสมุด คือแรงจูงใจของผู้ใช้บริการห้องสมุด และสาเหตุของการไม่เข้าใช้บริการห้องสมุด มีปัญหาต่อการใช้บริการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุสารสนเทศ ด้านครุภัณฑ์ ด้านประชาสัมพันธ์ และด้านการบริการ จากความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาคุณภาพการให้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการอันจะนำมาซึ่งความพึงพอใจต่อการใช้บริการ เพื่อทราบปัญหาความต้องการของผู้ที่เข้ามาใช้บริการ และเพื่อพัฒนาห้องสมุดให้สามารถสืบค้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มุ่งส่งเสริมให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้ทุกประเภทและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ต้องหาวิธีการเครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอย่างรวดเร็วและครบถ้วนตามความต้องการ ซึ่งจะช่วยในการปรับปรุงบริการให้เหมาะสมตามความต้องการ ช่วยให้สามารถวิเคราะห์แนวโน้มและความต้องการของผู้ใช้บริการได้ เช่น การวิเคราะห์ว่าผู้ใช้บริการมีความสนใจในเนื้อหาหรือแนวคิดใด สามารถใช้ข้อมูลนี้ในการวางแผนการสร้างเนื้อหาที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจต่อผู้ใช้บริการในห้องสมุด ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษ จำแนกตามเพศ ชั้นปี และคณะ และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำผลงานวิจัยที่ได้นำเสนอ ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำไปพัฒนาหรือปรับปรุงการให้บริการในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำแนกตาม เพศ ชั้นปี และคณะ
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้บริการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

Citation : กนกอร สิงจานุสงค์. (2568). ความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี

สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 33-54.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.3>

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาภาคพิเศษมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 30 ราย คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 60 ราย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 250 ราย คณะวิทยาการจัดการ จำนวน 121 ราย และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 20 ราย รวมทั้งหมด จำนวน 484 ราย (ข้อมูลจากสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาภาคพิเศษมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 229 ราย ได้มาด้วยการใช้การหาขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาร์ยามาน์

โดยมีวิธีการกำหนดจำนวนด้วยวิธีการสุ่มแบบสัดส่วน แยกเป็นคณะเทียบสัดส่วนตามบัญญัติไตรยางศ์ และมีวิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวกโดยให้แบบสอบถามกับนักศึกษภาคพิเศษที่เข้ามาใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุสารสนเทศ ด้านครุภัณฑ์ ด้านประชาสัมพันธ์ และด้านการบริการ

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด

วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการ

ดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างผังคำถามและสร้างเป็นแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ คือ ดร.ธีรวัตร ภูระธีรานรักษ์/ผศ.ดร.นภาพรรณ

พัฒนฉัตรชัย/ดร.อรุณทัย อุ่นไธสง ซึ่งเป็นอาจารย์

ประจำสาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ทำการตรวจสอบเนื้อหาความเที่ยงธรรม และความเหมาะสม

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นผ่านวิธีการสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาโดยค่า IOC ผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ที่ค่าคะแนนตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

การวัดค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม คือ การวัดความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงข้อคำถามให้มีความชัดเจน และกระชับไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากร แต่มิใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการวัดความสอดคล้องภายในของครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมของทุกข้อคำถามเป็นรายข้อ ซึ่งมีค่า 30 ขึ้นไป จากนั้นผู้วิจัยนำคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งค่าความเชื่อมั่นมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ทำการพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปทำการทดลองกับสมาชิกที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นซึ่งได้เท่ากับ .975 หลังจากนั้นจึงได้ทำการพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักศึกษาภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 229 ราย โดยการสุ่มแบบสัดส่วน และแบบสะดวก ระหว่างวันที่ 5 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565 ถึงวันที่ 20 เดือนกันยายน พ.ศ. 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนตัวกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) จำนวน 11 ข้อ โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และความถี่ (Frequency)
2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 5 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

น้อยที่สุด	เท่ากับ	1 คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
มาก	เท่ากับ	4 คะแนน
มากที่สุด	เท่ากับ	5 คะแนน

มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มาก
2.50-3.49	หมายถึง	ปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	น้อย
1.00-1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ มีลักษณะแบบสอบถามของเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open ended question) ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และความถี่ (Frequency)

Citation : Singjanoosong, K. (2025). The Satisfaction Study of Special Program Students on the Service of the

Office of Academic Resource and Information Technology, Surindra Rajabhat University. Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 33-54. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.3>

4. การทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบ t-test (Independent t-test) ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และโดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิจัย (Research Results)

การการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 229 คน โดยแบ่งการนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20-30 ปี ชั้นปีที่ 3 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีอาชีพค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว มีความถี่ในการใช้บริการต่อเดือน 1-2 ครั้ง มีวันที่ใช้บริการส่วนใหญ่คือวันเสาร์ วัตถุประสงค์ของการใช้คือค้นคว้าหาข้อมูล ระยะเวลาในการใช้บริการแต่ละครั้ง 1-2 ชั่วโมง บุคคลที่มาใช้บริการร่วมคือเพื่อน

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

1. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวม

ตารางที่ 1 แสดงผลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวม

ภาพรวม	n=229		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านอาคารสถานที่	3.91	.42	มาก
ด้านวัสดุสารสนเทศ	3.78	.45	มาก
ด้านครุภัณฑ์	3.86	.47	มาก
ด้านประชาสัมพันธ์	3.76	.48	มาก
ด้านการบริการ	3.80	.50	มาก
ภาพรวม	3.82	.39	มาก

Citation : กนกอร สิงจานุวงศ์. (2568). ความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี

สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 33-54.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.3>

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวม มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.91$) ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.76$)

2. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านอาคารสถานที่
 ตารางที่ 2 แสดงผลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านอาคารสถานที่

ด้านอาคารสถานที่	n=229		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. อากาศถ่ายเทในห้องสมุด	4.00	.57	มาก
2. แสงสว่างในห้องสมุด	3.93	.68	มาก
3. ความสะอาด เป็นระเบียบภายในอาคาร	3.96	.61	มาก
4. บรรยากาศในห้องสมุด	3.87	.64	มาก
5. การจัดที่นั่งไว้ให้บริการ	4.09	.69	มาก
6. การจัดหมวดหมู่ของหนังสือ	3.74	.59	มาก
7. ความเป็นส่วนตัว	3.81	.61	มาก
รวม	3.91	.42	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านอาคารสถานที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ การจัดที่นั่งไว้ให้บริการ ($\bar{X} = 4.09$) และข้อที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ การจัดหมวดหมู่ของหนังสือ ($\bar{X} = 3.74$)

3. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านวัสดุสารสนเทศ
ตารางที่ 3 แสดงผลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านวัสดุสารสนเทศ

ด้านวัสดุสารสนเทศ	n=229		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. คอมพิวเตอร์ไว้ให้บริการ	3.66	.66	มาก
2. สื่อโสตทัศนวัสดุ (CD-ROM, VCD, VDO, TAPE และTV) ไว้ให้บริการ	4.08	.71	มาก
3. ความทันสมัยของหนังสือ วารสาร นิตยสาร	3.74	.61	มาก
4. ความทันสมัยของวิทยานิพนธ์ / รายงานการวิจัย	3.72	.62	มาก
5. อินเทอร์เน็ต (wi-fi) / ความเสถียร	3.70	.61	มาก
รวม	3.78	.45	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านวัสดุสารสนเทศในภาพรวมระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ สื่อโสตทัศนวัสดุ (CD-ROM, VCD, VDO, TAPE และTV) ไว้ให้บริการ ($\bar{X} = 4.08$) และข้อที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ คอมพิวเตอร์ไว้ให้บริการ ($\bar{X} = 3.66$)

4. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านครุภัณฑ์

ตารางที่ 4 แสดงผลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านครุภัณฑ์

ด้านครุภัณฑ์	n=229		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. จำนวนโต๊ะ เก้าอี้	3.78	.64	มาก
2. ตู้รับคืนหนังสือนอกเวลา และนอกห้องสมุด	4.11	.71	มาก
3. การจัดตู้ชั้นวางหนังสือ/วารสาร	3.79	.62	มาก
4. การจัดแยกหนังสือเก่า-ใหม่	3.87	.67	มาก
5. ชั้นวาง/ล็อกเกอร์	3.76	.65	มาก
รวม	3.86	.47	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านครุภัณฑ์ ในภาพรวมระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ ตู้รับคืนหนังสือนอกเวลา และนอกห้องสมุด มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.11$) และข้อที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ชั้นวาง/ล็อกเกอร์ ($\bar{X} = 3.76$)

5. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านประชาสัมพันธ์

ตารางที่ 5 แสดงผลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านประชาสัมพันธ์

ด้านประชาสัมพันธ์	n=229		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การเข้าสู่หน้าจอบริษัทของห้องสมุด	3.74	.65	มาก
2. ข้อมูลบนเว็บไซต์ของห้องสมุด/ความถูกต้องชัดเจน	3.73	.62	มาก
3. เอกสารแนะนำหน่วยงาน แนะนำการใช้บริการ	3.80	.60	มาก
4. มีการประชาสัมพันธ์นอกเหนือจากการประชาสัมพันธ์จากเว็บของห้องสมุด	3.77	.61	มาก
5. มีป้ายแนะนำ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับห้องสมุดติดอยู่ภายในห้องสมุด	3.76	.62	มาก
รวม	3.76	.48	มาก

Citation : Singjanoosong, K. (2025). The Satisfaction Study of Special Program Students on the Service of the

Office of Academic Resource and Information Technology, Surindra Rajabhat University. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 33-54. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.3>

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ เอกสารแนะนำหน่วยงาน แนะนำการใช้บริการ ($\bar{X} = 3.80$) และข้อที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ข้อมูลบนเว็บไซต์ของห้องสมุด/ความถูกต้องชัดเจน ($\bar{X} = 3.73$)

6. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการบริการ

ตารางที่ 6 แสดงผลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการบริการ

ด้านการบริการ	n=229		ระดับความพึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. เวลาเปิด-ปิด/บริการ	3.75	.63	มาก
2. ระยะเวลายืม-คืนหนังสือเอกสารและสื่อทัศนวัสดุ	3.81	.61	มาก
3. มีการจัดบริการประเภทต่างๆ อย่างครบถ้วนตามที่กำหนดไว้	3.86	.60	มาก
4. เจ้าหน้าที่พูดคุยและให้บริการ	3.80	.65	มาก
5. การตอบคำถามและการให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่	3.76	.68	มาก
รวม	3.80	.50	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านการบริการ ในภาพรวมระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ มีการจัดบริการประเภทต่างๆ อย่างครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.86$) และข้อที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ เวลาเปิด-ปิด/บริการ ($\bar{X} = 3.75$)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ แตกต่างกัน

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบ t (Independent t-test) ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% และจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H) ก็ต่อเมื่อค่า Sig. น้อยกว่า .05

ตารางที่ 7 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

ความพึงพอใจ	เพศ	$\bar{X}$	S.D.	T	Sig.
ด้านอาคารสถานที่	ชาย	3.9019	.40092	-.310	.757
	หญิง	3.9198	.42971		
ด้านวัสดุสารสนเทศ	ชาย	3.7887	.43752	.215	.830
	หญิง	3.7753	.45842		
ด้านครุภัณฑ์	ชาย	3.9012	.52949	.880	.381
	หญิง	3.8411	.43433		
ด้านประชาสัมพันธ์	ชาย	3.7880	.51357	.641	.522
	หญิง	3.7452	.46773		
ด้านการบริการ	ชาย	3.8554	.51259	1.335	.183
	หญิง	3.7630	.49827		
ภาพรวม	ชาย	3.8470	.39328	.717	.474
	หญิง	3.8089	.38370		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุสารสนเทศ ด้านครุภัณฑ์ ด้านประชาสัมพันธ์ และด้านการบริการ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 นักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ แตกต่างกัน

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% และจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H.) ก็ต่อเมื่อค่า Sig. น้อยกว่า .05

ตารางที่ 8 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

ความพึงพอใจ	SOURCE	Ss	df	MS	F	Sig.
ด้านอาคารสถานที่	Between Groups	.788	3	.263	1.509	.213
	Within Groups	39.184	225	.174		
ด้านวัสดุสารสนเทศ	Between Groups	.254	3	.085	.414	.743
	Within Groups	45.924	225	.204		
ด้านครุภัณฑ์	Between Groups	.689	3	.230	1.036	.377
	Within Groups	49.846	225	.222		
ด้านประชาสัมพันธ์	Between Groups	.613	3	.204	.870	.457
	Within Groups	52.833	225	.235		
ด้านการบริการ	Between Groups	1.804	3	.601	2.408	.068
	Within Groups	56.193	225	.250		
ภาพรวม	Between Groups	.564	3	.188	1.261	.289
	Within Groups	33.544	225	.149		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 พบว่า สมมติฐานที่ 2 นักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน นักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุสารสนเทศ ด้านครุภัณฑ์ ด้านประชาสัมพันธ์ และด้านการบริการ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 นักศึกษาที่มีคณะแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ แตกต่างกัน

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% และจะปฏิเสธสมมุติฐานหลัก (H.) ก็ต่อเมื่อค่า Sig. น้อยกว่า .05

ตารางที่ 9 แสดงผลการทดสอบสมมุติฐานที่ 3

ความพึงพอใจ	SOURCE	Ss	df	MS	F	Sig.
ด้านอาคารสถานที่	Between Groups	11.013	4	2.753	21.296	.000*
	Within Groups	28.959	224	.129		
ด้านวัสดุสารสนเทศ	Between Groups	7.345	4	1.836	10.593	.000*
	Within Groups	38.832	224	.173		
ด้านครุภัณฑ์	Between Groups	7.618	4	1.904	9.940	.000*
	Within Groups	42.917	224	.192		
ด้านประชาสัมพันธ์	Between Groups	9.705	4	2.426	12.425	.000*
	Within Groups	43.742	224	.195		
ด้านการบริการ	Between Groups	14.367	4	3.592	18.440	.000*
	Within Groups	43.630	224	.195		
ภาพรวม	Between Groups	9.502	4	2.375	21.625	.000*
	Within Groups	24.606	224	.110		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า สมมติฐานที่ 3 นักศึกษาที่มีคณะแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน นักศึกษาที่มีคณะแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุสารสนเทศ ด้านครุภัณฑ์ ด้านประชาสัมพันธ์ และด้านการบริการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบว่านักศึกษาที่มีคณะแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ แตกต่างกัน จึงดำเนินการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ Least Significant Difference (LSD)

ตารางที่ 10 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ Least Significant Difference (LSD) จำแนกตามคณะในภาพรวม

คณะ	คณะเกษตร และ อุตสาหกรรม เกษตร	คณะ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม	คณะ มนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์	คณะ วิทยาการ จัดการ	คณะ วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี
คณะเกษตรและ อุตสาหกรรม เกษตร		.194	.000*	.117	.415
คณะเทคโนโลยี อุตสาหกรรม			.000*	.000*	.825
คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์				.000*	.000*
คณะวิทยาการ จัดการ					.025*
คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ Least Significant Difference (LSD) จำแนกตามคณะในภาพรวม

Citation : กนกอร สิงจานุสงค์. (2568). ความพึงพอใจของนักศึกษาคณะพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี

สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 33-54.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.3>

คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มีความแตกต่างกันกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มีความแตกต่างกันกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความแตกต่างกันกับคณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาการจัดการ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คณะวิทยาการจัดการ มีความแตกต่างกันกับคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความแตกต่างกันกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาข้อสรุป และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และความถี่ (Frequency) ดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงผลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
สัญญาณ wifi บางที่ขาดๆหายๆ ควรมีการปรับปรุงเรื่องสัญญาณให้ดีขึ้น	21	24.7
ในบางพื้นที่ขาดความความเป็นส่วนตัว ควรแบ่งสัดส่วนในบางพื้นที่ให้มีความเป็นส่วนตัว	6	7.1
บางครั้งห้องสมุดก็มีเสียงดังมาก จากเด็กที่เข้ามานั่งคุยกัน ควรมีการสร้างระเบียบหรือข้อบังคับแก่ผู้ที่เข้ามาใช้บริการ	19	22.4
คอมพิวเตอร์ไว้ให้บริการไม่เพียงพอ ควรมีการเพิ่มเติมจำนวนคอมพิวเตอร์ไว้ให้บริการ	28	32.9
สถานที่จอดรถยนต์ไม่เพียงพอ ควรเพิ่มเติมสถานที่บริการจอดรถยนต์	6	7.1
ห้องน้ำยังมีความสกปรกบ้างในบางเวลา ควรมีการทำความสะอาดห้องน้ำเป็นช่วงเวลา	5	5.9
รวม	85	100

จากตารางที่ 11 พบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดคือ คอมพิวเตอร์ไว้ให้บริการไม่เพียงพอ ควรมีการเพิ่มเติมจำนวนคอมพิวเตอร์ไว้ให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 32.9

Citation : Singjanoosong, K. (2025). The Satisfaction Study of Special Program Students on the Service of the

Office of Academic Resource and Information Technology, Surindra Rajabhat University. Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 33-54. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.3>

รองลงมาคือ สัญญาณ wifi บางที่ขาดๆหายๆ ควรมีการปรับปรุงเรื่องสัญญาณให้ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 24.7 และห้องน้ำยังมีความสกปรกบ้างในบางเวลา ควรมีการทำความสะอาดห้องน้ำเป็นช่วงเวลา น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.9

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากการสรุปผลนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวม มีระดับความพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านอาคารสถานที่ มีระดับความพึงพอใจมาก แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาภาคพิเศษเกิดความสุขและความรู้สึกที่ดีที่ได้ใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยเฉพาะด้านอาคารสถานที่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาภาคพิเศษ ทั้งในเรื่องอากาศที่ถ่ายเทในห้องสมุด แสงสว่างที่เพียงพอในห้องสมุด มีความสะอาดเป็นระเบียบภายในอาคาร บรรยากาศในห้องสมุดที่ดี การจัดที่นั่งไว้ให้บริการที่ดี มีการจัดหมวดหมู่ของหนังสือ และมีความเป็นส่วนตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ (2557) ที่ดำเนินการสำรวจความพึงพอใจต่องานบริการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ประจำปีการศึกษา 2557 โดยศึกษาความพึงพอใจ 5 ด้าน คือ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการให้บริการของบุคลากร และด้านผลการให้บริการ งานวิจัยนี้มีความสอดคล้องในด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจไม่พบด้านผลการให้บริการ อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น จึงทำให้ความพึงพอใจด้านผลการให้บริการรวมอยู่ในองค์ประกอบด้านอาคารสถานที่

จากผลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวม มีระดับความพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านอาคารสถานที่ มีระดับความพึงพอใจมาก แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาภาคพิเศษเกิดความสุขและความรู้สึกที่ดีที่ได้ใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยเฉพาะด้านอาคาร

Citation : กนกอร สิงจานุสงค์. (2568). ความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี

สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 33-54.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.3>

สถานที่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาภาคพิเศษ ทั้งในเรื่องอากาศที่ถ่ายเทในห้องสมุด แสงสว่างที่เพียงพอในห้องสมุด มีความสะอาดเป็นระเบียบภายในอาคาร บรรยากาศในห้องสมุดที่ดี การจัดที่นั่งไว้ให้บริการที่ดี มีการจัดหมวดหมู่ของหนังสือ และมีความเป็นส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกลุ่มงานบริการสารสนเทศ สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2551 : 51) ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ปรากฏว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจโดยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากพื้นที่มีความกว้างขวางเหมาะสมสามารถหยิบหนังสือให้งานได้อย่างสะดวกและมีแสงสว่างพอเพียง โถงสบายตา มีบรรยากาศ แสงและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการ

จากผลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวม มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านประชาสัมพันธ์ เนื่องจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์มีป้ายแนะนำข้อเสนอแนะและการใช้ห้องสมุดติดอยู่ภายในห้องสมุดค่อนข้างน้อย และยังมีประชาสัมพันธ์ นอกเหนือจากการประชาสัมพันธ์จากเว็บไซต์ของห้องสมุด การเข้าสู่หน้าเว็บไซต์ของห้องสมุดเข้าถึงยาก ไม่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการเท่าที่ควร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์จำเป็นต้องพัฒนาด้านประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของกลุ่มงานบริการสารสนเทศ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2551 : 52) ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เนื่องจากมีการเข้าสู่เว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว มีข้อเสนอแนะการใช้ต่างๆ เกี่ยวกับห้องสมุดติดอยู่ภายในสำนักวิทยบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการให้บริการต่างๆ ของสำนักวิทยบริการอย่างสม่ำเสมอ

2. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมมติฐานที่ 3 นักศึกษาที่มีคณะแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน นักศึกษาที่มีคณะแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุสารสนเทศ ด้านครุภัณฑ์ ด้าน

ประชาสัมพันธ์ และด้านการบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า คณะที่ต่างกันของนักศึกษาส่งผลให้มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ที่ต่างกัน เนื่องจากจากนักศึกษาที่มีคณะแตกต่างกัน อาจมีความต้องการในการใช้บริการที่ต่างกัน สถานที่ตั้งของห้องสมุดไม่สะดวกในการมาใช้บริการ ส่วนความแตกต่างในเรื่องเพศและชั้นปีของนักศึกษาภาคพิเศษนั้นไม่มีความแตกต่าง น่าจะเนื่องมาจากเพศและชั้นปี ไม่ได้ส่งผลต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ทั้งในแง่ของความพึงพอใจในอาคารสถานที่ วัสดุสารสนเทศ ครุภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ และการให้บริการ ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดงานวิจัยของกฤษณพงษ์ สุขสมบูรณ์ (2559) จากการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1. นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน ที่มาใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ในภาพรวมและรายด้าน 5 ด้าน ไม่แตกต่างกันนักศึกษาที่ชั้นปีแตกต่างกัน ความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ในรายด้าน 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น 2 ด้าน คือด้านครุภัณฑ์ และด้านประชาสัมพันธ์ ที่นักศึกษาต่างชั้นปีกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 2. นักศึกษาที่คณะแตกต่างกัน ความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมในรายด้าน 4 ด้าน แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริการ ที่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมต่างคณะกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน 3. นักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ในรายด้าน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านอาคารสถานที่ ที่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีผลการเรียนต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะข้อที่มีระดับความพึงพอใจน้อยสุดคือ ข้อมูลบนเว็บไซต์ของห้องสมุด/

Citation : กนกอร สิงจานุสงค์. (2568). ความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี

สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 33-54.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.3>

ความถูกต้องชัดเจนทางสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์จึงควรมีการปรับปรุงข้อมูลบนเว็บไซต์ของห้องสมุด โดยควรมีการจัดรูปแบบการออกแบบหน้าเว็บไซต์ในการประชาสัมพันธ์ให้สะดุดตา มีความเรียบง่าย เป็นหมวดหมู่ ควรมีเมนูต่างๆที่เข้าใจง่ายในการเชื่อมโยงข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล ได้อย่างรวดเร็วและไม่ซ้ำซ้อน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไปสามารถดำเนินการศึกษาความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดในระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้หรือไม่ใช้บริการของห้องสมุด หรือศึกษาแนวโน้มของงานบริการของห้องสมุดในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษณพงษ์ สุขสมบูรณ์. (2559). ความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม.
- กลุ่มงานบริการสารสนเทศ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2551). การสร้างบริการเชิงรุกสู่ความเป็นเลิศ. มหาวิทยาลัยพายัพ.
- จันทร์จิรา เหลลราช และสมาน ล้อยฟ้า. (2558). การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุ่งทิพย์ เจริญศักดิ์. (2558). การพัฒนาห้องสมุดประชาชนตามรูปแบบแนวคิดห้องสมุดมีชีวิต. อินฟอร์เมชั่น.

Citation : กนกอร สิงจานุสงศ์. (2568). ความพึงพอใจของนักศึกษาภาคพิเศษต่อการให้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี

สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 33-54.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.3>

การศึกษาคำสอนในพิธีกรรมมะมัวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัด
สุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
A Study of the Teachings in the Mamuat Ritual of the Thai-
Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of
Buddhism

โยธธารา ศิริภาพระภากร^{1*} สุริยา คลังฤทธิ์² เกริกวุฒิ กันเที่ยง³ และน้ำฝน จันทรนวล⁴
Yasochara Siriphaprapagon^{1*}, Suriya Klangrit², Kroekwut Kanthiang³ and
Namfon Channual⁴

Received : January 11, 2024; Revised : October 15, 2024; Accepted : February 28, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาคำสอนในพิธีกรรมมะมัวต กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา วัตถุประสงค์ในการศึกษา (1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมมะมัวต กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ (2) เพื่อศึกษาคำสอนในพิธีกรรมมะมัวตที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์เจาะลึก การ

---

¹นักวิชาการอิสระ/รองผู้อำนวยการสำนักงานสำนักปฏิบัติธรรม วัดป่าโยธาประสิทธิ์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์; Independent academic / Deputy Director of the Dhamma Practice Office, Wat Pa Yotha Prasit, Nok Mueang Subdistrict, Mueang Surin District Surin Province, Thailand.

²นักวิชาการอิสระ บ้านศาลาสამัคคี ตำบลบ้านชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์; Independent academic Ban Sala Samakkhi, Ban Chob Subdistrict, Sangkha District, Surin Province, Thailand.

³⁻⁴วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย; College of Industrial Technology and Management, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : yasocharar.s@gmail.com

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

สังเกตการณ์ การเข้าร่วมในพิธีกรรม พื้นที่วิจัยชุมชนบ้านศาลาสამัคคี ตำบลบ้านชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มประชากรทั้งหมด 29 คน

ผลการวิจัย ความเชื่อและพิธีกรรมมะมัวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร มีคติความเชื่อในอำนาจดวงวิญญาณ และการให้คุณและโทษ องค์รวมของพิธีกรรมจะมี รูปแบบ ขั้นตอน จะมีอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มชาวไทยเขมร มีการรักษาสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น พิธีกรรมมีบทบาทต่อการบำบัดรักษาผู้เจ็บป่วย และการทำนายเหตุการณ์ เป็นต้น ด้านคำสอนในพิธีกรรมมะมัวตที่สัมพันธ์กับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา จากการวิเคราะห์คำสอน ที่ปรากฏในพิธีกรรมมะมัวต ได้พบคำสอน ดังนี้ (1) บุญกิริยาวัตถุ การทำทาน, การรักษาศีล, การสวดมนต์ ที่ปรากฏในตัวผู้นำพิธีกรรมที่เป็นการกระทำและข้อปฏิบัติด้วย (2) ความกตัญญูกตเวที ที่ปรากฏในตัวผู้นำพิธีกรรม และผู้ร่วมประกอบพิธีเป็นข้อปฏิบัติระหว่างผู้นำ-ผู้ร่วม จะแสดงออกในพิธีกรรมและการระลึกถึงคุณงามความดี (3) การบูชา ที่ปรากฏในตัวผู้นำพิธีกรรมและผู้ร่วมประกอบพิธีเป็นข้อปฏิบัติระหว่างผู้นำ-ผู้ร่วม จะแสดงออกในพิธีกรรมและเคารพบูชาต่อดวงวิญญาณ (4) หลักไตรลักษณ์ ให้ความหมายถึงกฎของลักษณะ 3 ประการ หมายถึงข้อกำหนด สิ่งที่มีประจำอยู่ในตัวของสิ่งขารทั้งปวง 3 อย่าง คือ 4.1 อนิจจตา (อนิจจลักษณะ) 4.2 ทุกขตา (ทุกขลักษณะ) 4.3 อนัตตตา (อนัตตลักษณะ)

คำสำคัญ (Keywords) : คำสอนในพิธีกรรมมะมัวต, พระพุทธศาสนา, ชาวไทยเชื้อสายเขมร

Abstract

Study of the teachings in the Mamuat ritual, a group of Thai-Khmer people in Surin Province, which are related to Buddhist principles The objectives of the study (1) to study the beliefs and Mamuat rituals of Thai-Khmer people in Surin Province (2) to study the teachings in the Mamuat rituals that are related to Buddhist principles. This is a qualitative research with in-depth interviews, observation, and participation in the rituals. The research area is Ban Sala Samakkhi Community, Ban Chob Subdistrict, Sangkha District, Surin Province. The total population is 29 people.

The beliefs and Mamuat rituals of Thai-Khmer people have a belief in the power of spirits and giving good and bad things. The overall ritual will have a form, steps, and identity specific to the Thai-Khmer group. It has been preserved and

Citation : โยโสธรา ศิริภาประภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกฤดี กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะมัวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

passed down from generation to generation. The ritual plays a role in treating the sick and predicting events, etc. Regarding the teachings in the Mamuat rituals that are related to Buddhist principles, from the analysis of the teachings that appear in the Mamuat ritual, the following teachings were found: (1) Meritorious deeds, making merit, keeping the precepts, and chanting, which are seen in the ritual leader as actions and practices. (2) Gratitude (3) Worship, which appears in the ritual leader and participants, is a practice between the leader and participants. It is expressed in the ritual and the remembrance of good deeds. (4) The principle of three characteristics means the rule of three characteristics, which means the conditions, things that are inherent in all three aggregates: 4.1 Anicca (impermanence), 4.2. Dukkha (suffering characteristics), 4.3 Anatta (non-self characteristics).

Keywords : Teachings in the Mamuat Ritual, Buddhism, Khmer Thais

บทนำ (Introduction)

บริบทพื้นที่ของประเทศไทยมีกลุ่มชนหลายกลุ่มที่อยู่ร่วมกันโดยแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมจะเห็นได้ในเรื่องของวิถีชีวิต ประกอบด้วยประเพณีต่างๆ ภาษา การแต่งกาย อาหารการกิน ความเชื่อทางศาสนาหรือลัทธิที่มีลักษณะเฉพาะ วัฒนธรรมสามารถใช้เป็นตัวกำหนดในการแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ๆ ได้อีกทางหนึ่ง โดยเฉพาะในประเทศไทยจะประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ๆ เช่น ไทยลาว ไทยเขมร ไทยกวย ทั้งนี้ในแต่ละภาคก็มีกลุ่มชาติพันธุ์ย่อยอีกจำนวนมาก โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทย (ประทีป แชรรัมย์, 2535:1) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทย เรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “เขมรสูง” อาศัยอยู่มากในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง 3 จังหวัดนี้มีพื้นที่บางส่วนติดต่อกับประเทศกัมพูชา นอกจากนี้ยังพบว่า มีผู้พูดภาษาเขมรกระจัดกระจายอยู่อีกหลายจังหวัด เช่น ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี มหาสารคาม ร้อยเอ็ด นครราชสีมา ยโสธร ซึ่งเกิดจากการอพยพเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยไปทำมาหากินเป็นส่วนใหญ่ ในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์นี้มีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา เป็นลักษณะเฉพาะกลุ่มของตนเองโดยเฉพาะในด้านความเชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์ เครื่องรางของขลัง

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

การเสกเป่ายาสั่งและการประกอบพิธีกรรม เช่น พิธีกรรมมะมีวตเป็นพิธีกรรมตามความเชื่อของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรซึ่งพิธีกรรมนี้เป็นพิธีกรรมการรักษาผู้เจ็บป่วย เป็นการรักษาตามฐานคติแบบพื้นบ้านที่มีการผสมผสานในเรื่องวิญญาณอำนาจเหนือธรรมชาติและเรื่องไสยศาสตร์ด้วย ด้วยวิธีการเข้าทรง มีขั้นตอนจะมีการรดน้ำมนต์ การรักษาด้วยคาถาอาคมและยาพื้นบ้านโดยหมอชาวบ้านที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

ความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษ อำนาจเหนือธรรมชาติได้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณมนุษย์สมัยนั้นมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย พึ่งพิงอาศัยและเกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่เป็นแม่น้ำ ภูเขา ทะเล และป่าไม้ซึ่งส่งผลให้มนุษย์มีความผูกพันกับธรรมชาติเป็นอย่างมาก (พระมหาวีระ สุขแสง,2550: 1) ด้วยเหตุนี้เองในสมัยโบราณมนุษย์จึงนับถือธรรมชาติ เช่น ภูเขา จอมปลวก ต้นไม้ใหญ่โดยยึดถือเป็นสิ่งที่พึ่ง (คณะกรรมการกองตำรา มหาภูมิราชวิทยาลัย,2527:169) ในระยะต่อมามนุษย์มีความเชื่อว่าทั้งคนและสิ่งอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตย่อมมีสิ่งที่ยังมองไม่เห็นรูปร่างสิ่งอยู่มนุษย์เรียกสิ่งนี้ว่า ผีวิญญาณ (พระมหาวีระ สุขแสง,2550: 2)นอกจากนี้มนุษย์ยังมีความเชื่ออีกว่ามีวิญญาณอีกประเภทหนึ่งที่มีฤทธิ์อำนาจเหนือกว่าภูตผีกว่าวิญญาณทั่วไปสามารถคลบนาดาลสิ่งต่างๆได้เรียกว่า เทวดา เมื่อมีความเชื่อเช่นนี้มนุษย์จึงต้องเอาใจภูตผีวิญญาณและเทวดา จึงต้องหาสิ่งที่วิญญาณเหล่านั้นชอบ แล้วนำไปเช่นสังเวทหรือเมื่อต้องการประสบผลสำเร็จตามที่ได้ต้องการก็จะนำอาหารและข้าวของต่างๆ ที่ตนได้บนบานไว้ขึ้นไปแก้บน นี่จึงนับได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของการประกอบพิธีกรรมตามฐานคติความเชื่อดังที่ได้กล่าวมา การนับถือภูตผีวิญญาณและเทวดาของชาชนบทในสังคมไทยนั้นเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของผู้คนถือเป็นระบบความเชื่อหนึ่งที่หยั่งรากไว้อย่างเหนียวแน่นในสังคมที่แสดงออกถึงความเคารพ ความนอบน้อมที่ตนมีต่อภูตผีวิญญาณและเทวดา โดยเฉพาะในสังคมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเขตอีสานตอนใต้บริเวณแนวพรมแดนไทยกัมพูชา ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดสุรินทร์ พิธีกรรมความเชื่อหนึ่งของชาวไทยเขมรในบริเวณนี้ผสมกลมกลืนและถือปฏิบัติเหมือนกันและมีการสืบทอดกันมาหลายยุคหลายสมัย คือ “พิธีกรรมมะมีวต”

พิธีมะมีวต เป็นลักษณะของพิธีกรรมในการเข้าทรง หรือการสื่อสารดวงวิญญาณของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมรจัดพิธีกรรมขึ้นเพื่อการไหว้ครู เป็นการรักษาผู้ป่วยที่ไม่สามารถหาสาเหตุของการป่วยได้ซึ่งมักเชื่อกันว่าผู้ป่วยถูกคุณไสย ถูกกระทำจากอำนาจสิ่งเร้นลับ (สมมุติฐานเบื้องต้น) เชื่อว่ามีวิญญาณร้ายเข้าสิงร่วมทั้งเหตุการณ์อื่นๆ ที่ไม่สามารถอธิบายได้ หมู่ญาติพี่น้องของผู้ป่วยจะ

Citation : ยโสธารา ศิริภาประชากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทน์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะมีวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

เชษฐมธมมัต (คนทรง) มาทำการประกอบพิธีกรรมโงลมะมัต เพื่อเชื่อมต้อโลกของวิญญานอิกมิตินึงดว้วยการเชษฐมธมมัตหรือเทวดามาเข้าทรงและพูดคยผ่านร่างทรงเพื่อสอบถามถึงสาเหตุแห่งการเจ็บป่วย ถามถึงสิ่งทีผู้ป่วยได้ทำการลวงเกินท้่งทีเจตนาและไม่เจตนาและถามถึงสิ่งทีภูตผีวิญญานและเทวดาต้องการ (พระมหาวีระ สุขแสวง, 2550 : 3) แต่ล้ะครั้งทีมีพิธีกรรมเกิดขึ้นหมู่ญาคีพ้็นองตลอดจนมิตรสหายทีมาร่วมพิธีกรรมกันอย่่างค้บค้่งเพื่อให้กำล้งใจและแสดงความเอื้ออาทรต้อกัน พิธีกรรมการทรงเจ้าเข้าผีจึงเป็นกรเชื่อมต้อระหว่่างความเชื่อแบบด้ังเดิมกับสมัยใหม่ซึ่งแต่ก่อนเรื่องทรงเจ้าเข้าผีเป็นความเชื่อเฉพาะท้องถิ่น แต่ในยุคสมัยปัจจุบันผู้ทีมีความเชื่อได้มีการพัฒนาขึ้นตามยุคสมัยเป็นส่วนหนึ่งของบริบทในความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา (พระมหาทวีศักดิ์ ไครบุตร, 2544) คำสอนทางพระพุทธศาสนาถ้อว่าการพัฒนาค้ยภาพของมนุษย์เป็นทางทีจะพึงทำได้ดว้วยความสามารถของตนพระพุทธองค์ทรงสอนให้มนุษย์ใช้ศรัทธาทีประกอบดว้วยปัญญาเป็นเครื่องกำก้บในเรื่องความเชื่อ โดยยึดหลักกาลามสูตรทรงให้ใช้เหตุผลพิจารณาในสิ่งต่าง ๆ ่าสมควรเพียงใดทีจะเชื่อได้และให้เชื่อเรื่องกรรมเป็นสำคัญและพึงพระรัตนตรัยดีทีสุด เพราะเหตุใดความเชื่อในพิธีกรรมมะมัตนี้จึงยังปรากฏอยู่ท้่งทีชนบทนี้ได้หันมานับถ้อพระพุทธศาสนาหรือเป็นชาวพุทธแล้วน้ันเอง ท้่งนี้ได้จัดให้ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาของประชาชนในสังคมแบบชาวบ้าน เป็นความเชื่อในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาผสมผสานกับลัทธิพราหมณ์และความเชื่อในเรื่องผีวิญญานเทวดา (วิญญานนิยม) ประชาชนไม่อาจแยกได้ว่าในส่วนใดเป็นคำสอนของพระพุทธศาสนาจริงและในส่วนใดทีเป็นความเชื่อในเรื่องผีสางเทวดาอันเป็นความเชื่อแบบด้ังเดิมรวมไปถึงการเช่นไหว้บรรพบุรุษและการประกอบพิธีกรรมมะมัตในสภาพของสังคมและเศรษฐกิจทีเปลี่ยนแปลงไปได้ทำให้ผู้คนจำนวนมากหาทางออกดว้วยการพึ่งความเชื่อและทำตามความเชื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการทรงเจ้าเข้าผีและความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ เครื่องรางของขลัง โดยเฉพาะการเข้าทรงในปัจจุบันนี้เป็นที่นิยมของคนในสังคมไทยและนับวันจะเพิ่มมากขึ้น ไม่เว้นแต่ในสังคม ชุมชน ชนชั้นกลางทีได้รับการศึกษา จนเกิดคำพูดว่า “ไม่เชื่ออย่าลบหลู่” ผู้ทีเข้าหาร่างทรงหรือผู้เป็นร่างทรงเองเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีปัญหาชีวิต ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ทำไมความเชื่อเหล่านี้กลับเป็นที่นิยมในสังคมเป็นอย่างมาก ท้่งทีเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนาตามความเห็นของ ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวัดน์ ได้กล่าวว่่าไสยศาสตร์เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมทีสะท้อนให้เห็นเรื่องของคนชั้น และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของผู้คนได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะอย่่างยิ่งในยามทีเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจความ

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

เชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติ วิญญาณ เทวดา เทพเจ้า เทพี และเรื่องไสยศาสตร์กลายเป็นความหวังของผู้คนที่ขาดที่พึ่งในยามประสบปัญหา (ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวัดมน, 2553:10-106) การรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้านที่รักษาด้วยยาสมุนไพร หรือด้วยการประกอบพิธีกรรมมะมีวัดในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษเป็นส่วนใหญ่ ว่ามีส่วนกระทำให้เกิดความเจ็บป่วย หรือมีอันเป็นไปในรูปแบบที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการจัดประกอบพิธีกรรมมะมีวัด เพื่อหาสาเหตุที่เกิดขึ้น และหาทางแก้ไขตามคำแนะนำ ดังนั้นพิธีกรรมมะมีวัดจึงมีบทบาทที่สำคัญมากและกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรโดยเฉพาะทางอีสานตอนใต้ในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์ ความเชื่อโดยส่วนมากจะให้ความสำคัญและมีความเชื่อถืออย่างมากในพิธีกรรมเข้าทรงมะมีวัดนี้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษาเนื่องจากความเชื่อและพิธีกรรมเหล่านี้ได้รับการสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมรนี้ มีความเชื่อและพิธีกรรม มีหลักคำสอนแบบชาวบ้าน ที่มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา พิธีกรรมมะมีวัดยังคงมีการประกอบพิธีกรรมและปฏิบัติสืบทอดจนมาถึงปัจจุบันนี้แต่ด้วยยุคสมัยในปัจจุบันนี้คนยุคใหม่ไม่ค่อยให้ความสำคัญว่าพิธีกรรมมะมีวัดนี้มีคุณค่าที่เป็นคำสอนที่ซ่อนในความเชื่อและพิธีกรรมนี้ หรืออาจมองไปว่าเป็นความเชื่อพิธีกรรมแบบดั้งเดิมที่มลายเมื่อปฏิบัติแล้วทำให้ไม่เกิดปัญหาหรืออาจมองไปว่าไม่มีคุณค่าใดเลย ไม่มีความสำคัญใดที่ควรที่จะรักษาสืบทอดเอาไว้ทำให้ผู้ได้รับการสืบทอด เช่นอาจารย์ผู้ได้รับการสืบทอดและผู้ที่ยังเชื่อในพิธีกรรมหรือยังมีความนับถือในพิธีกรรม ด้วยกลุ่มคนยุคใหม่ไม่ให้ความสำคัญก็อาจเกิดความเบื่อหน่ายไม่ต้องการที่จะสืบทอดต่อไปจึงอาจทำให้ความเชื่อและพิธีกรรมดังกล่าวนี้อาจสูญหายไปจากวัฒนธรรมที่ได้รักษาไว้มานาน อาจกลายเป็นความเชื่อพิธีกรรมที่ไม่ได้รับการสืบทอดหรือไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ลึกซึ้ง หรือเข้าใจความเชื่อพิธีกรรมมะมีวัดมีแนวคำสอนที่ปรากฏอยู่ในการประกอบพิธีกรรม มีแนวคำสอนที่อาจารย์ได้สั่งสอนศิษย์ หรือผู้ร่วมในพิธีกรรมตามแบบชาวบ้าน ด้วยแนวคำสอนแบบชาวบ้านที่ปรากฏในพิธีกรรมความเชื่อนี้เองที่มีความสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา ซึ่งหลักธรรมคำสอนเหล่านั้นได้บ่งบอกถึง คุณธรรม จริยธรรม และคุณค่าในข้อปฏิบัติที่มีในพิธีกรรมมะมีวัดของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร ความสำคัญที่มีอยู่ในความเชื่อและพิธีกรรมนี้เองจึงเป็นสิ่งที่น่าวิเคราะห์อย่างยิ่งว่ามีหลักคำสอนที่ปรากฏในพิธีกรรมอย่างไร อะไรบ้าง เมื่อวิเคราะห์แล้วมีผลประโยชน์อย่างไร เพื่อให้ผู้ที่มาศึกษานั้นได้รู้และเข้าใจว่าความเชื่อพิธีกรรมมะมีวัดนี้มีคุณค่าทางคตินิยมคำสอนที่น่าศึกษา และน่าสืบทอดเพราะมีความเกี่ยวเนื่องกันในหลายมิติ หลายด้านที่อาจ

Citation : โยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกจิภูภูมิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะมีวัดกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

ทำให้ผู้ที่มาศึกษาอาจได้ความรู้หรือมุมมองอีกมากมายหลายมิติทางความเชื่อพิธีกรรมมะมัวต และสิ่งที่ปรากฏในสิ่งเหล่านี้ไม่มากนักอยู่ที่ผู้วิจัยมีความต้องการในการทำวิจัยในเรื่องนี้

ความเชื่อและพิธีกรรมมะมัวตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายเขมร

กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร เป็นกลุ่มชนพื้นเมืองที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทยที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน กลุ่มชน มีการโยกย้ายถิ่นฐาน ด้วยเหตุผลทางการเมืองการปกครองและภัยธรรมชาติกับการแสวงหาความอุดมสมบูรณ์เพื่อการดำรงชีพ และได้รับอิทธิพลด้านความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ (ฮินดู) เป็นระยะยาวนาน ในรัชกาลพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 (พ.ศ.1545-1593) สมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 (พ.ศ. 1656-1690) และพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (พ.ศ. 1724-1762) เป็นช่วงอิทธิพลทางการเมืองและวัฒนธรรมเขมรได้แพร่เข้าสู่บริเวณอีสานตอนล่างอย่างมากมาย ในช่วงเวลานี้ได้มีการก่อสร้างศาสนสถานขึ้นเป็นจำนวนมาก และน่าจะเป็นช่วงสำคัญช่วงหนึ่งที่มีการอพยพของชาวเขมรจากประเทศกัมพูชา โดยเฉพาะช่างฝีมือและแรงงานเขมรเข้าสู่ประเทศไทย (ศิริพร สุขเมธารัตน์,2553:400)

ความเชื่อและพัฒนาการ

พัฒนาการทางความเชื่อของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร มีการนับถือดวงวิญญาณที่เชื่อว่าสถิตตามธรรมชาติ ป่าเขา สายน้ำ อากาศ จอมปลวก ต้นไม้ใหญ่ เป็นต้น และมีคติความเชื่อว่าดวงวิญญาณเหล่านั้นมีอำนาจที่สามารถให้คุณและโทษแก่มนุษย์ได้ ได้แก่

1. ผีวิญญาณ ในบริบทพื้นที่ของจังหวัดสุรินทร์โดยมากเป็นชาวไทยเชื้อสายเขมร เดิมทีจะอาศัยอยู่ในเขตป่าดงซึ่งเรามักได้ยินคำเรียกชื่อของชาวเขมร (คแมร์) ไม่ว่าจะเขมรต่ำ เขมรสูงก็ตามว่าเป็นเขมรป่าดง เหตุเพราะชาวเขมรในอดีตจะอาศัยอยู่ตามป่าเขาเพราะเขตประเทศกัมพูชาและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ของประเทศไทย ถือว่าเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรป่าไม้เป็นจำนวนมาก ดังนั้น เมื่อต่างถิ่นผ่านมาเห็นการเป็นอยู่ของผู้คนในบริเวณนี้จึงมักเรียกชื่อตามสถานที่อยู่ว่า “เขมรป่าดง” (ศิริพร สุขเมธารัตน์, 2553: 372) เพราะการอาศัยป่าดงนี้เองเป็นเหตุให้กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร มีความเชื่อเกี่ยวกับ ดวงวิญญาณ ความเชื่อท้องถิ่นโบราณ ความเชื่อเกี่ยวกับการเคารพบูชาผีบรรพบุรุษที่ต้องการประกอบพิธีเช่นไหว้ เป็นประจำทุกปี ทั้งนี้เพื่อความ เป็นสิริมงคลของครอบครัว ลูกหลาน

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

2. คติพราหมณ์ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และพื้นที่เขตจังหวัดสุรินทร์ พบว่าความเชื่อและพิธี มีพัฒนาการรับมาจาก ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู เนื่องจากในอดีตพื้นที่ จังหวัดสุรินทร์ และใกล้เคียงได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของกัมพูชา ที่มีการนับถือในศาสนาพราหมณ์ –ฮินดู มีความเชื่อว่า สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกล้วนถูกสร้างขึ้นมาจากพระเจ้า คือพระพรหม เป็นผู้สร้างกษัตริย์พราหมณ์ แพทย์ ศูทร จากร่างกายของพระองค์และถือว่าพระพรหมเป็นผู้ที่สามารถให้คุณและให้โทษกับผู้คนในโลกที่พระองค์สร้างขึ้นได้และประการสำคัญของพราหมณ์ เชื่อว่าเหตุการณ์หรือสรรพสิ่งในโลกนี้ล้วนเป็นสิ่งที่เป็นไปตามลิขิตของพระพรหม การบูชาขัยญ มีมาแต่สมัยเริ่มมีมนุษยชาติ ถือเป็นสัญชาตญาณเดิมที่ฝังรากลึกลงในธรรมชาติของมนุษย์ เป็นพิธีกรรมการเซ่นสรวงด้วยวิธีฆ่าสัตว์เพื่อบูชา การบูชาขัยญในสมัยโบราณ ได้ถูกถ่ายทอดกันมาเรื่อยๆ เป็นประเพณีนิยมสืบเนื่องกันมาช้านาน มนุษย์บูชาขัยญเพราะมีความเชื่อว่าเทพเจ้าจะประทานทั้งความสุข สมปรารถนา ความมีอายุยืนยาว เป็นต้น การบูชาขัยญส่วนใหญ่มักใช้ไฟประกอบพิธีบูชา (พระครูพุ่มสังฆการ,2545:215) จึงเรียกว่า การบูชาไฟ ถือว่าเป็นพิธีที่มีความขลังและศักดิ์สิทธิ์หากทำถูกต้องตามหลักการสามารถที่จะทำให้เทพเจ้าอำนวยผลสิ่งที่ตนปรารถนา

3. พระพุทธศาสนา พื้นที่ในเขตจังหวัดสุรินทร์ภายหลังจากเหตุพ่นจากอำนาจของขอมแล้วได้อยู่ภายใต้การปกครองของราชอาณาจักรไทย มีการนับถือพระพุทธศาสนาที่ได้นับถือ คือมีการปรับเปลี่ยนความเชื่อจากเดิมที่ปฏิบัติตามความเชื่อของพราหมณ์มาเป็นปฏิบัติตามแบบพุทธมากขึ้น โดยฐานคติคำสอนและคามเชื่อในเรื่อง ความเชื่อเรื่องกรรม เห็นว่าสรรพสัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของๆ ตน ใครทำกรรมใดไว้เป็นบุญ เป็นบาป จะต้องได้รับผลนั้น เราจะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาไม่เห็นด้วยกับการบูชาขัยญตามคติของพราหมณ์เพราะเห็นว่าการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุด้วยการทำร้ายผู้อื่นถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์และเป็นการเบียดเบียนผู้อื่นให้เกิดความทุกข์ร้อน จากกรกล่าวมาเราจะพบว่า ตามกรอบแนวคิดของพระพุทธศาสนาเห็นว่าการทำพิธีกรรมทางศาสนาพราหมณ์ในพิธีกรรมบางอย่างเพื่อประกอบให้ตนเองด้วยการพลีชีพ ชีวิตของสัตว์อื่นเพื่อความผาสุกของตนเอง เป็นเรื่องเหลวไหลไม่ประกอบด้วยเหตุผล ต่อมาเมื่อความเชื่อทางพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามาสู่กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรได้นำเอาคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติตามและได้นำเอามาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดความเชื่อใหม่เกี่ยวกับพื้นฐานความเชื่อเรื่องดวงชะตา เรื่องโชคลาภ เรื่องเคราะห์กรรม จากเดิมที่ว่ามาจากสาเหตุสิ่งภายนอก มา

Citation : ยโสธรา ศิริภาประชากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทน์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะม่วงกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

เป็นความเชื่อที่ว่าโชคชะตาเคราะห์ร้าย เป็นผลมาจากการกระทำของตนเอง จากกรรมเก่าส่งผล การสร้างกรรมใหม่ที่เราก่อทำขึ้นมา (พระครูบhumสังฆการ,2545:227)

ความเชื่อของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร

ผู้วิจัยได้ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร มีความเชื่อในเรื่อง อำนาจดวงวิญญาณและสิ่งเหนือธรรมชาติ มะมัวต เป็นภาษาถิ่น เป็นพิธีเพื่อการหาสาเหตุ ความเจ็บป่วย เพื่อการรักษา การเสี่ยงทาย ตลอดจนเพื่อการเซ่นไหว้ วาระช่วงชีวิตของชนกลุ่มนี้ มะมัวต เป็นความพิธีสื่อสารดวงวิญญาณ และการบำบัดรักษาด้วยดวงวิญญาณ การทำนายจากดวงวิญญาณ เป็นต้น

1. ด้านความเชื่อ ความเชื่อ (Belief) การยอมรับนับถือในหลักการอย่างใดอย่างหนึ่งในการสอนหรือในบุคคล การยึดถือในสิ่งที่เชื่อว่ามีอำนาจเหนือมนุษย์ ธรรมชาติของบุคคลกลุ่มชนหรือสังคม เช่น ชาวไทยเชื้อสายเขมร มีความเชื่อเกี่ยวกับผีวิญญาณ อีกความหมายหนึ่งคือความเชื่อ หมายถึง ทศนคติ (ความคิด) ของกลุ่มชนและผู้มารับบริการจากผู้ประกอบพิธีกรรมสื่อสารดวงวิญญาณ เป็นการที่ยอมรับและยึดถือสิ่งที่ ได้รู้ ได้เห็น โดยไม่ต้องการเหตุผลมาอธิบายและไม่จำเป็นต้องเชื่อว่าจะมีหลักฐานหรือไม่มีหลักฐาน เป็นการยอมรับต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริงและผู้มารับบริการจากร่างทรงในสังคมหนึ่งยอมรับและให้ความยำเกรง

1.2 ด้านพิธีกรรมและความหมาย

พิธีกรรม (Rite) คือ พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเชื่อของบุคคลในสังคม ที่แสดงออกในรูปแบบลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามจุดประสงค์ โดยแบ่งพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิตและพิธีกรรมที่เป็นมงคล พิธีกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตจะเป็นพิธีกรรมที่มุ่งความเจริญรุ่งเรืองต่อชีวิตโดยตรง มุ่งที่จะบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีฤทธิ์เดชบันดาลให้ความคุ้มครองดูแลปกป้องรักษาให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ไม่มีสิ่งชั่วร้ายมารบกวนให้เกิดภัยอันตราย ให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มีอายุยืนรวมทั้งให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ (สมพร เกษมสุขจรัสแสง, 2526 : 47) ความสำคัญของพิธีกรรม คือ การบูชาแบบอย่างหรือแบบแผนต่างๆ พิธีตามประเพณีทางศาสนาหรือในโอกาสสำคัญ พิธีกรรมจะก่ออำนาจพิเศษขึ้นมาเป็นการเพิ่มพลังและสืบอำนาจให้แก่การดำเนินชีวิต เป็นรูปแบบของพฤติกรรมหรือการทำพิธี (Denny Sergeant, Global Ritualism, 2542 : 29-35)เมื่อวิเคราะห์ ความหมายด้านพิธีกรรม คือพฤติกรรมที่กระทำขึ้นเพื่อสนองโลกียวิสัย เพื่อความสูงส่ง

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

ทางจิตวิญญาณซึ่งมีความศักดิ์สิทธิ์โดยถูกต้องตามกฎหมาย ประเพณี การสั่งสมของวัฒนธรรมและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปจะต้องเป็นการกระทำที่ปลูกเร้าหรือเรียกร้องให้เกิดปฏิกิริยา และด้านอารมณ์ของมนุษย์ได้ สรุปพิธีกรรมมะมัวตของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร เป็นการบูชาโดยผ่านพิธีกรรม การประกอบพิธีกรรมบูชาเพื่อสื่อถึงอำนาจภายนอกและอำนาจเหนือธรรมชาติที่เรียกว่า วิญญาณ ที่อาจเป็นวิญญาณบรรพบุรุษ เทวดา เทพเจ้า อำนาจเหนือธรรมชาติอย่างใดอย่างหนึ่ง มีการบูชาแบบอย่างเฉพาะแบบแผนที่เป็นระเบียบพิธีกรรมที่ได้รับการสืบทอดกันมา พิธีกรรมที่จัดขึ้นนั้นเพื่อการบูชา ไหว้เคารพต่ออำนาจที่ตนเชื่อ โดยระเบียบของพิธีกรรมของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร พิธีมีการผสมผสานด้วยขั้นตอนการไหว้ครู การบูชาดวงวิญญาณบรรพบุรุษ การรำถวาย การขอขมา และการรักษาโดยผ่านพิธีกรรม การทำนายทายทักโดยอาศัยพิธีกรรมเป็นตัวผ่านเพื่อการสื่อสารถึงสิ่งที่ตนเคารพนับถือ สถิตในกายตนให้รับอำนาจการบูชาแล้วแสดงตนโดยผ่านดนตรี เครื่องหอม เพลง ดนตรี การขับกล่อม และบทสวด เป็นต้น

พิธีกรรมมะมัวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร

ความเชื่อในพิธีกรรมมะมัวตของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร เป็นประเพณีตามรูปแบบวัฒนธรรมทางความเชื่อที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้ให้ความเชื่อและนับถือมาเป็นเวลานาน และได้รับการสืบทอดจากตระกูล ตามเชื้อสายของตระกูล ตามสายเลือดด้วย กลุ่มชนจะถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์และเมื่อจัดประกอบพิธีจะให้ความสำคัญเพราะมีความเชื่อถือว่าศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นดวงวิญญาณที่เชื่อว่าจะรักษาตนเองและประจำตระกูลของตนเองครอบครัวของตนเอง จะได้อยู่เย็นเป็นสุขได้นั้นในส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับ การเลี้ยงดูและเช่นไหว้ครูมะมัวตและวิญญาณบรรพบุรุษให้ดีจึงจะนำมาซึ่ง ความร่มเย็นเป็นสุขด้วย ความเชื่อในวัฒนธรรมเขมรนั้นพิธีกรรมมะมัวตนี้เป็นพิธีกรรมที่เป็นการสื่อสารถึงวิญญาณ สิ่งเหนือธรรมชาติ อาจเป็นเทพ เทวดาก็ได้ ในการเข้าทรงในพิธีกรรมนี้จะมียะเปียบที่ต้องใช้ในการเข้าประกอบพิธีกรรมด้วย และในการประกอบพิธีกรรมก็ต้องประกอบด้วย ครู ผู้เข้าร่วม ผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย ซึ่งในการประกอบพิธีกรรมนี้ อาจมีการทำนายทายทัก รักษาและการขอขมาแก่ผู้ที่ตายไปแล้วเพื่อให้รับรู้การมาของตนเอง และลูกหลานจะได้อยู่เย็นเป็นสุขด้วย (สมพร เกษมสุขจรัสแสง (2526) เป็นต้น

พิธีกรรมมะมัวต แบบดั้งเดิมนั้นเราจะเห็นได้ในแถบชนบทที่ยังมีการจัดการประกอบพิธีกรรมตามวิถีชนบท ถ้ามีทุนการจัดพิธีกรรมจะค่อนข้างจะใหญ่โต และเครื่องในการจัดการ

Citation : ยโสธารา ศิริภาประภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกरिकูณิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทน์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะมัวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

พิธีกรรมจะมากมาย การประโคมดนตรีก็จะมีแบบประยุกต์ มีการร้องบรรเลงดนตรีที่มีการผสมผสานสมัยใหม่ โดยส่วนมากจะคงไว้แบบดั้งเดิม และเครื่องบูชามีการประดิษฐ์ที่งดงามขึ้น เช่น บายศรีต้น บายศรีปากชาม บายศรีถาด และจามกรู อาจสวยงามขึ้นมากเพราะสมัยปัจจุบัน มีขายตามร้านที่จัดทำเครื่องสักการะตามร้านสังฆทานทั่วไป เพราะมีความง่ายและสวยงามด้วย พิธีกรรมและความเชื่อในเรื่องมะพร้าวนี้ยังมีความเชื่อถืออยู่มาก และยังให้ความสำคัญอยู่ โดยจะเห็นการจัดพิธีกรรมมะพร้าวอยู่ที่จะเห็นได้ ในระหว่างเดือน 3 เป็นเดือนแห่งการบูชา เช่น ไหว้ครู² ประจำปี และการประกอบพิธีเดือน 6 เป็นพิธีกรรมไหว้ครูด้วยเช่นกัน และอีกนัยยะหนึ่งถือว่าการขอฝนด้วยเพื่อให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ข้าวน้ำอุดมสมบูรณ์ และบูชาของรักษาถ้าคนมีครูไม่ได้จัดไหว้ในเดือน 3 เป็นต้น แต่ในระยะอื่นนั้นเป็นการจัดพิธีกรรมมะพร้าวโดยการเพื่อการเสี่ยงทาย หาสมมติฐานการป่วย การรักษาโรค (Denny Sergeant, *Global Ritualism*, 2542 : 29-35-36)

สรุปความได้ว่า ความเชื่อในพิธีกรรม มะพร้าว กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรเป็นการอัญเชิญดวงวิญญาณภายนอกมาเข้าทรงผู้เป็นร่างทรง เช่น ดวงวิญญาณบรรพบุรุษ เจ้าเมืองโบราณ เจ้าหญิงโบราณ ดวงวิญญาณประจำศาลหลักเมืองประจำหมู่บ้าน ดวงวิญญาณประจำปราสาทโบราณ เทวดาประจำต้นไม้ใหญ่ เจ้าพ่อ เจ้าแม่ ดวงวิญญาณที่สถิตอยู่ในศาลประจำอาจเป็นขวัญวิญญาณประจำช่าง ที่ชาวสุรินทร์มีความเชื่อว่าเป็นลูกหลานพอบดาสุรินทร์และเป็นลูกหลานช่างสุรินทร์ ที่จะต้องบูชาสิ่งเหล่านี้ ผู้มีความสำคัญที่รักษาตัวเมืองสุรินทร์ เหตุในการเข้าทรงมะพร้าวเพื่อการหาสาเหตุ การถามปัญหาที่เกิดขึ้นการบูชาเพื่อให้เกิดความผาสุกแก่ครอบครัวชีวิต ความเป็นอยู่ ความเชื่อและพิธีกรรมนี้จึงเป็นพิธีที่จัดขึ้นในกรณีที่ผู้เจ็บป่วยหมดทางเยียวยา เพื่อหาทางออกโดยการอาศัยอำนาจเหนือธรรมชาติ หรือ ดวงวิญญาณ ให้เข้ามาโดยผ่านร่างทรงเพื่อการทำนายและการหาสาเหตุ เชิญมาไว้รับเครื่องเช่น ไหว้ของผู้ที่จัดบูชา เพื่อความสุขความเจริญ และเพื่อความอุดมสมบูรณ์ด้วย เป็นต้น

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สัมพันธ์กับพิธีกรรมมะพร้าวของชาวไทยเชื้อสายเขมร

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับพิธีมะพร้าวของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรมีความสัมพันธ์กันในภาวะแบบความเชื่อถือศรัทธาและน้อมรับเข้ามาและปรับใช้ให้เข้ากับการดำรงชีวิตของตนเอง

²ครู เป็นภาษาเขมร แปลว่า ครู หมอมะพร้าว

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

และสภาพแวดล้อมพิธีกรรมสื่อสารดวงวิญญาณ สัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรมโดยผ่านระบบความเชื่อ เป็นประวัติศาสตร์ทางสังคมมาในระยะเวลาแต่ละยุคสมัยที่แตกต่างกัน จวบจนแสดงปรากฏการณ์ ทางความเชื่อของพิธีกรรมต่างๆออกมาให้ปรากฏจากการวิเคราะห์ที่ได้นั้นเราจะมองเห็นถึงโครงสร้าง ทางพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนากับความสัมพันธ์ในพิธีกรรมมะมัวต³ มองได้ใน 2 ลักษณะ คือ (1) การมีความสัมพันธ์ในด้านความเชื่อและปรากฏการณ์ของการเกิดขึ้นร่วมกันระหว่างพิธีกรรม พุทธและพิธีกรรมการเข้าทรงในสังคม (2) ความสัมพันธ์ระหว่างพิธีกรรมทางพุทธ กับพิธีมะมัวต เป็นความสัมพันธ์แบบเดียวกัน คือ ในพิธีกรรมการเข้าทรงในขณะการประกอบพิธีกรรมบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้กล่าวถึงพระรัตนตรัยเป็นอันดับต้นๆ แม้ก่อนการเริ่มพิธีการต่างๆ ก่อนทำพิธีมีการไหว้ รำลึกครูบาอาจารย์ก็จะกล่าวถึงพระรัตนตรัย โดยขึ้นต้นว่า “นะโม ตัสสะ” ก่อนเสมอทั้งนี้คือการ ประกอบพิธีกรรมได้ยอมรับนับถือ พระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในสถานะของ สิ่งเคารพสูงสุดและสิ่งนำมาแสดงให้คนอื่นเคารพ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือความศักดิ์สิทธิ์ แก่อัตลักษณ์และพิธีในอีกแง่หนึ่งในพิธีกรรมนี้ ร่างทรงเป็นผู้ทำหน้าที่เผยแพร่พระรัตนตรัยแก่บรรดา ศาสนิกชนและผู้ร่วมพิธีกรรมอีกทางหนึ่งด้วยเรียกอีกอย่างหนึ่งคือ เป็นตัวกลางเพื่อการเข้าถึง “การ ปรับหรือประยุกต์ใช้หลักธรรม และรูปแบบการเข้าถึง” ทำความเข้าใจ ความเชื่อถือ ในพระ รัตนตรัย ก็ได้ปรับให้มีความเป็นไปได้ในส่วนของพิธีกรรม เช่น บทสวดโองการ บทบูชา และสวด แสรงบทสวดมนต์อื่นๆ ที่สามารถให้ความเป็นมงคลแก่ชีวิตและครอบครัวก็จะนำมาใช้ในพิธีกรรม ด้วย เป็นต้น ภาวะหนึ่งของพิธีกรรมที่ร่างทรงจัดขึ้น มีความสัมพันธ์กับพระรัตนตรัยและพิธีกรรม ทางพุทธศาสนา ผู้ที่ศรัทธา ได้รับประสบการณ์โดยตรง เช่น การหายจากความเจ็บป่วย ปลอดภัย จากอุบัติเหตุ ได้รับโชคลาภ เพราะได้เข้าร่วมพิธีกรรมได้สำเร็จตามที่ตนปรารถนาเกิดเป็นความ เชื่อมั่นรู้สึกได้รับพลังพิเศษ จึงตระหนักได้ถึงภารกิจที่ตนจะต้องประกอบคุณงามความดีสร้างบุญ บารมีถือศีลบำเพ็ญธรรมต่างๆ เป็นคุณความดีเพราะเกิดศรัทธาเชื่อมั่นในพิธีกรรมและการประกอบ ความดีในขณะเข้าร่วมพิธีกรรม

1. สัมพันธ์ทางคำสอนหลักการของบุญกิริยา สามารถอธิบายได้ดังนี้ บุญกิริยาวัตถุ พระพุทธศาสนาได้แสดงหลักธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติให้เกิดความผาสุกและเป็นข้อปฏิบัติมีความสำคัญ เพียบพร้อมด้วยการฝึกทางกาย ทางวาจา และทางใจ เพื่อให้ถึงซึ่งความเป็นเทวดาหลักธรรมนี้

³ มะมัวต ภาษาคนแคระ แปลว่า แม่มด ใช้ในที่นี้หมายถึงผู้เป็นร่างทรง หรือมีความพิเศษกว่าคนธรรมดา.

Citation : ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุรียา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทน์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะมัวตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏ สุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

เรียกว่า บุญกิริยาวัตฤ ในบุญกิริยาวัตฤ เป็นที่ตั้งแห่งบุญ การกระทำที่เกิดเป็นบุญเป็นกุศล แก่ผู้กระทำบุญที่เรียกว่า บุญกิริยาวัตฤ 3 ประการ คือ (1) ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการให้ทาน (2) สีลมัยบุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล หรือประพฤติดีมีระเบียบวินัย (3) ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการการเจริญภาวนา ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา คือ ผูกอบรมจิตใจ (อง.อภ.ฐก.(ไทย),23 /36/284) บุญกิริยาวัตฤเป็นหลักปฏิบัติที่มีความสัมพันธ์กับเทวดาเพราะเป็นเหตุที่ทำให้มนุษย์เป็นเทวดาได้ตามหลักของการพัฒนา ทางกาย ทางวาจา ทางใจ บุญที่อำนวยผลให้ผู้กระทำไปเกิดเป็นเทวดามีได้ทั้งการทำบุญในทางพระพุทธศาสนาและนอกพระพุทธศาสนา แต่สมบัติพิเศษที่จะได้รับมีไม่มากเท่าผู้ที่ทำบุญในพระพุทธศาสนา (พระมหาสมจินต์ สมปณฺโญ (วันจันทร์),2551:32) ดังนั้นส่วนใหญ่ชาวพุทธจึงมีศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย

1.1 สัมพันธ์ทางคำสอนหลักการของทาน สามารถอธิบายได้ดังนี้ “ทาน” การจัดพิธีกรรมขึ้นผู้ที่มาร่วมพิธีกรรม มีญาติผู้ใหญ่ คนทั่วไปที่มีความคุ้นเคย และคบหาสมาคมมีการช่วยกันแบ่งปันช่วยเหลือกันทั้งเงินทอง สิ่งของ เครื่องใช้ ที่ต้องใช้ในการประกอบพิธีกรรมบางมีสิ่งขาดเหลืออะไรจะมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกันบางที่ที่มีการประกอบพิธีกรรมใหญ่โต เช่น เรียกว่าครูโหมจะมีลูกศิษย์ลูกหามากมาย เมื่อจะจัดพิธีกรรมไหว้ครูจะนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์เพื่อความ เป็นมงคลแก่ครูบาอาจารย์แก่ศิษย์ แก่ของรักษาเชื่อกันว่าการทำอย่างนี้จะอำนวยผลให้ได้รับความสงบสุข มีโชค มีชัย และความเจริญแก่ตนเองและครอบครัว

1.2 สัมพันธ์ทางคำสอนหลักการของศีล สามารถอธิบายได้ดังนี้ “ศีล” การจัดพิธีกรรมขึ้นผู้ร่วมพิธีกรรมจะมีการรักษาศีล 5 กล่าวสมทาน โดยเฉพาะผู้เป็นอาจารย์ใหญ่ จะมีความเคร่งครัดมากในเรื่องนี้ เพราะการที่จะเป็นผู้นำและการเยี่ยวยาผู้มาขอรับบริการตนเองต้องมีศีล มีการสำรวมระวังในคำพูดมากเป็นพิเศษ และต้องรักษาศีล ต้องมีการสวดมนต์ นั่งสมาธิ การสวดมนต์นี้ไม่ขาดเลยเพราะจะทำให้ตัวเรามีพลัง เมื่อจะทำพิธีกรรมใดๆ จะได้ผลมากและศักดิ์สิทธิ์ด้วย ศีลที่ปรากฏในความเชื่อพิธีกรรมนี้ ทุกคนต้องระวังคำพูดต้องพูดตรงไปตรงมา รักษาคำพูด ไม่พูดจาด้วยถ้อยคำที่รุนแรงและลามกการวางตนจะต้องรักษาเรื่องการผิดลูกผิดเมียคนอื่น และการฆ่าสัตว์ใหญ่ ไม่บริโภคสัตว์ใหญ่ส่วนใจ ห้ามล่วงละเมิดครูบาอาจารย์ คิดคดทรยศ ไม่ตีตนเสมออาจารย์เพราะสิ่งเหล่านี้มีความเชื่อว่าจะไม่เจริญ ต้องรักษาไว้และผู้ปฏิบัติตามจะมีความเจริญมากในชีวิตของตนเอง ศีลจึงมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์ในความเชื่อและพิธีกรรมนี้

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

1.3 สัมพันธ์ทางคำสอนหลักการของภาวนา สามารถอธิบายได้ดังนี้ “ภาวนา” ในที่นี้ที่สัมพันธ์กับพิธีกรรมมะฆัต ตามรูปศัพท์ของคำว่า ทำให้มากขึ้นทำให้เจริญขึ้น พิธีกรรมสิ่งที่ปรากฏในพิธีคือ มีการขอขมาพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย พี่น้อง โดยการนำผ้าขาว ดอกไม้ ธูปเทียน เงิน 24 บาท เข้ากราบบุพการีตนเอง เพื่อขอโหสิกรรมสิ่งเหล่านี้เป็นการลดมานะทิฐิของเราเอง ตลอดทั้งปีอาจมีการล่วงเกินในพิธีกรรมนี้จะมีพิธีนี้สวดแทรกอยู่ก่อนการเริ่มพิธีกรรม เพราะมีความเชื่อว่าผู้กระทำเช่นนี้ จะได้รับการโหสิกรรมหมดบาปได้รับการอภัย ไม่มีโทษ เพราะโทษเหล่านั้นจะนำมาซึ่งความมีภัย ความไม่ดีในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองด้วย การทำให้มาก การทำให้ได้ในสิ่งเหล่านี้จัดได้ว่าทำแล้วเจริญแก่ผู้กระทำแม้การภาวนาในรูปของการนั่งสมาธิภาวนาตามหลักทางพระพุทธศาสนานั้นเป็นรูปมิตินึง แต่โดยความหมายก็คือทำแล้วเจริญทำให้มากแล้วเจริญก็เป็นผลพลอยได้ในรูปศัพท์นี้เช่นเดียวกัน

2. สัมพันธ์ทางคำสอนหลักการของกตัญญู กตเวทิตี สามารถอธิบายได้ดังนี้ กตัญญูกตเวทิต่อบุคคล อุปการะต่อตนเป็นส่วนตัวอย่างหนึ่ง ความกตัญญูกตเวทิต่อบุคคลผู้ได้บำเพ็ญคุณประโยชน์ มีความดีเกื้อกูลแก่ส่วนร่วมเช่นพระเจ้าปเสนทิโกศล ทรงแสดงความกตัญญูต่อพระพุทธเจ้าโดยฐานะที่ทรงประกาศธรรมยังหมุ่นให้ตั้งอยู่ในกุศลกัลยาณธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551 : 2) สรุปเป็นประเด็นหลักๆ จะเห็นได้ว่าการทำพิธีมีสาระสำคัญที่เป็นคติทางพระพุทธศาสนาที่มีคุณธรรมที่ปรากฏอยู่ในพิธีมะฆัต มีสาระสำคัญ 2 อย่างคือ (1) การอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ตายมุ่งประโยชน์ให้ผู้ล่วงลับไปแล้วให้ได้รับส่วนบุญ เพื่อที่บรรพบุรุษเหล่านั้นจะได้หลุดพ้นจากความทุกข์ (2) เป็นการแสดงความเคารพต่อดวงวิญญาณบรรพบุรุษ ปู่ย่า ตายายและญาติผู้ใหญ่ที่ยังมีชีวิตผู้ล่วงลับไปแล้วจะทำพิธีเช่นไหว้ บูชาบวงสรวงแล้วทำบุญอุทิศไปให้และผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นก็บูชาด้วยเสื้อผ้าของมีค่าและของฝากเพื่อตอบแทนคุณในประเพณีนี้ด้วย คติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับคติความเชื่อเรื่องความกตัญญูกตเวทิตีในพิธีของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร (1) ความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษมีอำนาจให้คุณให้โทษแก่ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่หากใครไม่ปฏิบัติตามความเชื่อนี้ก็จะถูกส่งลงโทษกล่าวหาว่าเป็นคนนอกตัญญูและเชื่อว่าคนที่อกตัญญูทำมาหากินจะไม่เจริญมีความล้มเหลวในชีวิตหาความสุขไม่ได้ (2) พิธีเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษในการประกอบพิธีกรรมระดับชุมชนต้องไปจัดพิธีเพื่อที่จะบอกกล่าวดวงวิญญาณบรรพบุรุษของตนให้มารับรู้ (3) การปลุกฝังความกตัญญูด้วยการทำบุญอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปุพพะเปตพลีและญาติพลีเป็นหน้าที่ของลูกหลานโดยตรงที่จะต้องปฏิบัติโดยไม่รอให้มารดาบิดา

Citation : ยโสธารา ศิริภาประภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริฐภูมิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทน์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะฆัตกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

จากโลกนี้ไปอนึ่ง การแสดงออกถึงความกตัญญูกตเวทีที่มีอยู่ในสังคมของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรสุรินทร์ เป็นการปลูกฝังค่านิยมปลูกฝังให้เยาวชนและประชาชนเป็นคนมีจิตสำนึกรับผิดชอบชั่วดี ย่อมเป็นผลดีต่อตนเองและสังคม

3.สัมพันธทางคำสอนหลักการบูชา สามารถอธิบายได้ดังนี้บูชา ในคัมภีร์มังคลัตที่ปนี พระสิริมังคลาจารย์ได้ให้คำอธิบายของคำว่า “คารวะหรือเคารพ” ไว้ว่า “ภาวะแห่งบุคคลผู้หนักชื่อว่า คารวะ ได้แก่การทำให้หนักในคารวะบุคคลมีมารดาและบิดา (มหามกุฏราชวิทยาลัย, มังคลที่ปนี, 2518:2) ในคัมภีร์อรรถกถาขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ พระอรรถกถาจารย์ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความเป็นผู้มีความเคารพตามสมควรในบุคคลเป็นต้นว่าพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าพระสาวกของพระตถาคต อาจารย์ อุปัชฌาย์ มารดาบิดา พี่ชาย พี่หญิง ผู้ควรแก่การประกอบความให้หนัก ชื่อว่า “คารวะ” (มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระสูตรและอรรถกถา, 2536:198) วิเคราะห์ตามนัยยะแห่งอรรถกถาทั้ง 2 แบบ ความเคารพ คือการแสดงถึงความนบถน้อม เช่น กราบไหว้ นับถือสักการะ แก่บุคคลผู้ควรทำความเคารพ เพราะท่านเหล่านั้นมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ยิ่งใหญ่จึงสมควรที่จะตอบแทนคุณให้มาก คำว่า “บูชา” แปลความว่า “แสดงความเคารพบุคคลสิ่งที่มีนับถือด้วยเครื่องสักการะ มีธูปเทียน ดอกไม้ เครื่องหอม มาลา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ใช้บูชา เช่น บูชาพระบูชาเทพ เทวดา บูชาสิ่งที่ตนเองนับถือ บูชาไฟ เพื่อยกย่องเทิดทูนด้วยความนับถือ หรือเลื่อมใสในความรู้อัจฉริยะ ความรู้ ความสามารถ เช่น บูชาวีรบุรุษ บูชาความรู้ บูชาฝีมือ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539 : 484) และพระวิสุทธปติ (วีระ ภาททจารี) ให้ความหมายไว้ว่า “คำว่าบูชาแปลว่า เชิดชู ยกย่อง สดุดี เรียกว่า การบูชา”

4. สัมพันธทางคำสอนหลักไตรลักษณ์ สามารถอธิบายได้ดังนี้ ไตรลักษณ์ เป็นธรรมะที่ทำให้เป็นพระอรหิยะ (อริยกรธรรม) แปลว่า ลักษณะ 3 ประการ หมายถึงสามัญลักษณ์ คือ กฎธรรมดาของสรรพสิ่งทั้งปวง อันได้แก่ อนิจจลักษณ์ ลักษณะไม่เที่ยง มีการแปรเปลี่ยนไปเป็นธรรมดา ทุกขลักษณ์ ลักษณะทนอยู่ตลอดไปไม่ได้ ถูกบีบคั้นด้วยอำนาจของธรรมชาติทำให้ทุกสิ่งไม่สามารถทนอยู่ในสภาพเดิมได้ตลอดไป และอนตตลักษณ์ลักษณะไม่สามารถบังคับบัญชาให้เป็นไปตามต้องการได้ เช่น ไม่สามารถบังคับให้ชีวิตยังยืนอยู่ได้ตลอดไป ไม่สามารถบังคับจิตใจให้เป็นไปตามปรารถนา (ขุ.ชา.อฎ. (ไทย)5/136/ 28 -5) สรุปลความเชื่อและพิธีมะฆวัต เป็นความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติโดยผ่านการเข้าทรง เพื่อการหาสาเหตุ ความเจ็บป่วย เพื่อการรักษา เป็นปรากฏการณ์ของความไม่แน่นอนของชีวิต และการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ไม่มีสิ่งใดคงทนถาวร เป็นต้น

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the

Mamuat Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

บทสรุป (Conclusion)

เรื่อง การศึกษาคำสอนในพิธีกรรมมะฆัด กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้ คือ (1) เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมมะฆัด กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ (2) เพื่อศึกษาคำสอนในพิธีกรรมมะฆัดที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พื้นที่ในการวิจัย คือ ชุมชนบ้านศาลาสამัคคีทั้งหมด 3 และหมู่ 8 ตำบลบ้านขบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยลงศึกษาภาคสนามมีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เจาะลึก การเข้าร่วมสังเกตการณ์ และการสนทนากลุ่ม ได้สอบถามและสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม ผู้เข้าร่วมในพิธีกรรม ผู้อาวุโส พระสงฆ์ ครูและประชาชนทั่วไปจากนั้นได้นำข้อมูลมาจัดระเบียบ และวิเคราะห์ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ความเชื่อและพิธีกรรมมะฆัด พบว่าความเชื่อในพิธีกรรมมะฆัดของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร เป็นความเชื่อต่อดวงวิญญาณและอำนาจการให้คุณและโทษ พิธีกรรมมีรูปแบบ ขั้นตอน ความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ มีการนับถือมาแต่โบราณ พิธีกรรมมะฆัด มีบทบาทในการรักษา การเจ็บป่วยโดยไม่รู้สาเหตุที่เกิดโดยวิธีการรักษาทุกแขนงแล้วแต่ไม่หาย จึงมีการจัดพิธีกรรมมะฆัดเพื่อการหาสาเหตุ และยังเป็นการรักษา และการทำนาย พยากรณ์ด้วย คำสอนจากพิธีกรรมมะฆัดที่สัมพันธ์กับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร ในจังหวัดสุรินทร์ จากการวิเคราะห์คำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพิธีกรรมมะฆัด ทำให้พบประเด็น ดังนี้ คือ (1) บุญกิริยาวัตถุประกอบด้วย ทาน ศีล ภาวนา เป็นหลักธรรมที่ปรากฏในความเชื่อในพิธีกรรมการทรงของชาวไทยเชื้อสายเขมร (2) กตัญญูกตเวทีก การจัดพิธีไหว้ครูประจำปีและทำพิธีไหว้ต่อวิญญาณบรรพบุรุษ เพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทีก สิ่งเหล่านี้เป็นความดีงามที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น (3) การบูชา จากการวิเคราะห์ถึง คติความเชื่อการบูชา พบว่าการประกอบพิธีกรรมมีการบูชาบุคคล 2 ลักษณะ เพื่อให้ผู้ที่เข้าพิธีกรรมเกิดความสำนึกในคุณงามความดี และจะได้ยำเกรงต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในพิธีกรรมนี้ผู้เป็นอาจารย์ (ผู้นำ) จะได้สั่งสอนลูกศิษย์ ให้ตั้งอยู่ในคุณงามความดี อยู่ในศีลธรรม และพยายามปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด จึงจะประสบแต่สิ่งที่ดีงามต่อไป เป็นต้น (4) ไตรลักษณ์ แปลว่า "ลักษณะ 3 อย่าง" หมายถึงสามัญลักษณ์ หรือลักษณะที่เสมอกัน หรือข้อกำหนด หรือสิ่งที่มีประจำอยู่ในตัว

Citation : โยโสธรา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะฆัดกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

ของสังขารทั้งปวงเป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ กล่าวถึงความไม่คงอยู่ ไม่ถาวร ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปกาลเวลา ไม่ว่าจะเป็น ร่างกาย สังขาร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ช.ชา.อภ. (ไทย) 5/136/ 28-5.
- ประทีป แซร์รัมย์. (2535). พิธีกรรมมั่วตของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเขมร : ศึกษากรณีบ้านตะโกราย ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระมหาวิระ สุขแสวง. (2550). มะมั่วต พิธีกรรมและความเชื่อของกลุ่มคนพูดภาษาเขมรถิ่นอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะกรรมการกองตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2527). ผู้แปล. พระอัมมปัทมฐกถาแปลภาค 6. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิศักดิ์ ไกรบุตร. (2544). ดิรัจฉานวิชา : ศึกษาเชิงวิเคราะห์ทรรศนะและแนวปฏิบัติในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระเชียรวิทย์ อดตสนโต (โอชาวัฒน์). (2548). การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาของร่างทรง : กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาพุทธศาสนา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทวีวัฒน์ ปุณฺธิกรวัฒน์. (2553). โสยศาสตร์ : ปรากฏการณ์ของสังคมไทยในโสยศาสตร์ครองเมือง. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ พรินตติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.
- พระครูปฐมสังฆการ (สุพรรณ วิฑิตปถุญ). (2554). ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องการต่ออายุในทางพระพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุในจังหวัดสุรินทร์,

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). A Study of the Teachings in the Maumut Ritual of the Thai-Khmer Group in Surin Province that Relate to the Principles of Buddhism.

ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ศิริพร สุเมธรัตน์. (2535). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองสุรินทร์. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

สมพร เกษมสุขจรัสแสง. (2526). การผสมทางวัฒนธรรมของลาวโซ่งหรือ ไทยโซ่ง. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Denny Sergeant, Global Ritualism. (2542). พิธีกรรมของโลก, แปลโดย ทิพยอาภา (นามแฝง) . กรุงเทพฯ : บริษัท จูนพับลิชชิงจำกัด.

พระมหาสมจินต์ สมปญโญ (วันจันทร์). (2551). นรกและสวรรค์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2518). มังคลที่ปณี แปล เล่ม 4 พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2536). พระสูตรและอรรถกถา แปล ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ เล่ม 1 ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.

พระมหาเกรียงไกร แก้วไชยะ. (2546). การศึกษาวิเคราะห์เรื่องสรวงในพระพุทธศาสนา. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อง.ปญจก. (ไทย) 22/58/ 105-107.

อง.อฎ.ฐก. (ไทย) 23 / 36 / 284.

Citation : โยโสธรา ศิริภาประกาศกร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล. (2568). การศึกษาคำสอนใน

พิธีกรรมมะมวดกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมร จังหวัดสุรินทร์ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 55-72. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.4>

Community Innovation and Sustainable Development Community Action: A Neglected Site of Innovation

Suppattarawarisara Ketsoontron¹, Nakamon Punchakhetthikul² and
Chartnarongsak Suthamdee^{3*}

Received : January 17, 2023; Revised : February 28, 2025; Accepted : February 28, 2025

Abstract

Creating innovations in sustainable learning is caused by changes in the world society wherewith technology is a driving force for humanity to find and create innovations to adapt to live in to survive. This article aims; to Study the learning method that combines the implementation of community development activities with the creation of innovation in neglected areas.

The results of the study found that Hybrid Learning of the people in the area being neglected, having the skills, knowledge, and the ability to access the use of technology to create themselves from learning from home, Community, and Learning center can increase the capacity of the community to adapt Through the conditions of Hybrid Learning resulting in new behaviors from innovation especially technology as the power of response linking and obtaining innovative new forms in a specific area that is virtually visible and accessible to the environment, results in learning all the time.

---

¹Faculty Political Science and Public Administration Rajapark Institute Bangkok, Thailand.

²Faculty of Humanities and Social Sciences Phranakhon Rajabhat University, Thailand.

³Faculty of Arts and Science, Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Chartnarongsak_22@hotmail.com

Citation : Ketsoontron, S., Punchakhetthikul, N. & Suthamdee, C. (2025). Community Innovation and

Suggestions Hybrid learning can capacity for community development by implementing community development activities and creating innovations in every area. Maybe to use developed knowledge at all levels available in every area. that is the foundation's resource development for people in the nation to have the ability self-reliant from accessing information through integrated learning, using technology to create innovation as a driver in community activities to create learn all the time. People have opportunities and new continually with the changes of the world leading to community citizens for future who can learn anywhere, anytime, for long life to learn sustainability.

Keywords : Technology, Hybrid Learning, Sustainable Community Development

Introduction

Technology was taking over life preparing people to learn about technology literacy and Information literacy and adapting technology to utilitarianism every day. Especially to promote learning to create essential skills consider, because the information in the modern world is abundant. the ability to think critically about be proper or improper and synthesize them as knowledge for use in daily life in occupation seeking knowledge. Among the information that is available all over the world and easy to access good knowledge sources maximum utility If they develop their knowledge-seeking skills. or self-directed-learner including technology to use an important tool in the quest for knowledge without borders. Enhancing learning and gaining new knowledge. to build knowledge construction model constructivist theory. It's of the learning process. receiving knowledge. Therefore, constructivist learning. According to reality, it will focus on creating new knowledge appropriately for the individual and the environment. There is an important principle in learning, focusing on students to take action in creating knowledge. (Sumalee Chaicharoen, 2014)

Citation : Ketsoontron, S., Punchakhetthikul, N. & Suthamdee, C. (2025). Community Innovation and

Sustainable Development Community Action: A Neglected Site of Innovation. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 73-84. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.5>

through the process of interacting with the environment by the learners themselves in creating new knowledge.

Technology, can help change for the better and increase the efficiency of the community Innovation in particular community action is neglected. The site to achieve and fast create new knowledge. Therefore; a fundamental and necessary factor in life's new era. applied to solve problems to make life easier and more convenient (Royal Academy,2003) Using technology to create innovations learning to obtain new knowledge Local wisdom in community development to make the lives of people in the community convenient. and satisfied add value to the people in the community from the use of knowledge to learn, search, design, create, and invent. to get something that meets the needs and is essential to living and to be a learning community and new World that emphasizes technology, innovation, and learning as a power for sustainable development. community.

Hybrid Learning It is the process of traditional learning with modern learning. came to be important in learning about the new world. It combines with online learning by using technology to transfer knowledge through programs or applications as a communication link. Managing learning online world through community-centric sources or accessing the right learning resources. can develop a community by combining the livelihood of people in the community with technology. hybrid Learning is a new paradigm for raising the capacity of the community by participating in the design of tools for learning, objectives, collaborative learning space, and activities inside and outside the area. Knowledge management connects the goals that are appropriate to the context of the area and create value and added value and maximizes utility. Helping to encourage people in the nation to step into digital citizenship soon and lifelong learning management community in paradigm.

Hybrid Learning with community development in community lifelong learning developing learning and adding new options to anticipate future changes

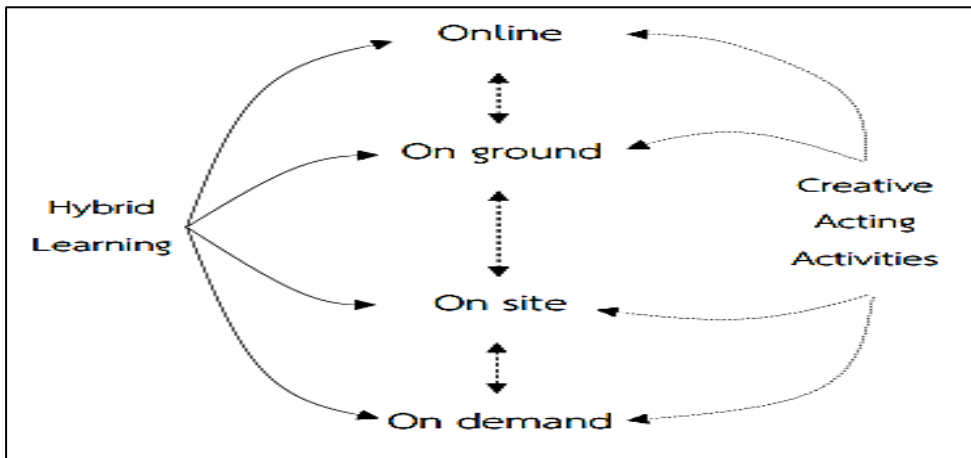
Citation : Ketsoontron, S., Punchakhetthikul, N. & Suthamdee, C. (2025). Community Innovation and

Sustainable Development Community Action: A Neglected Site of Innovation. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 73-84. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.5>

learning adjustment is about change, improvement, and creation to match the viewpoint of participation, flexibility, and equality to support people's quality of life. create wealth

development or lead to value-added as community property in a holistic way and means of enabling people in the community to achieve lifelong learning and become global citizens quality to live happily with learning all the time of the new world. Hybrid Learning combines the best parts of classroom learning with outside learning. Use technology to transfer knowledge through various programs or applications. or learning through community-centered or learning sources. Able to develop a community that blends the way of life of the people in the community to create a new paradigm in the management of community lifelong learning to be happy in the new world.

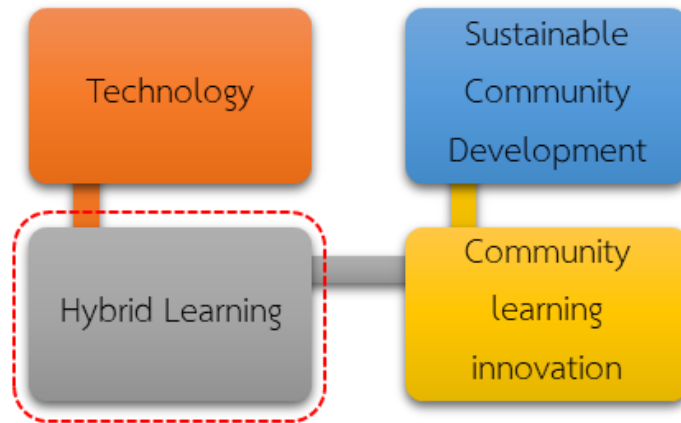

Figure 1 Hybrid Learning

The conceptual framework for hybrid learning innovation for sustainable community development. Influenced changing the world and the functioning of technology. Hybrid Learning Traditional learning versus online learning. able to create in the community. It is a tool for the development of local wisdom according to the phenomenon. Transcendent Evaluative. The framework is more balanced for Growth betterment by being an improvement from a new way of thinking present and future according to the change of the world.

Figure 1 Conceptual framework for hybrid learning innovation for sustainable community development.

Framework learning Hybrid Learning for sustainable community development.

1. Technology: is applied to create learning to achieve maximum utility by the environment. mainly according to the situation and needs and needs of the community.

Citation : Ketsoontron, S., Punchakhetthikul, N. & Suthamdee, C. (2025). Community Innovation and

Sustainable Development Community Action: A Neglected Site of Innovation. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 73-84. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.5>

2. Hybrid Learning: Adapting community learning by combining traditional learning with modern learning through online or applications.

3. Innovation: creates learning in the new world, increasing the capacity of people and communities to achieve lifelong learning.

4. Sustainable development: people in the community have knowledge competence and potential to have higher productivity, and promote A quality society and a learning society (Brundtland Commission,1987)

(Sanders, Irwin t, 1 9 5 8) Community development is a process. Implementation is a method that is related to each other continuously to use people with community development can be a project or Program foreseeable emphasizes community initiatives and supports people in the community to participate in processes aimed at improving and developing according to the situation, environment, society, economy, and culture through the collective process and concerns in situations present and future. where people in the community are driven by democratic early participation as the foundation for learning based on the wisdom way of life of the community. Using knowledge gained from the accumulation of experience to create a new concept that allows the community to make new choices and create feelings of “Own” and “Contribute” to the community and “Participation” in the community. Ownership Involvement to participate in development activities. by changes in the world with technology as a systematic drive.

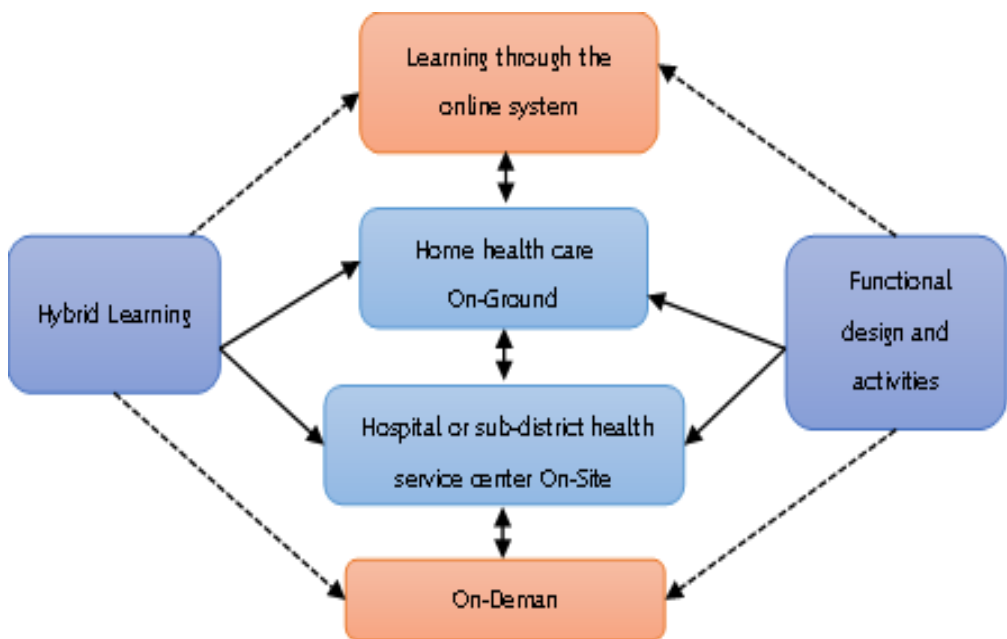
Community action neglected site of innovation hybrid learning there is a variety from access use for local wisdom from the past to management of community learning. First; a proper understanding will help to understand that. What is Hybrid

Citation : Ketsoontron, S., Punchakhetthikul, N. & Suthamdee, C. (2025). Community Innovation and

Sustainable Development Community Action: A Neglected Site of Innovation. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 73-84. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.5>

Learning, so why do people in the community have to learn this way, and how does this kind of learning utility develop the community which is modern learning or learning innovation of the new with the introduction of modern technology, learning environments can be created and adapted to suit mixed situations. that can learn both in the classroom and outside the place via an online system at the same time via mobile devices. Hybrid Learning It is also a learning method that is expected to become widely used in the future.

Example; Learning Hybrid for Applied to develop communities on the quality of life of the elderly.

Results; Hybrid Learning especially community adaptability and can be through learning up competencies of people in the community access to learning opportunities. is the response behavior from the stimuli that behavior to respond to the correct appropriate conditions Because; learning behaviors occur in the creation between stimulus and response therefore, develops capacity through the connection

between stimuli and responses in different ways. many until the most suitable one is found. through information or community learning center. which the transition from classroom to online will help people in the community to learn from home to make life more comfortable. by increasing learning options and opportunities for people in the community. who have easy access to learning usually learning has only one option meeting, seminar from the selection of group learners through the community each village and the inconvenience of learners themselves from their occupational obligation caring for the elderly or bedridden people in the community can bring Hybrid Learning to create awareness learning with participation perspectives together through the use of communication, learning from an outside community that can see access the environment through virtual media technology makes it easy for learners to be interested and aware of access to information. Because; learning transforms (Bloom, 1959) cognitive domain learning about the new subject matter will give learners a better understanding of the environment. It is a change that occurs in the brain in terms of emotions, feelings, attitudes, and values. person Learning new things makes learners feel psychological, belief, and interest. Expertise or psychomotor domain. The fact that a person has learned both in terms of thinking, understanding, feelings, values, and satisfaction as well, and then applying what has been learned into practice has resulted in more proficiency. According to Pavlov's Theory, one response of the body may be not the result of one stimulus alone, but other stimuli. The cause can be responsible behavior as well. If the conditions can be placed correctly and appropriately. Learning behaviors are realized through the creation of conditions or the whole situation and Thorndike's Theory. Between; the stimulus and the response Learning is based on a connection between stimulus and response, with responses often taking different forms. Many variations until the most suitable one Are found. such that trial and error. The learner's choice of responses is done on their own, no one is dictating or directing the course of action, and when learning

Citation : Ketsoontron, S., Punchakhetthikul, N. & Suthamdee, C. (2025). Community Innovation and

Sustainable Development Community Action: A Neglected Site of Innovation. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 73-84. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.5>

occurs, many responses are lost, leaving only a single form of response. and endeavor to make such responses connected to the stimulus to continue learning indefinitely.

Conclusion

Technology was taking over life. Preparing people to learn about technology literacy and Information literacy and adapting technology to utilitarianism at the same time every day especially to learning to create essential skills consider, because the information in the modern world is abundant. the ability to think critically about and be proper or improper and synthesize them for use in daily life. technology change for the better increase in particular community action is neglected using technology to create innovations in local wisdom in community development to make the lives of people in the community convenient and satisfying and add value to the people in the community from the use of knowledge to learn, search, design, create, and invent. to get something that meets the needs and is essential to a living world that emphasizes technology, innovation, and learning as a power for developing communities.

Hybrid Learning It is the process of blending traditional learning with modern learning in the new world. It combines the best parts with online by using technology to transfer knowledge through programs or applications as a communication link. Managing learning online world through community-centric sources or accessing the right learning resources. can develop a community by combining the livelihood of people in the community with technology. hybrid Learning. It is a new paradigm for raising the capacity of the community. from participating in the design of tools learning, objectives, collaborative learning space, and activities inside and outside the area. Knowledge management connects that are appropriate to the context of the area and creates value and added value.

Citation : Ketsoontron, S., Punchakhetthikul, N. & Suthamdee, C. (2025). Community Innovation and

Sustainable Development Community Action: A Neglected Site of Innovation. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 73-84. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.5>

Hybrid Learning of the people in the area being neglected, having the skills, knowledge, and the ability to access the use of technology and create new knowledge themselves from learning from home, Community, and Learning center can increase the capacity of the community to adapt Through the conditions of Hybrid Learning resulting in new behaviors from innovation especially technology as a driver of response. Linking and obtaining innovative new forms in a specific area that is virtually visible and accessible to the environment, results in learning all the time.

The author has the following suggestions;

Hybrid Learning Increased adaptive capacity of the community can be created through learning conditions for each skill level of the people in the community access to learning opportunities the response behavior from the stimuli that cause the behavior to respond correct and appropriate conditions because of creating conditions between stimulus and a response learning thus develops the ability from the link between the stimulus and the response into different forms until the most suitable. Hybrid Learning creates participation in more common views through the use of online communication from within and outside the community that can be seen virtually accessing the environment through technology making learners interested in easy access to information.

Hybrid learning can capacity for community development activities and able to create innovations in areas. Maybe to use developed knowledge levels available in all areas. that is the foundation's resource development for people in the nation to have the ability self-reliant from access to information through integrated learning, using technology to create innovation as a power in community activities to create learn all the time. People have opportunities and new continually keep up with the

Citation : Ketsoontron, S., Punchakhetthikul, N. & Suthamdee, C. (2025). Community Innovation and

Sustainable Development Community Action: A Neglected Site of Innovation. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 73-84. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.5>

changes of the world leading to future community citizens who can learn anywhere, anytime, for life and sustainability.

Reference

- Bloom, B.S. et al. (1956). **Taxonomy of educational objectives: Cognitive and affective Domains**. New York: David Mckay.
- Faculty Innovation Center of The University of Texas at Austin. (2020). **Hybrid Learning and Teaching**. Retrieved 18 June 2020 from <https://facultyinnovate.utexas.edu/hybrid>
- Graham, C.R. (2012). **Introduction to Blended Learning**. Retrieved 2017, December 10, from <http://www.publicationshare.com/c1-Charles-Graham-BYU--Definitions-ofBlended.pdf/> (In Thai)
- Kowit Phuangngam. (2010). **Community and local self-management**. Bangkok: Bop hit Publishing.
- Pavlov, I. P. (1928). **Lectures on Conditioned Reflexes**. New York: International Publishers.
- Royal Academy. (2003). **Word of the Department of the Royal Thai Embassy, 1999**. Bangkok: Nancee Public Books.
- Sanders, Irwin T. (1958). **Theories of Community Development in Rural Sociology**, 23 (March)
- Sumalee Chaicharoen. (2014). **Teaching Design, Principles, Theory into Practice**. First Edition Khon Kaen: Branch Educational technology. Faculty of Education. Khon Kaen University.
- Thorndike, R. M. (1978). **Correlation Procedures for Research**. New York: Gardner Press.
- Thisana Khamanee. (2008). **Teaching Science**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Citation : Ketsoontron, S., Punchakhetthikul, N. & Suthamdee, C. (2025). Community Innovation and

Sustainable Development Community Action: A Neglected Site of Innovation. **Journal of Academic Surindra Rajabhat**. 3(1) : 73-84. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.5>

Wichai Wongyai and Marut Pattaphol. (2019). **Coaching to develop student potential**. Bangkok :Charan sanitising printing.

Citation : Ketsoontron, S., Punchakhetthikul, N. & Suthamdee, C. (2025). Community Innovation and

Sustainable Development Community Action: A Neglected Site of Innovation. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 73-84. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.5>

ศึกษาบทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล

Study the Role and Methods of Spreading Buddhism During the Time of the Buddha

ยโสธารา ศิริภาพระภากร^{1*} สุริยา คลังฤทธิ์² เกริกวุฒิ กันเที่ยง³ และน้ำฝน จันทน์นวล⁴
Yasothara Siriphaprapagon^{1*}, Suriya Klangrit², Kroekwut Kanthiang³ and
Namfon Channual⁴

Received : January 15, 2024; Revised : October 15, 2024; Accepted : February 28, 2025

บทคัดย่อ (Abstract)

ศึกษาบทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล เป็นการศึกษาเชิงเอกสารและนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาวิจัยบทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (1) บทบาทของพระพุทธเจ้าในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญประโยชน์เพื่อเกื้อกูลและสร้างความสุขให้แก่คนเป็นอันมาก โดยมุ่งเน้นการอนุเคราะห์ต่อชาวโลก การเผยแผ่ธรรมะของพระองค์

---

¹นักวิชาการอิสระ/รองผู้อำนวยการสำนักงานสำนักปฏิบัติธรรม วัดป่าโยธาประสิทธิ์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์; Independent academic / Deputy Director of the Dhamma Practice Office, Wat Pa Yotha Prasit, Nok Mueang Subdistrict, Mueang Surin District Surin Province, Thailand.

²นักวิชาการอิสระ บ้านศาลาสამัคคี ตำบลบ้านชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์; Independent academic Ban Sala Samakkhi, Ban Chob Subdistrict, Sangkha District, Surin Province, Thailand.

³⁻⁴วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย; College of Industrial Technology and Management, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : yasotharar.s@gmail.com

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). Study the Role and Methods of Spreading Buddhism During the Time of the Buddha. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 85-98. <https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.6>

ยึดหลักประโยชน์ 3 ประการ คือ 1.1 วัตถุประสงค์หลักของประโยชน์: ประโยชน์ที่ได้รับในชาตินี้ เช่น การทำความดี การปฏิบัติตามหลักธรรมที่ส่งผลต่อชีวิตในปัจจุบัน 1.2 สัมปรายักษ์หลักของประโยชน์: ประโยชน์ในชาติหน้า ซึ่งหมายถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับชีวิตหลังความตาย 1.3 ประมวลประโยชน์: ประโยชน์สูงสุด คือ การบรรลุธรรมและการหลุดพ้นจากวัฏสงสาร พระพุทธเจ้าเน้นการสอนธรรมตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา โดยเห็นว่าไตรสิกขาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทางพฤติกรรม การมีวินัยในตนเอง การรับผิดชอบต่อความดีงามของสังคม และการพัฒนาทางปัญญาเพื่อนำไปสู่ความรู้แจ้ง ซึ่งทำให้พ้นจากการครอบงำของอวิชชา พระองค์ยังทรงสอนธรรมะตามศักยภาพของผู้ฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง (2) วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าใช้วิธีการเผยแผ่ธรรม 4 ประการ ดังนี้ 2.1 การสอนแบบสากัจฉา คือ การสนทนาธรรมกับผู้ฟัง โดยใช้การถามตอบเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา 2.2 การสอนแบบบรรยาย ใช้ในการแสดงธรรมในที่ประชุมใหญ่ที่มีประชาชนและพระสงฆ์เป็นจำนวนมาก มุ่งเน้นการอธิบายหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง 2.3 การสอนแบบตอบปัญหา ทรงใช้การวิเคราะห์และตอบปัญหาให้เหมาะสมกับลักษณะของคำถาม เพื่อให้ผู้ถามเข้าใจธรรมะมากขึ้น 2.4 การวางกฎข้อบังคับ ทรงกำหนดกฎและข้อบังคับให้พระสาวกปฏิบัติร่วมกัน เพื่อความสงบเรียบร้อยและความสามัคคีในหมู่คณะ (3) วิธีการเผยแผ่ของพระสงฆ์ในสมัยพุทธกาล พระสงฆ์ในสมัยพุทธกาลมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นผู้นำในการเผยแผ่ และแต่ละท่านมีวิธีการเผยแผ่ที่แตกต่างกันตามบุคคลิกลักษณะเฉพาะ ดังนี้ 3.1 พระสารีบุตร เน้นการสนทนาธรรมและการอธิบายให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ 3.2 พระโมคคัลลานะ มีอภิญญาและใช้ความสามารถนี้ในการดึงดูดผู้ที่มีความเห็นผิดให้หันมานับถือพระพุทธศาสนา 3.3 พระมหากัสสปะ มีนิสัยรักความสงบ จึงมุ่งปฏิบัติจุดตั้งจิต

คำสำคัญ (Keywords) : บทบาท, การเผยแผ่, พระพุทธศาสนา

Abstract

This research study examines the roles and methods of spreading Buddhism during the Buddha's time. The objective is to analyze the roles and propagation methods used in spreading Buddhism during that period, utilizing a document-based study and descriptive analysis.

Citation : โยโสธรา ศิริภาประภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทรวนวล. (2568). ศึกษาบทบาทและวิธีการ

เผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 85-98.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.6>

The findings of this research can be summarized as follows: 1)The Role of the Buddha in Spreading Buddhism : After attaining the Supreme Enlightenment (Anuttara-samyak-sambodhi), the Buddha dedicated himself to benefiting and bringing happiness to many people, focusing on helping the world. His propagation of the Dhamma was based on three types of benefits: 1.1 Dittadhammikattha-benefit: Benefits received in this life, such as performing good deeds and following principles that have immediate positive effects on one's life. 1.2Samparayikattha-benefit: Benefits in the next life, which involve preparing oneself for the afterlife. 1.3Paramatthikattha-benefit: The highest benefit, which is the attainment of enlightenment and liberation from the cycle of rebirth (samsara).

The Buddha emphasized teaching the Dhamma through the principles of the Threefold Training (Trisikkha),consisting of morality (sila), concentration (samadhi), and wisdom (panna). He considered these principles as essential tools for behavioral development, self-discipline, social responsibility, and intellectual advancement, leading to insight and liberation from ignorance (avijja).Additionally, he taught according to the capacity of each listener, ensuring true understanding. 2)Methods of Propagation Used by the Buddha: The Buddha utilized four primary methods for spreading the Dhamma:2.1 Dialogic Teaching: Engaging in discussions with listeners using questions and answers to foster understanding and faith in Buddhism. 2.2Lecturing*: Delivering teachings in large assemblies consisting of laypeople and monks, focusing on deep explanations of Dhamma principles.2.3Answering Questions: Analyzing and responding to questions in a way that matched their nature, helping questioners to better understand the Dhamma.2.4 Establishing Rules: Setting guidelines and regulations for the monastic community to follow, ensuring orderliness and harmony within the group.3) Methods of Propagation Used by Monks in the Buddha's Time: The monks during the Buddha's time played a crucial role in spreading Buddhism, guided by the Buddha as their leader. Each monk employed unique

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). Study the Role and Methods of

Spreading Buddhism During the Time of the Buddha. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 85-98. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.6>

methods of propagation based on their individual characteristics: 3.1 Venerable Sariputta: Focused on dialogic teaching and providing detailed explanations to ensure a thorough understanding of the Dhamma. 3.2 Venerable Moggallana: Possessed supernatural abilities and used them to attract those with incorrect views to embrace Buddhism. 3.3 Venerable Mahakassapa: Had a love for solitude and emphasized ascetic practices (dhutanga).

Keywords : Roles, Propagation, Buddhism

บทนำ (Introduction)

ในสมัยก่อนวัดได้เคยเป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นแหล่งการศึกษาและศูนย์ปฏิบัติธรรมแต่ปัจจุบันนี้ได้มีองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ชื่นมา แม้แต่การเผยแพร่คำสอนทางพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ที่เคยดำเนินการอยู่ในวัด ก็จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการเผยแพร่เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยเน้นไปที่บุคคลกรเพื่อที่จะนำมาเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมเท่าทันกับความซับซ้อนของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว พระสงฆ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของพุทธบริษัท นอกจากจะมีการอบรมฝึกฝนพัฒนาตนตามหลักธรรมวินัยแล้ว ยังมีหน้าที่ในการเผยแพร่พระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบันนี้ หน้าที่หลักของพระสงฆ์ที่จะต้องแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์อันเป็นไปเพื่อความผาสุกของชาวโลกตามที่พระพุทธเจ้าได้ทรงประทานพุทธโอวาทแก่เหล่าพระอริยสาวกในคราวส่งไปประกาศศาสนารุ่นแรกๆ มีใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า “ภิกษุทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย” (วิ.ม. (บาลี) 4/32/27 วิ.ม. (ไทย) 4/32/40.) พุทธโอวาทที่พระพุทธเจ้าทรงประทานแก่พระอริยสาวกรุ่นแรกนั้น เป็นบทยืนยันอันชัดเจนในการที่จะเผยแพร่พระพุทธศาสนาแก่ชาวโลกทั้งหลาย พระพุทธเจ้าพร้อมพระสาวกได้ดำเนินการเผยแพร่พุทธธรรมให้แพร่หลายในอินเดีย ซึ่งได้รับการยอมรับและเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมากในชมพูทวีป หลักจากที่พระพุทธเจ้าทรงดับขันธปรินิพพานลงแล้วพระอริยสาวกได้สานต่อพุทธปณิธาน และช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนาเรื่อยมา จวบจนถึงสมัย พระเจ้าอโศกมหาราช ทรงเป็นพระราชูปถัมภ์ในการทำตติยสังคายนา และได้ส่งสมณทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังนานาประเทศเป็นจำนวน 9 สาย

Citation : โยโสธรา ศิริภาประภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และนำฝน จันทรวนล. (2568). ศึกษาบทบาทและวิธีการ

เผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 85-98.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.6>

โดยเฉพาะสายที่ 8 การนำของพระโสณเถระ และ พระอุตรเถระ ได้นำพระพุทธศาสนาไปยังดินแดนสุวรรณภูมิ คือ ประเทศไทย พม่า และมอญ ในพุทธศักราช 218 (พระประยุทธ์ ปยุตโต, 2520: 143) นับแต่นั้นเป็นต้นมาวิถีชีวิตของคนไทยจึงมีความผูกพันกับพระพุทธศาสนามาโดยตลอดจนถึงปัจจุบันนี้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นความสำคัญอย่างหนึ่งของพระสงฆ์ทุกยุคทุกสมัยบทบาทในการเผยแผ่พุทธธรรมเข้าถึงประชาชน พระสงฆ์ทำหน้าที่นี้เป็นทั้งที่พึ่งทางด้านจิตใจ เป็นครูบาอาจารย์ของชาวบ้าน เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต ทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างไปสู่ถิ่นฐานอื่นๆ การแสดงธรรมจะต้องอาราธนาเสียก่อนถึงจะแสดงธรรม แต่การแสดงธรรมของพระสงฆ์ในปัจจุบันบางส่วนเป็นไปเพราะเห็นแก่อามิส ซึ่งผิดหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่พระอานนท์ว่า “อานนท์ การแสดงธรรมให้คนอื่นฟัง มิใช่สิ่งที่ทำได้ง่าย ผู้แสดงธรรมให้คนอื่นฟังพึงตั้งธรรม 5 อย่าง ไว้ในใจ คือ (1) เราจักกล่าวชี้แจงไปตามลำดับ (2) เราจักกล่าวชี้แจงยกเหตุผลมาแสดงให้เข้าใจ (3) เราจักแสดงด้วยอาศัยเมตตา (4) เราจักแสดงโดยไม่เห็นแก่อามิส (5) เราจักแสดงไปโดยไม่กระทบตนและผู้อื่น” (อง. ปญจก. (ไทย) 22/125/205) ซึ่งมีพระสงฆ์จำนวนน้อยมากที่ทรงความรู้และยึดมั่นในหลักการอุดมการณ์เดิมแท้ของพระพุทธศาสนาในการเผยแผ่พุทธธรรมของพระพุทธเจ้า แต่ก็มีใช้ว่าจะไม่มีพระสงฆ์ที่มีความรู้และความสามารถเฉพาะตัว ทั้งความฉลาดและมีหลักวิชาความรู้ในการปฏิบัติส่วนตัวตามหลักคำสอนของพระพุทธองค์จนนำมาซึ่งศรัทธาต่อพุทธบริษัท ได้

จึงได้ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า บทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะในประเด็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีวิธีการสอนและหลักปฏิบัติธรรม เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้พุทธศาสนิกชนจำนวนมากได้เข้าใจเกิดการยอมรับนับถือ จึงทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงสืบมาได้จนถึงปัจจุบันนี้ ดังนั้น บทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล ทั้งนี้เพื่อผู้ที่ศึกษาที่สนใจได้ใช้เป็นแนวทางในการประกอบศาสนกิจดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องตามหลักพุทธธรรม และเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้มีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

บทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสมัยพุทธกาล

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในสมัยพุทธกาล ในการทำการวิจัยเป็นการนำเสนอถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลต่อการเผยแผ่

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). Study the Role and Methods of

Spreading Buddhism During the Time of the Buddha. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 85-98. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.6>

พระพุทธศาสนาและเป็นผลต่อการนำเสนองานวิจัยในรายวิชานี้ด้วย โดยผู้วิจัยแบ่งประเด็นที่จะศึกษาออกเป็นหมวดหมู่ต่างๆ ดังนี้

1. บทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า บทบาทและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมในครั้งสมัยพุทธกาลนั้น พระพุทธเจ้าทรงใช้บทบาทและวิธีการเผยแผ่แบบประยุกต์เข้ากับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ทางสังคมจารีตประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันมากมาย ทรงใช้อุบายในการเลือกบุคคล รอจังหวะหรือโอกาส เป็นต้น

1.1 หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หลักการเผยแผ่ คือ การทำให้ขยายออกไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546:602) การขยายกว้างออกไป ทำให้แพร่ออกไป การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงได้เป็นรู้จักอย่างกว้างขวาง จึงมีผู้ศรัทธาเลื่อมใส เคารพในพระรัตนตรัยน้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนไปประพฤติปฏิบัติ และปฏิบัติตาม ซึ่งพระพุทธศาสนานั้นได้สอนในเรื่องหลักประโยชน์และสิ่งซึ่งตนสามารถได้รับจากการนับถือ

1. หลักประโยชน์ ในการประกาศศาสนาโดยยึดหลักประโยชน์และความสุขของมหาชนเป็นที่ตั้งถือเป็นวัตถุประสงค์สำคัญหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามที่พระพุทธเจ้าทรงประทานโอวาทให้แก่เหล่าพระสาวกชุดแรกที่ทรงส่งไปประกาศพรหมจรรย์ว่า “พวกเธอจงเที่ยวจาริกเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มากเพื่ออนุเคราะห์โลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์พวกเธออย่าได้ไปร่วมทางด้วยกันสองรูป” (วิ.ม.(ไทย) 4/32/40) พระพุทธพจน์นี้เป็นเครื่องชี้ชัดถึงบทบาทสำคัญของการสืบทอดหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยเป็นหลักการและนโยบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของเหล่าพุทธสาวกจนตราบจนปัจจุบันนี้ นี้เพื่อประโยชน์สุขแก่มนุษย์โดยหลักการก็คือ ให้เกิดประโยชน์สุขตามพุทธประสงค์ 3 ประการ คือ

- 1) ทิฐฐัมมิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ชาตินี้
- 2) สัมปรายิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ชาติหน้า
- 3) ปรมัตถประโยชน์ ประโยชน์อย่างยิ่ง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2538:131)

ประโยชน์คือผลตอบแทน ได้รับสืบมาจากพฤติกรรมที่ประกอบไปด้วยกุศลกรรมที่พระพุทธศาสนาถือเป็นหลักสำคัญ เพราะก่อให้เกิดผลความสุข ความมั่งคั่งบริบูรณ์ ความไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ และจุดมุ่งหมายปลายทางของชีวิตนั้นคือความสงบเย็นเป็นชีวิตที่สิ้นทุกข์ทั้งปวง

2. หลักไตรสิกขา เป็นหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สำคัญอีกประการก็คือ หลักไตรสิกขา คือ สิ่งที่เราเรียกว่า ความงามในเบื้องต้นคือ งามในท่ามกลาง คือ สมาธิ งามในที่สุด คือ ปัญญา ปราภฏในพุทธดำรัสที่ทรงส่งพระสาวกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา รุ่นแรกถือเป็นหลักธรรมสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หลักธรรมนี้ถือเป็นหลักใหญ่ที่ครอบคลุมการปฏิบัติให้บรรลุประโยชน์ที่ตนพึงปรารถนา ดังปรากฏในเมตตาสสูตร ขุททกนิกาย ว่า“ผู้ฉลาดในประโยชน์ มุ่งหวังบรรลุสันตบพ พึงบำเพ็ญกรณียกิจ ควรเป็นผู้อาจหาญ ซื่อตรง เคร่งครัด วาง่าย อ่อนโยน ไม่เย่อหยิ่ง ควรเป็นผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย มีกินน้อย มีความประพฤติเบา มีอินทรีย์สงบ มีปัญญารักษาตน ไม่คะนอง ไม่ยึดติดในตระกูลทั้งหลาย อนึ่ง ไม่ควรประพฤติความเสียหายใดๆ ที่จะเป็เหตุให้วิญญูชนทั้งหลายเหล่าอื่นตำหนิเอาได้” (ขุ.สุ.(ไทย) 25/143-145/533) การดำเนินในหลักไตรสิกขานั้นสามารถจัดการฝึกอบรม ศีล สมาธิ ปัญญา ไปพร้อมกันได้ ดังที่ท่านกล่าวไว้ในการปฏิบัติกรรมฐาน คือ กำหนดลมหายใจเข้า ออก ความสำรวมกาย วาจา ในขณะนั้นเป็นอธิจิตตสิกขา และปัญญาในขณะนั้นเป็นอธิปัญญาสิกขา เป็นต้น

1.3 หลักการทรงตระหนักถึงศักยภาพของมนุษย์

พระพุทธเจ้าที่ได้ตรัสรู้ความจริงในอริยสัจสี่นั้นทรงมีความคิดที่จะเผยแผ่ธรรมด้วยหลักที่เห็นว่า มนุษย์เป็นผู้ที่ฝึกได้มนุษย์สามารถที่จะรู้ตามได้ ถ้าเขาได้ฝึกฝนตนตามหลักการที่แสดง การมองเช่นนี้เป็นการมองที่ศักยภาพทางปัญญาของมนุษย์ มากกว่ามองในแง่ลบถึงความแตกต่างทางร่างกาย ซึ่งถือเป็นหลักหนึ่งที่น่าไปสู่การรับสมาธิ การพยายามที่จะนำไปสู่การรับสมาธิ การพยายามที่แสดงออกมาภายนอก อันจะนำไปสู่การรับฟังคำสอนแนะนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ พระพุทธเจ้าทรงแบ่งมนุษย์ พร้อมศักยภาพทางปัญญา ดังโสณทัณฑะพราหมณ์ โดยได้ทูลตอบพระพุทธเจ้าในโสณทัณฑสูตร ความตอนหนึ่งว่า “...ท่านผู้เจริญทั้งหลายเห็นอังกมมานพเหล่านั้นหรือไป เห็นขอรับ อังกมมานพเป็นผู้มีรูปร่างงาม น่าดู น่าเลื่อมใส มีผิวพรรณผุดผ่องยิ่งนัก ดุจพรม มีกายดุจพรม โอกาสที่จะได้เห็นยากนัก ในที่ประชุมนี้นอกจากพระสมณโคดมแล้ว ไม่มีใครมีผิวพรรณเสมอกับอังกมมานพเลย อังกมมานพเป็นผู้คงแก่เรียนทรงจำมนต์รู้จบไตรเพท... เป็นผู้มีความดีทั้งฝ่ายบิดาและฝ่ายมารดา ถือปฏิสนธิบริสุทธ์ดี ตลอด 7 ชั่ว บรรพบุรุษ แต่อังกมมานพยังฆ่าสัตว์ ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ ล่วงละเมิดภรรยาของผู้อื่น กล่าวเท็จ ดื่มน้ำเมาในกรณี อย่างนี้ ผิวพรรณ มนต์ และชาติกำเนิดจักทำอะไรได้เล่า..” (ที.สี. (ไทย) 9 / 311/118-119) พระพุทธองค์ทรงสนับสนุน

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). Study the Role and Methods of

Spreading Buddhism During the Time of the Buddha. Journal of Academic Surindra Rajabhat. 3(1): 85-98. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.6>

ความสามารถในการพัฒนาจิตใจของตนเองให้เกิดปัญญาเห็นความเป็นอิสระจากกิเลสเป็นสำคัญ จนเกิดเป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับตนเองและผู้อื่นการนำชาติกำเนิดมากล่าวอ้างสำหรับผู้ที่จะพัฒนาตนนั้นเป็นสิ่งที่เลื้อยลอย การแสดงธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ในการสอนแต่ละครั้งนอกจากพระองค์จะตรวจดูลักษณะนิสัยและระดับภูมิปัญญาแล้วสาระสำคัญหรือเรื่องที่จะทรงสอนเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงด้วย ทรงเลือกสอนบุคคลจำแนกได้ 6 ประการ คือ

- 1) สอนจากสิ่งที่รู้เห็นและเข้าใจกันอยู่แล้ว หรือสิ่งที่เคยปฏิบัติที่ความคุ้นเคยของบุคคลกลุ่มนั้นไปหาสิ่งที่รู้เห็นหรือเข้าใจยากหรือยังไม่รู้ไม่เห็นไม่เข้าใจ เพื่อให้เขาเข้าใจ เป็นต้น
- 2) สอนเนื้อเรื่องที่ลุ่มลึกยากลงไปตามลำดับขั้น สอนไปตามลำดับขั้นตอน และความต่อเนื่องกันเป็นสายลงไปเปรียบเหมือนความลึกของทะเล
- 3) ถ้าสิ่งที่สอนเป็นสิ่งที่แสดงได้ ฟังสอนด้วยของจริง ให้ผู้เรียนได้ดูได้เห็นได้ฟังและปฏิบัติจริง อย่างที่เรียกว่า ประสบการณ์ตรง
- 4) สอนอย่างมีเหตุผล ยกตัวอย่างประกอบ ผู้ฟังพิจารณาตามจนเห็นจริงได้
- 5) สอนตามศักยภาพของผู้ฟัง สอนเท่าที่จำเป็นและพอดีสำหรับให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ฟัง ให้การเรียนรู้ได้ผล ทรงสอนเพื่อให้ผู้ฟังรู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น
- 6) สอนสิ่งที่มีความหมายควรที่ผู้ฟังจะเรียนรู้และเข้าใจเป็นประโยชน์แก่ตัวผู้ฟังเองโดยตรง แสดงธรรมที่มีคุณธรรมอันเป็นอนเนกอนันต์ สามารถปฏิบัติตามให้ได้รับสัมฤทธิ์ผลสมควรแก่กำลังแห่งการปฏิบัติของตนได้

1.4 วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า

การสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ทุกเรื่อง ถึงแม้ผู้ถ่ายทอดจะมีความรู้ดีสักเพียงใดก็ตาม หากขาดอุปการะสอนที่ดึงดูดให้ผู้เรียนมีความสนใจได้ การสอนนั้นก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ ในภาษาปัจจุบันเรียกว่าขาดเทคนิคการสอน พระพุทธเจ้าทรงแสดงให้เห็นถึงความเป็นเลิศในการใช้กลอุบาย กลวิธีเทคนิคการสอนเป็นอย่างยิ่ง ประกอบด้วย 3 วิธี ดังนี้คือ

1.4.1 การยกอุทธหรณ์และเล่านิทานประกอบ การยกตัวอย่างประกอบ คำอธิบาย ช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อความได้ง่ายและชัดเจน ซึ่งการสอนแบบนี้ จะเห็นได้ชัดเจนจากนิทานที่ปรากฏอยู่ทั่วไป ดังนั้นการสอนแบบนี้จึงถือว่าเป็นเรื่องที่ทำให้มองเห็นภาพคำสอนให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

Citation : โยโสธรา ศิริภาประภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทน์นวล. (2568). ศึกษาบทบาทและวิธีการ

เผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 85-98.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.6>

1.4.2 การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมา เป็นการอธิบายเพื่อทำความเข้าใจยากให้เข้าใจง่ายขึ้น โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นนามธรรม พระพุทธเจ้าก็ทรงเปรียบเทียบให้เห็นเป็นรูปธรรมโดยชัดเจน

1.4.3 ความยืดหยุ่นในการใช้วิธีการ วิธีการสอนนี้เป็นการแสดงถึง การรู้จักผ่อนหนักเบาของพระพุทธเจ้าที่ใช้สอนบุคคลระดับต่างๆ ถ้าผู้สอนสอนอย่างไม่มีอึดตาย ลดต้นหามาจะ ทิฏฐิเสียให้น้อยที่สุดก็จะมุ่งไปยังผลสำเร็จในการเรียนรู้เป็นสำคัญ

1.5 จุดมุ่งหมายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

จากการศึกษารวบรวมเอกสารต่างๆ สามารถสรุปจุดมุ่งหมายในการสอนของพระพุทธเจ้า ได้ 3 ประการ คือ (1) ทรงสอนเพื่อให้ผู้ฟังรู้อย่างเห็นจริงในสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น (2) ทรงสอนเพื่อให้ผู้ฟังตรงตามเห็นได้จริง (3) ทรงสอนเพื่อให้ผู้ฟังได้รับผลสมควรแก่กำลังแห่งการปฏิบัติของตนเอง

1.6 สอนให้ผู้ฟังได้รู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น

จุดมุ่งหมายข้อนี้หมายความว่าทรงสอนให้รู้แจ้งเห็นจริงเฉพาะเท่าที่จำเป็นสำหรับสาวกนั้นๆ สิ่งใดที่ทรงรู้แล้วแต่เห็นว่าไม่จำเป็นสำหรับผู้ฟังหรือผู้รับการสอน ก็จะไม่สอนสิ่งนั้นทรงสอนให้รู้แจ้งเห็นจริงเฉพาะเท่าที่รู้แล้วแต่เห็นว่าไม่จำเป็นสำหรับผู้ฟังหรือผู้รับการสอน ก็จะไม่สอนสิ่งนั้นทรงสอนให้รู้แจ้งเห็นจริงเฉพาะเท่าที่รู้และจำเป็นเท่านั้น

1.7 สอนให้ผู้ฟังได้ไตร่ตรองตามแล้วเห็นจริงได้

พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมอย่างมีเหตุผลที่ผู้ฟังพอไตร่ตรองตามให้เห็นด้วยตนเอง เช่น พระองค์ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า “...ภิกษุทั้งหลาย แม้ภิกษุจะฟังจับชายสังฆาฏิของเราติดตามรอยเท้าเราติดตามไปข้างหน้าไปข้างหลัง แต่ภิกษุนั้นมีความละโมภ กำหนดยินดีอย่างแรงกล้าในกาม มีจิตพยาบาท คิดประทุษร้ายหลงลืมสติไม่รู้ตัว มีจิตไม่ตั้งมั่น กระสับกระส่าย ไม่สำรวมอินทรีย์ แท้จริงแล้ว ภิกษุนั้นชื่อว่าอยู่ห่างไกลเรา เราห่างไกลภิกษุนั้น นั่นเป็นเพราะเหตุใด เพราะเหตุนี้ยังไม่เห็นธรรม เมื่อไม่เห็นธรรม เชื่อว่าไม่เห็นเรา“...ภิกษุทั้งหลาย แม้ถ้าภิกษุอยู่ไกลเรา 100 โยชน์ แต่ภิกษุนั้นไม่มีความละโมภ ไม่กำหนดยินดีอย่างแรงกล้าในกาม มีจิตไม่พยาบาท ไม่คิดประทุษร้าย มีสติมั่น มีความรู้สึกตัวมีจิตตั้งมั่นแน่วแน่ สำรวมอินทรีย์ แท้จริงแล้วภิกษุนั้น ก็

ชื่อว่าอยู่ใกล้เรา เราก็อยู่ใกล้ภิกษุนั้น นั่นเป็นเพราะเหตุไร เพราะภิกษุนั้นเห็นธรรม แม้เห็นธรรมชื่อว่าเราเห็นเรา... (ช.อิตติ. (ไทย) 25/92/465)

1.8 สอนให้ผู้ฟังได้รับผลแห่งการปฏิบัติตามสมควร

พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมะมีคุณเป็นมัทศรรย์ สามารถยังผู้ปฏิบัติตามให้ได้รับผลตามสมควรแก่กำลังแห่งการปฏิบัติของตน เช่น ในมหาปริณีพพานสูตร เมื่อพระองค์ใกล้จะปริณีพพาน ทอดพระเนตรเห็นมหาชนนำเครื่องสักการบูชาพระองค์จึงตรัสกับพระอานนท์ว่า "... การทำการบูชาอย่างนั้นเมื่อว่าบูชาพระองค์ด้วยการบูชาอย่างยิ่ง แต่ผู้ใดจะเป็นภิกษุ หรือภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ก็ตามปฏิบัติธรรมสมควร ปฏิบัติชอบ ผู้นั้นแหละชื่อว่าบูชาด้วยการบูชาอย่างยิ่ง เมื่อพระตถาคตเจ้าทรงปลงพระชนมายุสังขารว่าอีก 4 เดือนข้างหน้าจักปริณีพพาน ดังนี้ภิกษุหลายพันรูปเที่ยวแวดล้อมพระองค์อยู่ปรึกษากันว่า "พวกเราจักทำอะไรหนอ"? ภิกษुरुพหนึ่งชื่อธรรมมาราม ไม่ยอมร่วมกลุ่มกับภิกษุทั้งหลายถามถึงความรู้สึกเกี่ยวกับปริณีพพานของพระศาสดาท่านมิได้ให้คำตอบว่าประการใด แต่คิดว่า "อีก 6 เดือนข้างหน้า พระศาสดาจะปริณีพพานแล้วเราเป็นผู้ที่ยังระคาอยู่ เราพยายามเพื่อบรรลอรหัตผลในช่วงเวลาที่พระศาสดายังทรงพระชนม์อยู่นั้นเอง เพื่อเป็นการบูชาพระองค์... (ที.มา. (ไทย) 10/ 178/ 126.)"

1.9 บทบาทและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล

ความเจริญงอกงามในชีวิตของคนในสังคม คือบทบาทหน้าที่ ที่สำคัญของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาให้คนในสังคม มีคุณธรรมทางจิตใจและความคิดสติปัญญา คุณภาพที่ดี ดังนั้น บทบาทของพระสงฆ์จึงต้องถือหลักการพัฒนาทั้งภายนอกกับพัฒนาภายในตัวเราเอง การพัฒนาภายนอกได้รวมเอาการพัฒนาทางด้านร่างกาย ด้านปัจจัย 4 การกินที่อยู่ดี การอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัย และการเคารพกฎหมาย เป็นต้น ส่วนการพัฒนาภายในนั้นหมายถึง คุณธรรมทางจิตใจและการพัฒนาความคิดสติปัญญาต่างๆ ให้มีคุณภาพที่ดี (พระสุธีวรญาณ, 2549:159) ในสมัยพุทธกาลพระราชหรือผู้ปกครองฝ่ายอาณาจักรจะมีหน้าที่ต่อพระสงฆ์ 2 ประการใหญ่ๆ

Citation : ยโสธรา ศิริภาประภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล. (2568). ศึกษาบทบาทและวิธีการ

เผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 85-98.

<https://doi.org/10.14456/jasru.2025.6>

1) การให้อารักขาแก่พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ให้อยู่เป็นสุขดังหลังของวัชชีธรรมว่า “จักให้ความคุ้มครองป้องกันอันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังมิได้มาสู่แคว้นแคว้นที่ มาแล้วพึงอยู่ในแคว้นแคว้นโดยผาสุก”

2) การเข้าไปสอบถามปรึกษาปัญหาแก่พระสงฆ์ที่เรียกว่า สมณพราหมณ์ปฐจาอัน เป็นข้อหนึ่งใน จักกวัตติวัตร ของพระราชา เพื่อให้รู้ว่าอันใดดี อันใดชั่ว ควรประกอบหรือไม่ เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขหรือไม่ แล้วประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง

1.10 บทบาทด้านพัฒนาคนของพระสงฆ์

บทบาทของพระสงฆ์ การให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยเฉพาะในด้านการ ดำรงชีวิตที่ดีงาม ชีวิตที่ประเสริฐ ตามหลักการพระพุทธศาสนา เรียกว่า บทบาทของครูแม้ พระพุทธเจ้าก็ได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไปว่าเป็น พระบรมครูทำหน้าที่ฝึกหัดมนุษย์และเทวดา ได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า เพราะพระพุทธองค์ทรงฝึกคนธรรมดาให้กลายเป็นคนดี (กัลยาณชน) และ กลายเป็นคนประเสริฐ (อริยชน) ในระดับสูงสุด ดังนั้นบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะเป็นครู เป็น บทบาทถาวรตลอดมา ตั้งแต่สมัยพุทธกาลถึงปัจจุบัน ความจริงแห่งธรรมชาติของมนุษย์ในข้อที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกได้นี้พระพุทธศาสนาถือเป็นหลักสำคัญสัมพันธ์กับความเป็นพระศาสดา และ การทรงทำหน้าที่ของพระพุทธเจ้า ดังที่ได้เน้นไว้ในพุทธคุณบทที่ว่า “อนุตโตโร ปุริสทมสารถิ สต ธา เทวมนุสสสานัน” “เป็นสารถิบุคคลที่ควรฝึก ผู้ยอดเยี่ยม เป็นศาสดาของเทวะและมนุษย์ ทั้งหลาย” (ม.ม. (ไทย) 12/95/67) มีพระพุทธพจน์มากมาย ที่เน้นย้ำหลักการฝึกฝนพัฒนาตนของ มนุษย์และเร้าเตือนพร้อมทั้งส่งเสริมกำลังใจ ให้ทุกคนมุ่งมั่นในการฝึกฝนศึกษาพัฒนาตนเองจนถึง ที่สุด เช่น “ทนต์ เสฏโฐ มนุสสเสสุ” “ในหมู่มนุษย์ ผู้ประเสริฐสุด คือคนที่ฝึกดีแล้ว” (ขุ.ธ. (ไทย) 25/33/57) ความหมายในที่นี้ ก็คือ การมองมนุษย์ว่าเป็นสัตว์ที่ฝึกได้และมีความสามารถในการฝึกตนเองได้จนถึงที่สุด แต่ต้องฝึกจึงจะเป็นอย่างนั้นได้ และการกระตุ้นเตือนให้เกิดจิตสำนึก ตระหนักในการที่จะต้องปฏิบัติความหลักแห่งการศึกษาฝึกฝนพัฒนาตนเอง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2544: 345)

1.11 การพัฒนาคนตามหลักไตรสิกขา 3 คำว่า สิกขาสาม คือ พึงศึกษาสาม อย่าง (1) อธิ สीलสิกขา (2) อธิจิตตสิกขา (3) อธิปัญญาสิกขา (ขุ.ม. (ไทย) 29/52/181) ไตรสิกขา คือ ระบบ การศึกษาเพื่อฝึกฝนอบรมพัฒนาชีวิตทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านศีล ด้านสมาธิ ด้านปัญญา เมื่อชีวิตที่ ดำเนินไปมี 3 ด้าน ของชีวิต ดังนั้นการฝึกศึกษา คือ สิกขา จึงแยกเป็น 3 ส่วน ดังที่เรียกว่า

ไตรสิกขา เพื่อฝึกฝนอบรมพัฒนา 3 ด้าน ของชีวิตนั้น ให้ตรงกันแต่เป็นการพัฒนาพร้อมไปด้วยกัน อย่างประสานและเป็นระบบสัมพันธ์อันหนึ่งอันเดียว สิกขา คือ การศึกษา ที่ฝึกอบรมพัฒนา ชีวิต 3 ด้านนั้น มีดังนี้ 1) สิกขา การฝึกการศึกษา ด้านสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม จะเป็นสิ่งแวดล้อม ทางสังคมคือเพื่อมนุษย์ ตลอดจนสรรพสัตว์สิ่งแวดล้อมทางวัตถุก็ตามด้วยอินทรีย์ (เช่น ตา หู) หรือ ภาย วาจา ก็ตาม เรียกว่า ศิล (เรียกเต็มว่า อธิศีลสิกขา) 2) สิกขา การฝึกศึกษา ด้านจิตใจ เรียกว่า สมาธิ (เรียกเต็มว่า อธิจิตตสิกขา) 3) สิกขา การฝึกศึกษา ด้านปัญญา เรียกว่า ปัญญา รวมความ ว่า การฝึกศึกษานั้นมี 3 อย่าง เรียกว่า สิกขา 3 หรือ ไตรสิกขา คือ ศิล สมาธิ ปัญญา นั้นเอง

1.12 การพัฒนาคนตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 บุญกิริยาวัตถุ 3 ประการ คือ ที่ตั้งแห่ง การทำบุญทำความดีมี 3 ประการ (1)ทานมัย ทำบุญด้วยการบริจาคทานให้สิ่งของ (2) ศิลมัย ทำบุญด้วยการรักษาศีล (3) ภาวนามัย ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา (ที่.ปา. (ไทย) 11/228/230) พระสงฆ์จึงมีหน้าที่พัฒนาทั้ง 2 ด้านคือ ร่างกาย และจิตใจ การพัฒนาคนของพระสงฆ์ตามหลัก บุญกิริยาวัตถุ 3 มีดังนี้

- 1) พระสงฆ์จะพัฒนาคนด้วยการสั่งสอนพัฒนาจิตใจคนโดยวิธีการเริ่มต้นแบบง่ายๆ เช่น ทานคือ การให้ เป็นการทำความดีแบบง่ายก่อน
  - 2) พระสงฆ์จะต้องสอนพัฒนาคน ด้วยการรักษาศีล ถือศีล การรักษาศีลคือ การรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย
  - 3) พระสงฆ์จะสอนพัฒนาบุคคล ชุมชน ต่างๆ ให้ภาวนา คำว่า ภาวนาคือ การทำให้ พัฒนาจิตใจของบุคคลให้เจริญ ด้วยสติปัญญา ทำจิตใจให้สะอาด เป็นต้น
- ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ข้างต้น ย่อมมีผลมาจากการพัฒนาของพระสงฆ์นักพัฒนาตามหลัก ไตรสิกขาธรรมคือบุญกิริยาวัตถุ 3 ประการ

บทสรุป (Conclusion)

1. บทบาทของพระพุทธเจ้าในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้พระ อนุตรตรัสมาสัมโพธิญาณแล้ว พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญประโยชน์เพื่อเกื้อกูลและสร้างความสุขให้แก่ คนเป็นอันมาก โดยมุ่งเน้นการอนุเคราะห์ต่อชาวโลก การเผยแผ่ธรรมะของพระองค์ยึดหลัก ประโยชน์ 3 ประการ คือ 1.1 ภูมิธรรมมีกัตถประโยชน์: ประโยชน์ที่ได้รับในชาตินี้ เช่น การทำความ ดี การปฏิบัติตามหลักธรรมที่ส่งผลต่อชีวิตในปัจจุบัน 1.2 สัมปรายิกัตถประโยชน์: ประโยชน์ในชาติ

Citation : โยโสธารา ศิริภาพระภากร, สุริยา คลังฤทธิ์, เกริกวุฒิ กันเที่ยง และน้ำฝน จันทร์นวล. (2568). ศึกษาบทบาทและวิธีการ

เผยแผ่พระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล. วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ. 3(1) : 85-98.

<https://doi.org/10.14456/jasrru.2025.6>

หน้า ซึ่งหมายถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับชีวิตหลังความตาย 1.3 ปรมัตถประโยชน์: ประโยชน์สูงสุด คือ การบรรลุนิพพานและการหลุดพ้นจากวัฏสงสาร พระพุทธเจ้าเน้นการสอนธรรมตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา โดยเห็นว่าไตรสิกขาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทางพฤติกรรม การมีวินัยในตนเอง การรับผิดชอบต่อความดีงามของสังคม และการพัฒนาทางปัญญา เพื่อนำไปสู่ความรู้แจ้ง ซึ่งทำให้พ้นจากการครอบงำของอวิชชา พระองค์ยังทรงสอนธรรมะตามศักยภาพของผู้ฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง

2. วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าใช้วิธีการเผยแผ่ธรรม 4 ประการ ดังนี้

2.1 การสอนแบบสากัจฉา คือ การสนทนาธรรมกับผู้ฟัง โดยใช้การถามตอบเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา 2.2 การสอนแบบบรรยาย ใช้ในการแสดงธรรมในที่ประชุมใหญ่ที่มีประชาชนและพระสงฆ์เป็นจำนวนมาก มุ่งเน้นการอธิบายหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง 2.3 การสอนแบบตอบปัญหา ทรงใช้การวิเคราะห์และตอบปัญหาให้เหมาะสมกับลักษณะของคำถาม เพื่อให้ผู้ถามเข้าใจธรรมะมากขึ้น

2.4 การวางกฎข้อบังคับ ทรงกำหนดกฎและข้อบังคับให้พระสาวกปฏิบัติร่วมกัน เพื่อความสงบเรียบร้อยและความสามัคคีในหมู่คณะ

3. วิธีการเผยแผ่ของพระสงฆ์ในสมัยพุทธกาล พระสงฆ์ในสมัยพุทธกาลมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นผู้นำในการเผยแผ่ และแต่ละท่านมีวิธีการเผยแผ่ที่แตกต่างกันตามบุคลิกลักษณะเฉพาะ ดังนี้ 3.1 พระสารีบุตร เน้นการสนทนาธรรมและการอธิบายให้ผู้ฟังเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ 3.2 พระโมคคัลลานะ มีอิทธิฤทธิ์และใช้ความสามารถนี้ในการดึงดูดผู้ที่มีความเห็นผิดให้หันมานับถือพระพุทธศาสนา 3.3 พระมหากัสสปะ มีนิสัยรักความสงบ จึงมุ่งปฏิบัติธุดงค์วัตร

เอกสารอ้างอิง (References)

พระประยูรย์ ปยุตโต. (2520). *พุทธศาสนาในเอเชีย*. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.

Citation : Siriphaprapagon, Y., Klangrit, S., Kanthiang, K. & Channual, N. (2025). Study the Role and Methods of

Spreading Buddhism During the Time of the Buddha. *Journal of Academic Surindra Rajabhat*. 3(1) : 85-98. <https://doi.org/10.14456/jasru.2025.6>

พระประยูรย์ ปยุตโต. (2528). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตตโสณโณ). (2549). **พุทธศาสนาปริทรรศน์**. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2544). **พุทธธรรม ฉบับเติม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

พระราชสังวรญาณ (พุทธ ฐานิโย). (2544). **ฐานิยปูชา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2535). **ศีล สมาธิ ใน
พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

วิ.ม. (ฉบับบาลี) 4/32/27, วิ.ม. (ฉบับไทย) 4/32/40.

อง. ปณจก. (ฉบับไทย) 22/ 125 /205.

วิ.ม. (ฉบับไทย) 4/ 32/ 40.

ช.สุ.(ฉบับไทย) 25/ 143-145 / 533.

ที.สี. (ฉบับไทย) 9/311/118-119 .

ช.อิตี. (ฉบับไทย) 25/92/465.

ที.มา. (ฉบับไทย) 10/178/126.

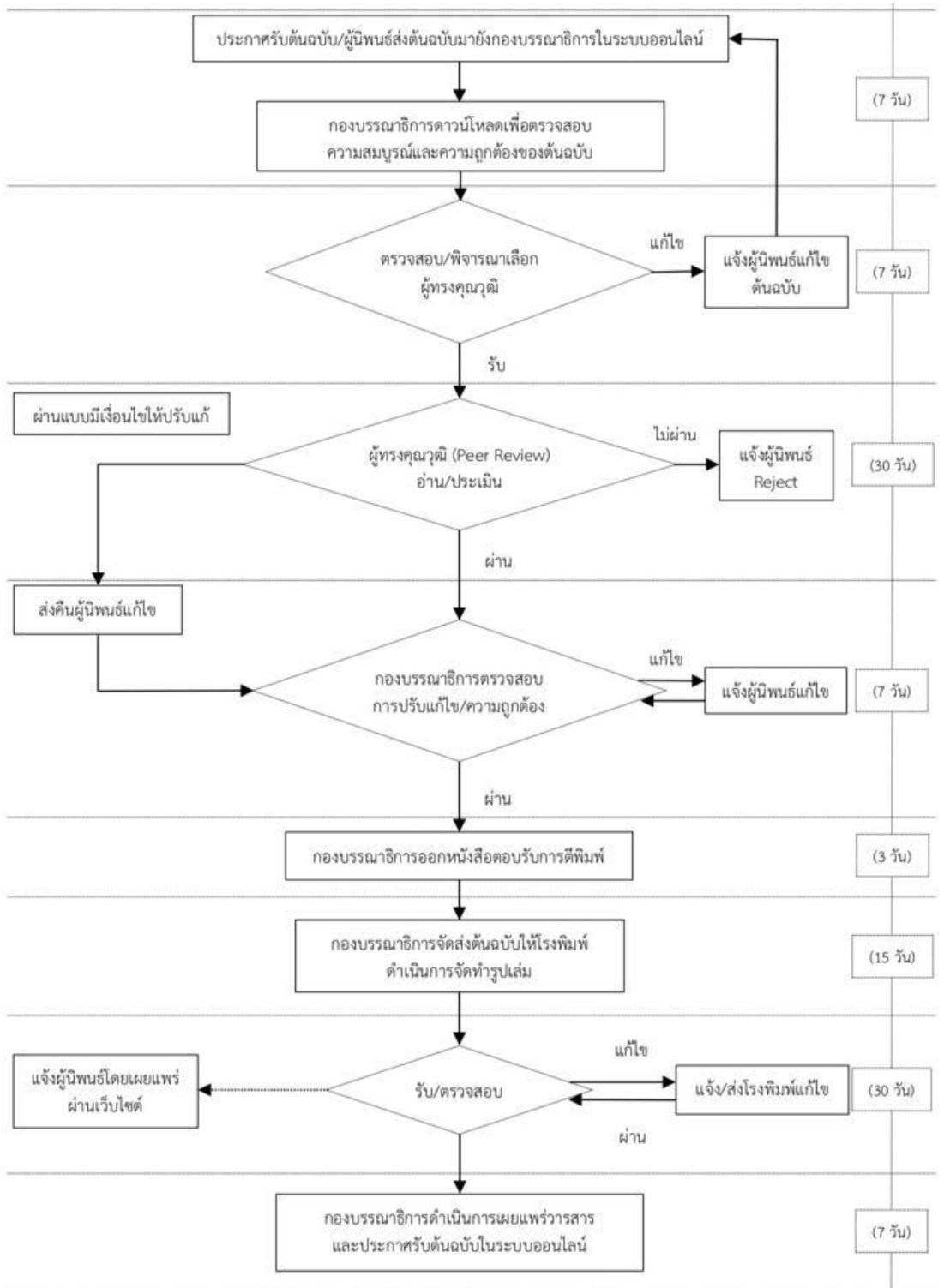
ม.มู. (ฉบับไทย) 12/95/67.

ช.ธ. (ฉบับไทย) 25/33/57.

ช.ม. (ฉบับไทย) 29/52/181.

ที.ปา. (ฉบับไทย) 11/228/230.

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

หมายเหตุ : ระยะเวลา (จำนวนวัน) ที่ปรากฏในขั้นตอนอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

ฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 31 ชั้น 2

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044 710 000, 091 835 8558, 088 723 5944

<https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru> E-mail : jasrru@srru.ac.th

ISSN 2822-0870 (Print)

| ISSN 2822-0889 (Online)

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการทางสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา การบริหารจัดการ การบูรณาการข้ามศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่ท้องถิ่น สังคม ประเทศ โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN 2822-0870 (Print) ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566 และได้จัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN 2822-0889 (Online) ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566 โดยมีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 6 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์) ฉบับที่ 2 (มีนาคม-เมษายน) ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน) ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-สิงหาคม) ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม) และฉบับที่ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม) สำหรับวารสารฉบับพิเศษ (Special Issues) นั้น ทางวารสารตีพิมพ์บทความโดยใช้วารสารฉบับปกติตามกำหนดออก แต่มีความพิเศษเนื่องจากการตีพิมพ์ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นการตีพิมพ์เฉพาะเรื่อง (Themes or Specific Topics) ตามที่มหาวิทยาลัยหรือคณะกำหนด ทั้งนี้ ทางวารสารจะมีการกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับเพิ่มเติม (Supplemental Issues) ที่ตีพิมพ์บทความในฉบับที่นอกเหนือจากฉบับปกติตามกำหนดออก เป็นการตีพิมพ์เผยแพร่บทความทางวิชาการตามนโยบายของมหาวิทยาลัยหรือคณะในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ปีละ 1 ฉบับ ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาคุณภาพบทความตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของวารสารและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความวารสาร (Peer Review) อย่างเข้มข้นเช่นเดียวกันทุกฉบับ

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ (Consideration and selection of articles)

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสามท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละหนึ่งท่าน หรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อยสองท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ เช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้นิพนธ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ สำหรับทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้นิพนธ์แต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุค่าเป็นคำสำคัญ ของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้และวิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ความรู้ใหม่ (New Knowledge) (ถ้ามี) นำเสนอข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากงานวิจัย เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ โดยแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยผังความคิด หรือแผนภาพ และมีการบรรยายในเนื้อเรื่อง ตามความเหมาะสม

1.11 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.12 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ

ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication : page) หรือ (Author, /Year of Publication : page) เช่น Supsin (2018 : 18) หรือ (Brown, 1997 : 18-22) เป็นต้น

2. บทควมวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมืองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้พิมพ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication : page) หรือ (Author, /Year of Publication : page) เช่น Supsin (2018 : 18) หรือ (Brown, 1997 : 18-22) เป็นต้น

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru> และสำเนาหลักฐานการชำระเงินค่าธรรมเนียมมาที่

กองบรรณาธิการวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

ฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 31 ชั้น 2
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044 710 000, 091 835 8558, 088 723 5944

<https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru>

E-mail : jasrru@srru.ac.th

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข¹ เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์ โดยระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข¹ กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย รวมถึงระบุผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) มีเครื่องหมาย * กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุอีเมลสำหรับติดต่อประสานงาน

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 500 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญภาษาไทยและอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-12 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยมีรูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์ค้นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication : page) หรือ (Author,/Year of Publication : page) เช่น Supsin (2018 : 18) หรือ (Brown, 1997 : 18-22) เป็นต้น หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. (and others)

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	20	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงบรรณ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์ด้วยจุลภาค (.) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบ			
จำนวนต้นฉบับ : ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-12 หน้า			

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อผู้นิพนธ์ให้ครบโดยคั่นด้วยจุลภาค (,) ระหว่างผู้นิพนธ์ แล้ว

ตามด้วยคำว่า “และ” ก่อนผู้นิพนธ์คนสุดท้าย โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของผู้นิพนธ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.3 ในกรณีที่อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หากต้องการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม และปีพุทธศักราชให้ปรับเป็นปีคริสต์ศักราช โดยนำไปต่อท้ายรายการอ้างอิงข้างต้นภายใต้หัวข้อ Translated Thai References และให้วงเล็บคำว่า [In Thai] ไว้ท้ายเอกสารอ้างอิงด้วย และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างลำดับการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

เอกสารอ้างอิง (References)

จิรายุ ทรัพย์สิน. (2560). **ทฤษฎีการเมือง**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

วันชัย สุขตาม. (2560). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

สิริพัฒน์ ลากจิตร, จิรายุ ทรัพย์สิน และวันชัย สุขตาม. (2563). ผลกระทบของแรงงานข้ามชาติในเขตจังหวัดสุรินทร์. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 6(6) : 17-35.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress Analysis**. New york : John wiley & sons.

Translated Thai References

Supsin, J. (2017). **Political Theory**. Surin : Surin Rajabhat

University. [In Thai]

Suktam, W. (2017). **Introduction to Political Sciences**. Surin :

Surin Rajabhat University. [In Thai]

Lapchit, S., Subsin, J. & Suksom, W. (2020). The Impact of Migrant Workers in Surin Province. **Journal of Legal Entity Management and Local Innovation**. 6(6) : 17-35. [In Thai]

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

3.1 หนังสือ (Book)

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์./ (ปีที่พิมพ์) ./ชื่อหนังสือ./ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี) ./เมืองที่พิมพ์./ :
สำนักพิมพ์.

Author./ (Year of Publication) ./Title of Book./ Edition of Book./ Place of
Publication./ :/ Publisher Name.

ตัวอย่าง

กฤษณา วงษาสันต์. (2542). **วิถีไทย**. กรุงเทพฯ : เจริญเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress Analysis**.
New york : John wiley & sons.

3.2 รายงานทางวิชาการ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์./ (ปีที่พิมพ์) ./ชื่อเรื่อง./เมืองที่พิมพ์./ :/หน่วยงานที่เผยแพร่.

Author./ (Year of Publication) ./Title./ Edition of Book./ Place of
Publication./ :/ Publisher Name.

ตัวอย่าง

อัคราพร สุขทอง. (2558). **การพัฒนาเทคนิคการสอน "เรียมอันเร" จากภูมิปัญญา
ชาวบ้านสุรินทร์**. สุรินทร์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสุรินทร์.

Hickman, George A. (2010). **The Management of Teaching for Quality Improvement Chiang Mai Thailand.** Chiang Mai : Chiang Mai University.

3.3 วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์./ (ปีที่พิมพ์)./ **ชื่อวิทยานิพนธ์./วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุดังให้ชัดเจน)/ชื่อสถานศึกษา.**

Author./ (Year of Publication)./ **Title of Thesis./ Degree of Thesis./**
Publisher Name.

ตัวอย่าง

คณินนิตย์ ไสยโสภณ. (2554). **คุณค่าและความเชื่อตำนานนาครที่มีอิทธิพลต่อวิถี
ประชากรกลุ่มชนกลุ่มน้ำแม่โขงในเขตวัฒนธรรมศรีโคตรบูร.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การพัฒนามนุษยศาสตร์ (กลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Kaewnimitchai, N. (1996). **An Analysis of College Student
Culture in Thai Higher Education Institutions.** Doctoral Dissertation
Graduate School Chulalongkorn University.

3.4 รายงานการประชุม

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์./ (ปีที่พิมพ์)./ **ชื่อบทความ./ ในชื่อรายงานการประชุม./**
วันเดือนปีที่จัด./ เลขหน้า./ สถานที่./ สำนักพิมพ์.

Author./ (Year of Publication)./ **Title of Article./ In Title./**
Date of Publication./ page./ Place of Publication./ Publisher Name.

ตัวอย่าง

วิสูตร อยู่คง. (2537). **การฟื้นตัวของป่าชุมชนดงใหญ่. ในการบรรยายเรื่องการ
ฟื้นฟูป่าโดยช่วยต้นไม้ให้สืบพันธุ์ตามธรรมชาติ.** วันที่ 11 เมษายน 2537.
หน้า 10-11. กรุงเทพฯ : ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชน.

Sinlarat, P. (1995). Success and Failure of Faculty Development in Thai University. In *Preparing Teachers for all the World's Children : An Era of Transformation Proceedings of International Conference, Bangkok*. pp. 217-233.
Bangkok : UNICEF.

3.5 วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์./(ปี)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./

ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์)/:เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author./(Date of Publication)./Title of Article./Name of Journal./

Year(Volume)/:/page.

ตัวอย่าง

สารณี วรรณตรง. (2559). ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ :

สุวรรณภูมิ-อุษาคเนย์ ภาคพิสดาร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*. 18(1) : 129-134.

Cooray, V. (1992). Horizontal Fields Generated by Return

Strokes. *Radio Science*. 27(9) : 529-537.

3.6 หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์./(ปี./เดือน/วันที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./

เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author./(Date of Publication)./Title of Article./Name of Newspaper./

page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิใจ. *กรุงเทพธุรกิจ*.

หน้า 6.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.

Bangkok Post. p. B5.

3.7 สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ/นามสกุลผู้เผยแพร่./(ปี)/ชื่อบทความ./[ประเภทสื่อที่เข้าถึง]/เข้าถึงได้จาก:/

แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่เว็บไซต์./สืบค้น/วัน/เดือน/ปีที่สืบค้น.

Author./ (Year of Publication)./ **Title of Article.**/[Online]./ Available : /
Name of website./ Retrieved/ Date of Publication.

ตัวอย่าง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). **พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้
จาก : <http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com 3.htm>.
สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548.

Costello, M. (2002). **Sicl of Stocks? Here Are 7 Alterantives. W..** [Online].
Available : [http://momey.cnn.com/2002/07/09/pf/investing/
q_alternatives/index.htm](http://momey.cnn.com/2002/07/09/pf/investing/q_alternatives/index.htm). Retrieved July 11, 2002.

3.8 การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์./ (ปี./เดือน/วันที่)./ตำแหน่ง(ถ้ามี)./สัมภาษณ์.

Name of Interview./ (Date of Publication)./ position./ Interview.

ตัวอย่าง

เกษม จันทร์แก้ว. (2554, สิงหาคม 1). นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
สัมภาษณ์.

Waterworth, Peter. (2003, December 1). Principal lecturer, Deakin
University. Interview.

การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อและการสมัครเป็นสมาชิกวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ
กรุณาติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

ฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 31 ชั้น 2

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044 710 000, 091 835 8558, 088 723 5944

<https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru>

E-mail : jasrru@srru.ac.th

อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 200 บาท ไม่รวมค่าส่ง

อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 1,000 บาท

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (Publication Ethics)

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้นิพนธ์บทความ

1. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น

2. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

3. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแต่ง แกไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์ในวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ” โดยเฉพาะหัวข้อ รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ ของการจัดเตรียมต้นฉบับ อันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน

4. ผู้นิพนธ์จะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือ ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บไซต์ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20%

5. ผู้นิพนธ์ซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปเด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่า มีบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความปรากฏอยู่ ทางวารสารจะถอนบทความนั้นออกทันที

6. ผู้นิพนธ์จะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาในผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที

7. ผู้นิพนธ์จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในบรรณานุกรม และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความ โดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้

8. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่เป็นตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรืออาจถูกถอดถอนออกจากวารสาร

9. ผู้นิพนธ์ควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี) ในบทความผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือเลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

11. ผู้นิพนธ์ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้น เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ในเอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

มาตรฐานทางจริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรม/จรรยาบรรณ ตามประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

2. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้นิพนธ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำผิดด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ เช่น การละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็น ของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% เป็นต้น

3. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง (บรรณาธิการ หรือกองบรรณาธิการ) อย่างมีนัยสำคัญ หรือไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น

4. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสารหรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิดที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

6. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอก ผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เช่น โปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์บทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจงเพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

7. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์และผู้ประเมินโดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

8. บรรณาธิการจะต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

9. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้แนะว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

10. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้นิพนธ์ปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้นิพนธ์ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

12. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล ทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวน และคุณภาพ การอ้างอิงของวารสารที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการอ้างอิงบทความ ในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา

13. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page Charge หรือ Processing Fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างไร้ประไร เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจน หรือระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page Charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือมีคุณวุฒิหรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้น ๆ ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้นิพนธ์บทความไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ และควรปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด

2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ แนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน

3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว

4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ

5. ผู้ประเมินบทความ ควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวสะกด และไม่ควรมีการพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย

6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

หมายเหตุ : แปลและปรับปรุงจาก <https://publicationethics.org> และประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 21 กรกฎาคม 2566

แบบฟอร์ม

การส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/น.ส.).....
2. วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด.....ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี).....
3. สถานภาพผู้พิมพ์
  - อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน).....
- โปรแกรม.....คณะ.....
- บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงาน).....
4. ขอส่งนิพนธ์ต้นฉบับ (Original Article) ได้แก่
  - บทความวิจัย เรื่อง.....
  - บทความวิชาการ เรื่อง.....
5. ชื่อผู้พิมพ์ร่วม (ถ้ามี).....
6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่.....ถนน.....
- แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
- จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
- โทรศัพท์มือถือ.....โทรศัพท์/โทรสาร.....
- E-mail.....
7. สิ่งที่ส่งมาด้วย
  - เอกสารพิมพ์ต้นฉบับทางออนไลน์ <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasru>
  - ชื่อแฟ้มข้อมูล.....
  - ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อนและไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้พิมพ์

(.....)

วันที่...../...../.....

ใบตอบรับการเป็นสมาชิก วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ-นามสกุล.....

ที่อยู่ (สามารถติดต่อได้).....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail.....

มีความประสงค์จะขอรับเป็นสมาชิกวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

สมาชิกประเภทรายปี 1 ปี 6 ฉบับ ราคา 1,000 บาท

จัดซื้อวารสาร เล่มละ 200 บาท ปีที่.....ฉบับที่.....จำนวน.....เล่ม

รวมเป็นเงิน.....บาท

พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้ชำระโดย

โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงเทพ สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

เลขที่บัญชี XXX-X-XXXXX-X ประเภทบัญชี สะสมทรัพย์

โปรดนำส่งวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

สถานที่ติดต่อ ที่บ้าน ที่ทำงาน

เลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail.....

กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงินและใบสมัคร

กองบรรณาธิการวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

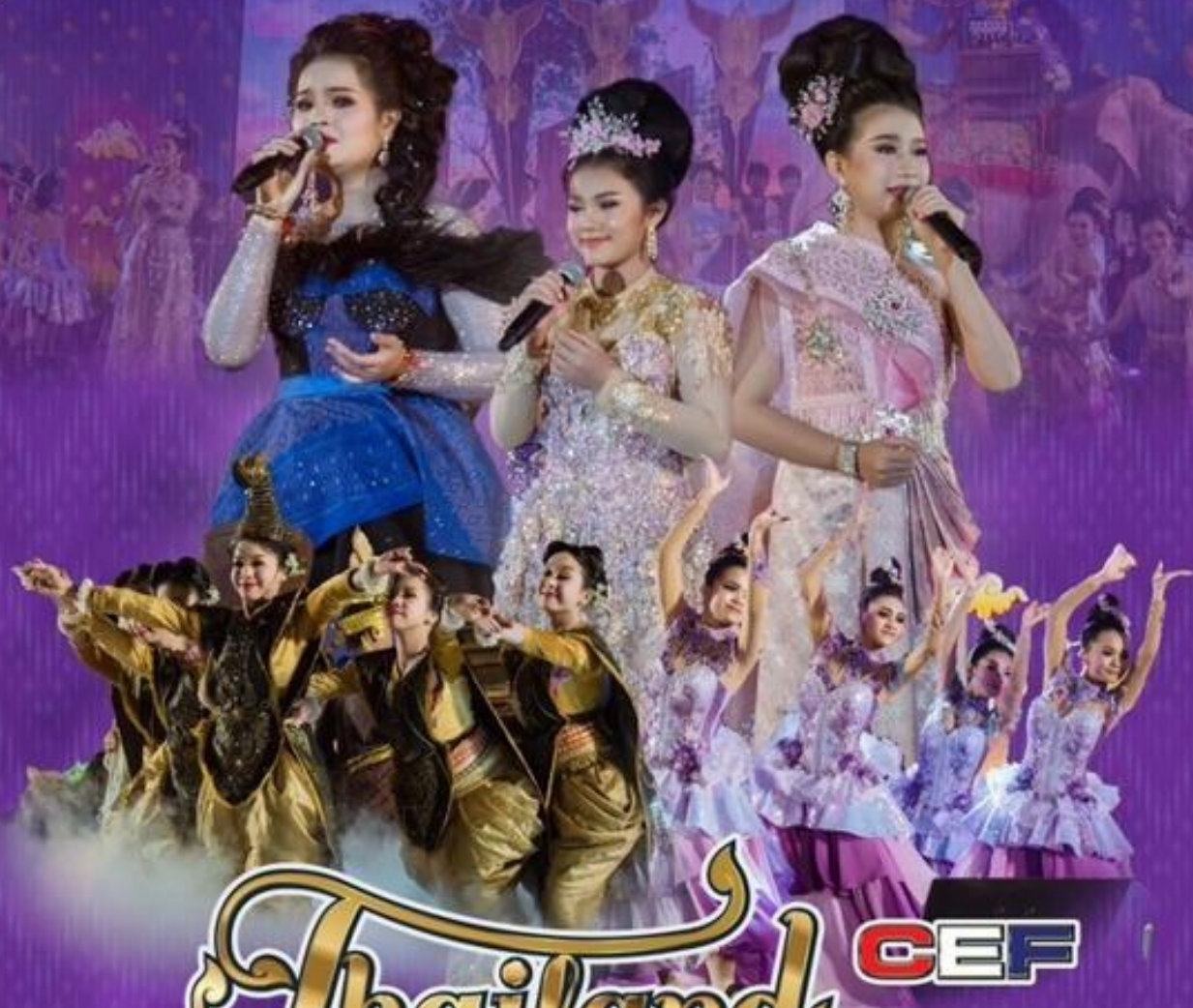
ฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 31 ชั้น 2

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044 710 000, 091 835 8558, 088 723 5944

<https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasrru>

E-mail : jasrru@srru.ac.th

Thailand CEF

สำนักงาน :

กองบรรณาธิการวารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ

ฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 3 ชั้น 2

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ - ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์โทรสาร 044 710 000, 091 835 8558, 088 723 5944